

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ROGER GARAUDY

Amerikan Efsanesi

Amerikan Efsanesi

ABD'nin Dünyayı Yönetme Felsefesi

17

Temmuz 1913'te Marsilya'da doğdu. 1952 yılında Sorbonne Üniversitesi'nden edebiyat dalında, 1954 yılında da SSCB Bilimler Akademisi'nden bilim dalında doktor unvanını aldı. Bir ara Marksist İnceleme ve Araştırmalar Merkezi'ni yönetti.

Fransız Parlamentosu'nda milletvekili, Millet Meclisi Başkan Yardımcısı, Millî Eğitim Komisyonu Üyesi ve Senatör olarak görev yaptı.

Fransız Komünist Partisi'nde zirveye tırmanmışken yaptığı tenkitlere kulak asılmadığı için bu kuruluştan koptu.

Üniversitedeki profesörlüğüne döndü. Emekliye ayrıldıktan sonra telif çalışmalarına hız verdi.

Her biri dünya çapında yankılar uyandıran eserleri yayınladı, pek çok ülkede konferanslar verdi. Basın yayın kuruluşlarında yayınlanan bildirileriyle milletlerarası siyaset ve yanlış tutumlar konusunda görüşlerini sık sık kamuoyuna duyurdu.

Çağımızın yetiştirdiği dev düşünürlerden biri olan Roger Garaudy (Roje Garodi), İslâm'ı seçip Filistin halkının haklarını İsrail'e karşı savunmaya başladıktan sonra, pek çoğu İsrail tarafı sermayenin elinde olan Batı basın-yayın organları ve büyük yayınevlerince dışlandı. Avrupa ve Amerika kitle iletişim araçları kendisini tam bir sükküt ambargosuna tâbi tuttular. Garaudy'den tek satırla, tek kelimeyle dahi bahsetmez ve kendisine söz hakkı vermez oldular.

Roger Garaudy, yirmiyi aşkın dile çevrilen eserleriyle, dünya aydınları arasında çok geniş bir kitle tarafından tanınmakta ve okunmaktadır.

ROGER GARAUDY

ROGER GARAUDY

Amerikan Efsanesi

ABD'nin Dünyayı Yönetme Felsefesi

Çeviren
Cemal Aydın

DÖRDÜNCÜ BASKI

TÜRK EDEBİYATI
VAKFI

Eserin Fransızca adı: *Le Mythe Américain*

*Bu eser, yazarın mütercime verdiği
özel yazılı izinle dilimize çevrilmiştir.*

Kapak-Mizanpaj
Atilla Ceylan

Tashih
Türk Edebiyatı Vakfı

Baskı
Sistem Matbaacılık
Davutpaşa Cad. Yılanlı Ayazma Sk. No: 8
Davutpaşa / Topkapı / İSTANBUL
Tel: 0212 482 11 01 / 3 hat

1. baskı: Mart 2002
2. baskı: Nisan 2002
3. baskı: Mayıs 2003
4. baskı: Mart 2007

TÜRK EDEBİYATI VAKFI YAYINLARI
Divanyolu Cad. Nu: 14
Sultanahmet / İSTANBUL
Tel: (0212) 526 16 15 - 527 50 32
Faks: (0212) 513 77 49

www.turkedebiyati.com
tedev30@gmail.com

ISBN: 978-975-7594-51-2

İÇİNDEKİLER

Okura	9
Antiamerikancılık Nedir?	11
Amerikan Siyasetinin	
Kurucu Efsaneleri	15
Ne Yapmalı?	73
Amerikan Ekonomisinin	
Performansı Efsaneleri.....	77

Ekler 85

Turbo Kapitalizm	87
Kitaptan Seçmeler	89
– Küreselleşme	92
– Büyük İkilem	97
11 Eylül Komplosu	99
Garaudy ile Röportaj.....	111
Amerika İsrail'in Sömürgesidir	115
Amerikan Hegemonyasının Âmentüsü	133
Terör, Güçlü Devletlerin Silâhıdır.....	137
Garaudy Bibliyografyası.....	145
– Eserleri	145
Eserleri Üzerine İncelemeler	155
Türkçe'de Garaudy	159

OKURA

Kendisiyle defalarca yüz yüze görüşmüş, kitaplarını tercüme etmiş olduğum Garaudy'nin Amerika'ya şiddetle karşı çıkışını biraz abartılı buluyor, bunu Fransız aydını fantezisi olarak görüyor, yazdıklarına ve söylediklerine inanmakta ihtiyatlı davranıyordum. Öte yandan, Noam Chomsky'nin pek çok kaynak da gösterek anlattığı Amerikan acımasızlığı ve vahşeti de bana biraz zorlama, tek boyutlu ve fazlaca militan bir bakış gibi görünüyordu. Fakat milletimizin yüz akı, bütün dünya bilim çevrelerinin imrendiği ve çoğu zaman da kuskandığı çok yönlü bilim adamımız Prof. Dr. Oktay Sinanoğlu'nun "Türk Aynışaynı / Oktay Sinanoğlu Kitabı"nı okuyunca anladım ki Garaudy Amerika ile ilgili her sözünde yerden göğe kadar haklıdır.

Bu kısa sunuşumda okura sadece iki hatırlatmada bulunmak istiyorum. Birincisi, bu kitabı Amerikan düşmanını olalım diye değil, sadece Amerika'nın dünyaya ve bizlere bakışını, asıl niyetinin ne olduğunu anlayalım ve ona göre tedbirimizi alalım diye tercüme ettim. Çünkü bu kitap, kendi dışındaki dünya milletleri için Amerika'nın neler düşündüğünü bütün çıplaklığıyla gözler önüne seriyor. Amerika'nın hayatta kalma ve dünyaya

hükümran olma felsefesinin temellerini bir bir ortaya döküyor. İkincisi, Sinanoğlu'nun yukarıda adını andığım kitabının, bu eserdeki bilgilerin test edilmesi bakımından olsun dikkatlice okunmasını tavsiye ediyorum.

Eserin sonuna, konuyla doğrudan ilgisi olduğu için Roger Garaudy (Roje Garodi) ile 2001 yılı Temmuz ayında Paris'te yaptığımız bir konuşmayı ve Noam Chomsky'nin 11 Eylül hâdiselerinden hareketle Amerika'yı eleştiren bir yazısını eklemeyi gerekli gördük.*

Garaudy'nin bu özlü ve çarpıcı incelemesi, ayrıca Edward N. Luttwak'ın "Le turbo capitalisme / Turbo Kapitalizm" kitabından yaptığı özet kadar, diğer ekler de okura dünyamızın içinde bulunduğu durum hakkında doyurucu bilgiler verecektir.

Cemal Aydın
Sultanahmet, 15.02.2002

* "Amerikan Efsanesi" ikinci baskısından sonra Garaudy "11 Eylül Komplosu" adlı bir değerlendirme yaptı ve o yazısını bana göndermek nezaketini gösterdi. Bunu da esere ilâve ettik (C.A.).

ANTIAMERİKANCILIK NEDİR?

Antiamerikancılık (anti-américanisme=Amerikan-cılık karşıtlığı, Amerikan hayranlığına karşı çıkma, Amerikan sistemi ve dünya görüşüne karşı olma) ne bir milliyetçiliktir, ne bir ırkçılık türü; ne de başkasını, başka bir insanı veya başka bir halkı ret şekillerinden biridir. Antiamerikancılık; bir sisteme, bir insan anlayışına ve bir hayat tarzına karşı mücadeledir.

Tarihî açıdan Antiamerikancılık, günümüzde Amerika Birleşik Devletleri'nin başında bulunan siyasî, malî ve askerî oligarşinin gücünün bu anlayışı dünyaya zorla kabul ettirmeye yeltendiği bir kıt'anın içinde doğmuştur. Elbette ABD böyle bir zihniyeti ancak pek çok ülke yöneticilerinin işgüzarlığı ve kul-köleleliği sayesinde gerçekleştirebilmiş ve gerçekleştirebilecektir.

Bilhassa "Antiamerikancılık" ile yabancı düşmanlığını birbirine karıştırmak niyetindeki kimselelere karşı daha da açık ve net olması bakımından hemen belirtelim ki: Ben bir hayat tarzını ve bir dünya anlayışını ifade eden "Amerikan / Amerikalı" kelimesiyle, Amerika'da doğmuş veya 1620'den iti-

baren “Mayflower*”la Amerika’ya göç etmiş ve orada bu hem sömürgeci hem de (kökenlerine göre) ırkçı, (tarihlerine göre de) *hükmedici ve bezirgân* sistemi kurmuş olan kimselerle alâkalı her türlü coğrafi veya etnik anlamı kastetmiyorum; tam aksine ben, dünya ülkelerinde bu “model”i halka dayatmak isteyen bütün kimselere “Amerikan / Amerikalı” adını veriyorum. Bu modelin temel özelliği, ekonomi ve pazarın toplumun hizmetinde olması değil de, toplumun tamamının ekonominin ve pazarın gereklerine boyun eğmesidir.

Bayan *Thatcher* ve *Tony Blair*, *Chirac* ve *Jospin*, (pazar karşısında devletlerinin silinmesiyle de) *Schroeder*, *Solana* ve onların “çete”sinden daha niceleleri; en az *Clinton* veya *Madam Albright*, *Kissinger* veya *Brezzezinsky* kadar “Amerikan”dırlar.

İşte bizim “*antiamerikancılık*”ımızın esası budur: ***Yani, antiamerikancılık, bir sistemi ve o sistemin yöneticilerini hedef alıyor, ayrıca büyük çoğunluğu itibariyle, tıpkı bizler gibi, aynı “sistem”in kurbanı olan Amerikan halkını da ondan kurtarma mücadelesi veriyor.***

Demek ki bizler her yerdeki Amerikancılıkla ve hatta bazen iliklerimize kadar işlemiş olan bu anlayışla mücadele etmek zorundayız. Zira bu sistem, ileriki sayfalarda göstereceğimiz üzere, eğer evrensel bir başarıya ulaşacak olursa, bizleri dünya çapında bir intihara ve insanın helâkına, hayatımızın ve ortak tarihimizin beşerî ve ilâhî manasını arama çabasının ortadan kalkmasına sebep olacaktır.

* (Mayıs Çiçeği), Southampton’dan 102 göçmenle yola çıkan (6 Eylül 1620) gemi. Yolculardan 41 İngiliz püriteni bir antlaşma ile (Mayflower compact) ilkelerini kaleme aldıktan sonra Cod burnu yakınında gemiden indiler ve New England’da Plymouth’u kurdular. (Çev.)

Bu Amerikancılık, bu ismi bir halkın veya bir milletin özel bir kusurundan değil, aksine iki Dünya Savaşı sayesinde bugün en büyük zenginliği ve en büyük gücü elinde tutan Amerika Birleşik Devletleri'nin siyasetine yön veren askerî-sınai kompleks-ten alıyor.

Bizim tahlilimizin konusu, Amerikancılığın doğuşunu, gelişme safhalarını araştırıp ortaya koymaktır. Ayrıca, şayet sapmalarını durdurmanın yollarını bulamazsak -ki burada biz bunu deneyeceğiz- kırılmış bir dünyanın çatışmaları arasında, bizi uçuruma sürükleyecek olan bu sistemin şimdiki safhasını gözler önüne sermektir.

AMERİKAN SİYASETİNİN KURUCU EFSANELERİ

Sömürgecilik, sistemli olarak tanımadığı ve binlerce yıldır oraları şenlendiren parlak medeniyetleri yıkıp yok ettiği için “Yeni Dünya” adı verilen o kıtanın Güney yarımı, Christophe Colomb’un gelişinin ardından Amerika’ya ilk papaz olarak gönderilen ve daha sonra piskopos rütbesine yükseltilen Bartolome de las Casas’ın “Kızılderililerin İmhası*” kitabında “*Barbarlık Avrupa’dan gelmiştir*” şeklinde ifade ettiği gibi, daha önce de tıpkı şimdiki gibi yıkımlar görmüştü.

Sömürgecilik Kuzey Amerika’ya, Meksika’nın öteklerine, yeni bir şekil altında girdi. Baskı ve zulümlerden kaçan Kalvinizm-Püritenizm** mezhepli bir İngiliz göçmen grubu 1620’de Massachussetts’e ayak bastığında, asıl görevlerinin yeni bir dünya kurmak olduğunu düşünüyorlardı. İki asır sonra Amerika Birleşik Devletleri’nin kurucuları olan bu sömürgeci yerleşimciler, hiçbir tarihî geçmişlerinin olmadığı

* Türkçe çevirisi, Şûle Yayınları, İst.

** Kalvinizm: Calvin (1509 - 1554) tarafından yorumlanan Hristiyanlık akidesi; Püritenizm: Calvin’den de etkilenen ve eğlencelere sırt dönüp sıkı dindarca yaşamaya önem veren ve kendileri gibi olmayanları hor gören kimselerin mezhebi. (Çev.)

bir memlekete iyice yerleşip kök salarken bir de kendileri için bir efsane uydurdular: Onların İngiltere'den göçleri, Kutsal Kitab'a dayalı yeni bir "Çıkış*" idi. Amerika, Allah'ın hükümranlığını tesis etmek için "Vadedilmiş Toprak**"tı. Kızılderilileri avlamayı ve yerli halkın topraklarını çalmayı haklı göstermek için hep bu ilâhî görevi ileri sürdüler ve Yeşu Peygamber'in Kitabı Mukaddes'te anlatılan örneğini ve onun "*kutsal imha hareketlerini****" esas aldılar. Nitekim onlardan biri aynen şöyle yazmıştı: "*Allah'ın yerleşimcileri savaşa çağırdığı aşikârdır... Kuvvetle muhtemeldir ki Kızılderililer de, İsrail'e karşı birlik kuran eski Amerika ve Filistin kabilelerinin benzerleridir.*" Truman Nelson, "The puritans of Massachusetts: From Egypt to the Promise Land / Massachusetts Püritenleri: Mısır'dan Vadedilmiş Topraklara." (Judaizm, c. XVI, 2, 1967). "Vadedilmiş Toprak" işte o andan itibaren "*fethedilmiş toprak*" anlamına gelmeye başladı. Bu soygun ve katliam uygulaması onların dinî anlayışıyla çelişmiyordu, çünkü zafer kazanmak kadar zenginleşmek de onlara göre ilâhî lütfun bir işaretiydi.

Bu insanlar İngiltere'den bağımsızlıklarını ilân ettikleri sırada, ABD'nin kurucusu Georges Washington, Başkan olarak yaptığı ilk konuşmasında, Amerikan siyasetinin günümüze kadar devam edip gelecek olan ana prensibinin en mükemmel formülünü vermişti: "*İnsanların işlerine yön veren o gö-*

* Kitabı Mukaddes'in ilk beş temel kitabının ikincisi. Hz. Musa'nın Firavun'la mücadelesini ve özellikle İsrailoğullarının Mısır'dan "Çıkış"ını ve Sina'ya gidişini anlatır. (Çev.)

** Tıpkı Yahudilere Nil'den Fırat'a kadar olan yerlerin vadedilmesi gibi. (Çev.)

*** Kitabı Mukaddes'in Türkçesinin Yeşu bölümünde, Yeşu önderliğindeki Yahudilerin birçok şehirleri aldıkları, halkını katliama tâbi tuttukları, çok kan döktükleri, yer ve kişi adları da verilerek uzun uzun anlatılır. Ayrıca Yeşu'nun şu ifadesi birkaç defa tekrarlanır: "Sizin için cenk eden Allahınız Rabdir." (Çev.)

rünmez ele hiçbir halk, Amerika Birleşik Devletleri halkından daha fazla şükretmek ve ibadet etmekle yükümlü değildir. Millî bağımsızlık yolunda Amerika Birleşik Devletleri'ne attırılan her adım, ilâhî müdahalenin damgasını taşıyor görünmektedir."

"Görünmez el", Adam Smith*'ın kendi iktisat teorisini parlak bir şekilde tamamlamak için bulduğu bir tabirdir. Buna göre, eğer her fert kendi şahsî menfaati peşinde koşarsa, genel menfaat gerçekleşmiş olur. Bir "*görünmez el*" bu ahengi gerçekleştirir.

Washington, bu "*görünmez el*"de ferdî menfaatler ile genel menfaat arasındaki ahengin temel kanunuyla beraber Allah'ın lütufkâr bir müdahalesini de görmektedir.

Halefi John Adams 1765'te şunları yazıyordu: "*Ben Amerika'nın kuruluşunu, insanlığın hâlâ köleliğe mahkûm durumda bulunan kısmını hürriyete kavuşturmak ve aydınlatmak üzere tasarlanmış, bir ilâhî inayetin eseri olarak göregelmişimdir.*" 19. yüzyılda ise Herman Melvil şöyle diyordu: "*Biz Amerikalılar, özel bir halkız, seçkin bir halkız, zamanımızın İsrailoğullarıyız; hürriyetlerin (kutsal) sandığını bizler taşıyoruz.*" (America as a civilization / Bir Medeniyet Olarak Amerika, s. 893)

Günümüze kadar bu iman esası ile o imanı temellendirenin yâd edilegelmesi manidardır: Her dola-rın üzerinde Washington'un resmi ile şu şaşırtıcı slogan yan yana basılmaktadır: "IN GOD WE TRUST" (Biz Allah'a güveniriz).

Bu durum artık "*seçilmiş halk*"ın yeni siyasetinin değişmez genel eğilimi olacaktır: *Allah ve dolar iktidarın iki memesidir.*

* Adam Smith (1723-1790), "Milletlerin Zenginliği" (An Inquiry into the nature and causes of the wealth of nation) kitabıyla iktisat teorisini kuran İskoçyalı iktisatçı. (Çev.)

Washington'dan sonra Amerika Birleşik Devletleri başkanlığına gelen John Adams şu iddiasını açıkça savunur: *"Amerika, insanın kendi kimlik ve kişiliğine kavuşacağı mekân olması için Yüce Allah tarafından yaratılmıştır."* (Autobiographie, c. I, s. 282).

Amerika federasyonunun, din adamı Dana gibi ilk teorisyenleri, Yeni Devlet'in bu ilâhî yönüne sık sık vurgu yapmışlardır: *"Kesinlikle Yüce Allah tarafından kurulmuş ilk hükûmet şekli İbranîlerinkidir. Bu hükûmet, başında Yehova'nın bulunduğu birleşik bir cumhuriyetti."* (Dana, Sermons / Vaazlar, s. 17).

Amerika Birleşik Devletleri'nin üçüncü Başkanı Jefferson da kendi halkının *"Allah'ın seçilmiş halkı"* olduğunu ilân edecektir (Virjinya eyaleti üzerine notlar. Bölüm 19).

Başkan Nixon da, tıpkı iki asır önceki gibi, şöyle diyecektir: *"Allah, Amerika'yla birliktedir. Allah, Amerika'nın dünyayı yönetmesini istiyor."*

Başkalarının sırtından geçinmelerini haklı göstermek için bütün Amerikan Başkanları aynı lâfları edeceklerdir.

Dile getirdikleri bu inanç ifadesi ile bilfiil uygulamaları arasındaki tezat, Amerikan siyasetinin değişmez bir esasıdır. Meselâ Mac Kinley, Filipinleri *"yükseltmek, medenîleştirmek ve Hristiyanlaştırmak"* için oraları fethetmeye gidiyordu.

Pek çoğu arasından işte bir örnek: 1912'de, Meksika'yı istilâ eden Başkan Taft* şu beyanatı veriyordu: *"Meksika hükûmeti İsrail'de bir Tanrı bulunduğunu ve ona itaat etmenin bir vazife olduğunu anlayıncaya kadar, halkımızı ve onun Meksika'daki mülklerini korumaya mecburum."*

* William Howard Taft, 1909-1913 yılları arasında ABD başkanlığı yapmış bir siyasetçidir (Çev.)

Kendisini yöneten oligarşilere göre, Amerika hep ilâhî inayetin silâhlı kolu olarak kaldığı için, Washington'dan Clinton'a söylem hiç değişmedi.

Viet-nam savaşının en civcivli zamanında New York Başpiskoposu Kardinal Spellman, "*Amerika'ya ve Allah'a inanan*" bütün kimseler adına konuşmak üzere Saygon'a gidiyor ve Viet-nam'da katliam yapanlara "*Sizler (Hazreti) İsa'nın askerlerisiniz!*" diyordu.

Hem hükûmetlerin sübvansiyonları, hem de devletin dış ülkelere silâh satımı için araştırma ve savaş sanayiini geliştirmeyi finanse etmesi sayesinde, aşırı silâhlanma ve silâh ticareti, ülke ihracatının en parlak sektörü hâline gelmiştir. Amerika Birleşik Devletleri'nin "*ekonomik refahının*" en etkili dayanağı olan bu aşırı silâhlanma ve silâh ticaretini haklı çıkarmak için, bugün bile, Pentagon'un (ABD Savunma Bakanlığının) ideoloğu Samuel Huntington, "*Medeniyetler Çatışması*" kitabında, ABD'nin aslında dünya hegemonyası kurma gayesi güden böylesi projelerini "*Yahudi-Hristiyan medeniyetini İslâm-Konfüçyüs gizli ittifakı*" ile karşı karşıya getirerek dinî bir haçlı seferi kılığına sokup tanınmaz hâle getirmektedir.

Politikacılar, medya ve onların elebaşları, bu efsanelere tarihî gerçekler elbisesi giydirerek halkı uyutma görevini üstleniyorlar. Ve bu, ta başlangıçtan beri böyle sürüp geliyor. Amerikan siyasetinin ilk ve en kavrayışlı analistlerinden biri olan Tocqueville çok önceden şu notu düşüyordu: "*Bütün Amerikalıların kendi dinlerine inanıp inanmadıklarını bilmiyorum, fakat onların cumhuriyet kurumlarının ayakta kalması için dinin zorunlu olduğuna inandıklarından eminim.*" Ve ilâve ediyordu: "*Bazıları Hristiyan dogmalarına inandıkları için, diğerleri ise*

onlara inanmaz görünmekten korktukları için bunları dile getiriyorlar. ...Amerika Birleşik Devletleri'nde egemen olan dinî olandır, o yüzden de ikiyüzlülüğün ortak olması gerekir."

Alexis de Tocqueville, 1840'ta kaleme aldığı "La démocratie en Amérique / Amerika'da Demokrasi" kitabında bu törelere bağlılığı ve baş eğişi daha o zaman gözler önüne sermişti: "*Ben Amerika Birleşik Devletleri'ndeki kadar az düşünme ve tartışma hürriyeti olan başka bir ülke tanımıyorum."*

1858'de, ender muhaliflerden biri olan (Walden ya da Ormanda Hayat'ın yazarı) Henry David Thoreau şunları kaleme alıyordu: "*Basın hürriyetini kontrol etmek için kimsenin kanuna ihtiyacı yok. Bunu kendi kendisine yapıyor zaten, hem de fazlasıyla. İfade edilebilecek şeylerle ilgili bir mutabakata varmış olan bu topluluk, kendiliğinden bazı esaslar belirlemiş ve bunlardan sapan herhangi bir kişiyi aforoz etmeyi üstü örtülü olarak karara bağlamıştır. Öyle ki bin kişide bir kişi bile farklı bir şey söylemeye cesaret edemez."* Yöneticileri Amerikan vesayeti ni kabul etmiş ülkelerde bugün "*tekçi düşünce*" adı verilen şartlandırma ve kamuoyunu yönlendirme, gerçek "*Amerikancılık*"ın özelliklerinden biridir.

Mac Carthysme (Makkartizm), ortalığı kasıp kavurmak için 1952'de Mac Carthy'inin gelmesini pek de öyle beklemedi. Mac Carthy, atom enerjisi araştırmalarının öncülerinden biri olan Oppenheimer gibi ülkenin en saygıdeğer entelektüelleri arasında bile, bizzat Amerika içinde, "*unamerican*" (Amerikalı karşıtlığı veya Amerikalı olmayan) faaliyetleri izletmek suretiyle buna sadece "*anti-amerikancılık*" etiketini takmış oldu o kadar.

ABD'nin zirvelerde olduğu bir dönemde ortaya çıkarılan ve Amerikancılığın zıt kutbu olan bu anti-

amerikancılık, ta ilk zamanlardaki engizisyoncu o aşırı dindarlığın (püritanizmin) modern bir şekli idi. Nitekim Tocqueville'in bize naklettiğine göre, Connecticut'un kanun yapıcıları, 1640-1650 yıllarında, *"kutsal kitaplar"*dan çıkarılmış şu ceza yasasını yürürlüğe koyuyorlardı: *"Her kim ki Rab'dan başka bir ilâha tapacak olursa idam edilecektir."*

Temel farklılık şudur ki, bugün aynı ilâha, başka *"değerler"*i daha doğrusu ticarî olanın dışındaki değerlerin yokluğunu savunmak için, yani (ticaret) hürriyeti veya (oligarşilerin en son kaygısı olan) *"insan hakları"* için ibadet edilmektedir.

Bütün siyasetlerin en kanlısı olan Amerikan siyasetinin ilk efsanesi işte bu bizler *"seçilmiş halkız"* efsanesidir. Bu efsane, üstün ırklar ve aşağı ırklar arasında bir hiyerarşi kurarak, bütün milliyetçi ve sömürgeci zulümleri mazur göstermeye yarar. Bu efsaneden hareketle (diğer milletlere) hükmetme *"hakkı"*nın ancak kendilerinde olduğunu savunurlar. Ayrıca, o (iddia ettikleri) Allah tarafından görevlendirildikleri bahanesiyle, kendilerini sadece insan iradesiyle ortaya konmuş olan her türlü milletlerarası kanunun (meselâ Birleşmiş Milletler kararlarının) üzerinde görürler. (İsrail devleti, Birleşmiş Milletler'in İsrail devleti ile ilgili ilk kararına *"paçavra"* -tabir Ben Gourion'a aittir- nazarıyla bakıyordu. O karar, bu devleti kuran ve sınırlarını belirleyen karardı. ABD de Yugoslavya'ya karşı savaş açarken hem halkların egemenliğine dair milletlerarası kanunu çiğnemiş hem de BM'nin kararına gerek görmemişti.)

Bu *"seçkin halk"* iddiasının Hitlerci yorumunun ne büyük zulümlere yol açtığı, dünya çapında bir egemenlik kurarak *"yeni bir adam"* yaratma görevini üstlenmiş *"seçkin Cermen halkı"*nın, *"Ârî ırk"*ın

üstünlüğünün yüceltilmesine nasıl sürüklediği biliniyor. “*Allah tarafından seçilmişliği*” savunan böylesi bir iddiaya Rousseau şu çok sert cevabını veriyordu: “*O hâlde sizin ilâhınız bizim Allahımız değildir, diyeceğim ben o çömezlere. Zira kendisine tek bir halkı seçmekle işe başlayan bir ilâh, bütün insanların Allahı olamaz.*” (Emile, kitap 4)

*
* *

Amerikancılığın ikinci esası, Bağımsızlık Bildirisi’nden ve bu bildirinin Washington’un tayin ettiği ilk maliye bakanı Alexandre Hamilton’un yorumundan doğan esastır.

Gerçekte Adam Smith’in bir müridi olan Hamilton, mülkiyetin insanın “*kutsal*” bir hakkı olduğunu ve “*görünmez bir el*” tarafından haberleri olmaksızın yönlendirilen kişisel menfaatlerin birbiriyle karşı karşıya geldikleri pazarda “*genel menfaat*”e dönüştüklerini düşünüyordu. Onun için de pazar, sosyal münasebetlerin tek düzenleyicisi oluyordu.

Hamilton, Smith’den sadece bir noktada ayrılır. O da devletin rolü meselesidir. Hamilton’a göre devlet, pazardaki rekabetin serbest işleyişinin zarurî olarak doğurduğu artan eşitsizlikleri hafifletmek için değil, aksine vergilerini hafifletmek ve kendilerine azamî yardımda veya kamu siparişinde bulunmak suretiyle en rekabetçi teşebbüslerin destekçisi olmak için müdahale etmelidir.

Özellikle Merkez Bankası, kuvvetlilerle zayıflar arasındaki devamlı çatışmaya müdahale etme ihtimali bulunan her türlü demokratik kontrolden uzak tutularak özerk bir statüden yararlanmalıdır.

(Georges Washington emekliye ayrılırken millete yaptığı veda konuşmasında kendisine ilham kaynağı olacak kadar Georges Washington’a yakın olan)

Hamilton'un doktrininin en dikkat çeken özelliklerinden biri, sistemin motor unsuru olarak rüşvetçiliğe / yolsuzluğa (corruption) üstün bir yer vermesidir. Çünkü rüşvetçilik, sistemin motoru olan kişisel çıkarı aramada önemli bir tahriktir.

Muzaffer “Amerikancılığın”, yani “pazar tek tanrıcılığının” günümüze kadar süregelen özelliği, pazar ekonomisinin zorunlu ve tabii varış noktası olan rüşvetçiliğin bu rolü, sistemin mantıkî, kaçınılmaz bir sonucu olarak kabul ediliyor.

Alain Cotta, “*Le capitalisme dans tous ses états / Bütün Yönleriyle Kapitalizm*” kitabında bu sistemin mantığını şöyle anlatır: “Rüşvetçiliğin yükselişi, finans ve medya faaliyetlerinin artmasından ayrılmaz. Enformasyon, her türden malî operasyonlar aracılığıyla -özellikle de birleşmeler, satın almalar ve borsada şirket hisselerini arz gibi yollarla- bütün bir hayat boyunca sıkı çalışma pahasına elde edilmesi imkânsız bir serveti birkaç dakikada sağlama imkânı verdiğinde, böylesi bir serveti satmak ve satın almak oldukça cazip bir hâl alır.” (Alain Cotta, *Le capitalisme dans tous ses états / Bütün Yönleriyle Kapitalizm*, Fayard Yayınları, 1991)

Yazar şunu da ekler: “Ticaret ekonomisi ancak bu otantik pazarın gelişmesiyle desteklenebilir... Velhâsıl rüşvetçilik, plâna benzer bir rol oynar.”

Noam Chomsky*, Amerika'nın “demokrasi”yi, yani “açık” toplumları savunma iddiasındaki dış politikasının temel hedefini mükemmel bir şekilde tarif etmiştir:

“ABD'nin dış politikası, içinde Amerikan şirketlerinin gelişip büyüyecekleri milletlerarası bir düzen kurmak ve devam ettirmek için tasarlanmış-

* Chomsky'nin 11 Eylül saldırıları ve Amerika'nın tutumu ile ilgili görüşleri için kitabın sonundaki eklere bakınız. (Çev.)

tır. Bu, bir ‘açık toplumlar’ dünyası olacaktır. Açık toplumlar demek, verimli yatırımlara açık, ihracat pazarının yayılmasına ve sermaye transferine, ayrıca insanî ve maddî kaynakların Amerikan şirketleri ve onların yerel şubeleri tarafından sömürülmesine elverişli olan toplumlar demektir. Terimin gerçek anlamıyla ‘açık toplumlar’, ABD’nin ekonomik nüfuzuna ve siyasî kontrolüne açık olan toplumlardır.”

*
* *

“Amerikanlaştırma”nın belli başlı unsurları işte bunlardır.

1- Üzerinde Allah’ın cennetini gerçekleştirmek için dünyaya hükmetmenin “*apaçık alın yazısını*” kendisinde taşıyan “*seçilmiş halk*” olma kanaati.

2- Bu ilâhî seçimin işaretinin başarı ve zafer olduğuna kesin inanç. Bunun tezahürü ise zenginliktir. Bu sistemin başlangıcında yer alan Hamilton’un anlayışına göre de o zenginliğe ulaşmak için “*kazananlar*” tarafından hangi vasıtaların kullanıldığı önemli değildir.

3- Sosyal bir durumun ırk veya irsiyetten kaynaklanan başlangıçtaki eşitsizlikleri, en güçlülere en zayıfları ezme imkânı vermek için “*serbest mübadele*” yi oyunun en etkili kuralı hâline getirir.

4- Bundan da, Schlesinger’in ifadesiyle, ticarete başarının “*ahlâkî bir davranış*” olduğu ve “*kazananlar*”ın, özellikle en fazla kazananların bu sistemde takdis edilmeseler bile taltif edilmeleri gerektiği neticesi çıkar. Nitekim John Rockefeller “*misyon*”unu şöyle dile getiriyordu: “*Bana bu serveti Allah vermiştir... Para kazanma gücü Allah’ın bir lütfudur... Bu lütfu mazhar olduğum için vazifemin daima daha fazla kazanmayı ve kazancımı vicdanımın emrettiği şekilde insanlık için harcamayı düşünüyorum.*”

Ferdî başarılarında olduğu gibi memleketin iktisadî zaferlerinde de aynı dinî hava yayılır. Los Angeles'te, Mayıs 1981'de, Beyaz Saray'ın himayesinde düzenlenen, 300 şirket sahibinin bir araya geldiği *"İktisadî Kurtuluş ve Manevî Kurtuluş"* konulu bir *"seminer"*de, Hilton oteller zincirinin patronu Nelson Hunt diyordu ki: *"Ülkemiz için en önemli şey, manevî bir ortama sahip olmaktır. Böyle bir ortam bize, kazanabilecek durumda olduğumuz parayı kazanma imkânı verecektir."* (Zikredildiği yer: *Les Américains / Amerikalılar*, Mazarine Yayınları, 1983)

Daha 1840'ta, ABD'nin ilk ve en basiretli gözlemcisi Tocqueville, *"La démocratie en Amerique / Amerika'da Demokrasi"* kitabında, doğmakta olan devlette o zamanki bu işleyişi şöyle tahlil ediyordu: *"Para aşkının insanların kalbinde böylesine büyük bir yer tuttuğu başka bir halk tanımıyorum."* Ve ekliyordu: *"Maceracılar ve spekülâtör kalabalığından oluşan bir halk."* Bu ifade, bir halkın ırkçı bir gözle değerlendirilmesi değil, aksine bir millet olmaktan ziyade, Tocqueville'in söylediği gibi, ortak bir tarihleri ve kültürleri olmayan bir göçmenler *"yığını"* olan bir *"millet"*in doğuşunun tarihî şartlarının apaçık bir gözlemi idi.

Menşeleri ne olursa olsun bu insanlar, büyük çoğunluğu itibarıyla, iş bulmak ve para kazanmak için gelmişlerdi.

İrlandalı veya İtalyan, Meksikalı veya Çinli olan bu insanları bir araya getiren tek bağ, kendilerini işe alan bir firmada çalışanları birbirine bağlayan bağ ne ise, o idi.

Hiçbir yerli kültür (asıl yerli halk dışlandığı için), böyle köklerinden kopmuş bir yığına müşterek bir manevî hedef veremezdi.

(“Allah tarafından seçilmiş olma” ve “apaçık alın-yazısı” efsaneleri gibi) kurucu efsanelerle maskelenmiş olsa bile, ta başlangıcından itibaren ABD, sırf ekonomik ve teknolojik rasyonaliteye göre düzenlenmiş bir örgütlenmedir. Fert bu örgüte, üretici veya tüketici, tarla açıcı ve spekülâtör, toprağı, petrolü veya altını sahiplenmede bütün diğer insanlara rakip soyguncu olarak katılır. Bunları yaparken de ferdin tek gayesi, eşyayı satın alma gücünü miktar bakımından alabildiğince artırmak ve rüşvetçiliğe öncelik veren Hamilton dogması uyarınca, icabında bunu insanlara rüşvet vererek gerçekleştirmektir. Nihai gaye ve hayatın anlamı üzerindeki her türlü tefekküre bu sistemde kesinlikle yer yoktur ve bunlar ancak çok küçük bir azınlığa has özel bir mesele olarak kalır. Yine de bu çok küçük bir azınlık, Yeni Darvinci bir evrenin manevî boşluğunun doğurduğu ortama kahramanca direnmektedir. Yeni Darvinci evrene gelince, bu görüş, en parlak taraftarlarından birinin “pazarın ilâhî kanunları” adını verdiği şeye dayanmaktadır. (Edward N. Luttwak, *Le Turbo Capitalisme / Turbo Kapitalizm*, Odile Jacob Yayınları, 1999, s.94)

Güç ve zenginliğin ötesinde asıl o gaye yokluğu, sistemin sadece temel bir özelliği değildir, sistemin varlığını devam ettirebilmesinin de bir şartıdır.

Luttwak, oldukça açık yüreklilik ve alaycılıkla hatırlatır ki, savunduğu (ve kapitalizmin gelişmesinin en son noktası olan) rejimde, “Kişinin tabiîliğinin kaybı bir bakıma kastîdir. Şuurun kasıtlı olarak uyurgezer bir yaşantıya terk edilmesi, geriye kalan tek tercihtir. Üstün nitelikli girişimciler, ön plândaki siyasetçiler ve diğer kazananlar için böylesi bir yaşantı bir başarı garantisidir, zira onlar nihai gayeleri düşünecek olurlarsa, kendi mahiyetlerini bozarlar... Turbo kapitalizm, pazarlar fethetmekle yetinmez, pazar kuşatmasını insanî faaliyetin bütün

alanlarına yayar.” (adı geçen eser s. 285) Misal olarak da, pazarın icapları yüzünden nihaî gayelerinden tamamen uzaklaşmış *“güzel sanatlar, edebiyat ve spor”*u gösteriyor: *“(bunlar) ödeme yapabilecek bir halkın veya sponsorların dikkatini çekmek... kârı azamîye yükseltecek bir gösteri olmak zorundadır”*. (A.g.e, s. 287)

Tam anlamıyla insanî veya ilâhî her türlü gayeden yoksunluk, bugün dünyaya egemen olan “Amerikancılık”ın en göze batan niteliğidir: Araçlarla amaçlar birbirine karışmış, “niçin”in yerini “nasıl” almıştır. Bütün gayelerin yerine geçen bir vasıta olarak para, din hâline gelmiştir.

Bu hastalık (yani Amerikancılık) dünyayı istilâ etmiştir. “Antiamerikancılık” ise, bu hastalığa karşı bir mücadeledir. Biz bu hastalıktan kendisi de kurban durumuna düşmüş ve para babaları, siyasetçiler, askerler oligarşilerinin kurbanı olmuş Amerikan halkını da şifaya kavuşturmak zorundayız. Bu oligarşiler o halka bu gayesiz hayatları, bu anlamsız siyaset ve tarihi dayatıyorlar, tıpkı bütün dünyaya dayatmaya çalıştıkları gibi.

Amerikancılığın en önemli dogması olan “pazar tek tanrıcılığı”nın şümüllü bir tarifi, (tabi bu, ekonomi politiğin eğitimi konusundadır, fakat kültürün bütün sahaları için de geçerli bir tariftir) iktisatçı Michel Albert tarafından “Capitalisme contre capitalisme / Kapitalizme Karşı Kapitalizm”, (Seuil Yayınları, 1993, s. 230) adlı kitabında verilmiştir: “Felsefî meseleyi gayecilikten boşaltıp uzaklaştırmak, kat’î bir zorunluluktur.”

*
* *

Amerikancılığın Tekvin’ini (Doğuş’unu) araştırırken, Amerika Birleşik Devletleri’nin, bağımsızlığını

ilân etmeden önce bir sömürge olduğunu unutmamalıyız. “Üstün ırk”ın, yani oraya gelip yerleşen sömürgecinin temel ırkçılığının içinde taşıdığı o bütün hususları da...

Aksi takdirde, sistemin temel çelişkisini anlayamayız. Yani bu sistem, “Beyaz ırk” lehinde mücerret evrensellik ilânları yaparken, niçin başkasını, Kızılderilileri veya özellikle de siyahîleri reddettiğini.

Zaten o yüzden, ekonomik “yarış”ın daha kalkış noktasında köklü bir eşitsizlik vardır.

Her şeyden önce, 1790 sayımlarına göre, -her türlü medenî haklardan dışlanmış- siyahî köleler, 4 milyonluk nüfusun yüzde 17’sini oluşturur. Beyazlar arasında, sadece bir tek misal verecek olursak, Boston’da, nüfusun en zengin yüzde 10’u, (siyahî köleler dışındaki) yoksul işçiler ve denizcilerden meydana gelen halkın bütününün servetinin 8’de 5’ine sahiptir.

Köle edinmeyi haklı göstermek için çeşitli deliller vardır. Öncelikle dinî: “Yeni Dünya”da “cennet” inşa etmek gibi ilâhî bir projenin temsilcileri olarak gelenler için Amerikan yerlileri Hristiyan olmadıklarına göre, Yeşu’nun Amalıkları yaptığı gibi imha edilmeleri uygun olan cehennemlik kimselerdi.

Çok dar, basitten bileşiğe doğru tek çizgi hâlinde giden ve evrimci bir tarih anlayışına dayanan bir delil, bu dinî ispatın yerini alır veya daha ziyade buna ilâve edilir ki o da şudur: Amerika’nın yerlisi, tıpkı “*vahşî bir hayvan*” gibi avlanarak hayatını sürdürmektedir. “*Tarımcılıkla yaşamak insan türüne hastır; avcılıkla yaşamaksa hayvanlar âlemine özgüdür... Kutsal Kitap insana ‘Sen toprağı işleyeceksin’ demiştir.*” İnsanı hayatın ne olduğunun tek tarifi

(onlara göre) budur. (Brackenbrige, *Indian atrocities / Kızılderili Katliamı*, 1782)*

Onların “cehennemlik” delili, şu ırkçı “barbar” deliline mükemmelen uyuyor. Değişmeden kalan tek şey, başkasını kötü görerek onu ortadan kaldırma iradesidir.

Franklin, Kızılderililerin bir yandan ellerinden topraklarını alırken, bir yandan da yok oluşlarını çabuklaştırmak için onların alkolik olmaya teşvik edilmesini tavsiye ediyordu: “Onların topraklarının bir kısmını, yani bizim yerleşimimize daha elverişli kısımlarını terk etmeye zorlamak gerektiği kanaatindeyim.”**

Bu dinî ve ırkçı efsaneler adına, Amerika Birleşik Devletleri bir “Kızılderili avı” ile tarihin en büyük “etnik temizlik” teşebbüsünü başlattı. Kızılderili direnişi, Wounded Knee’deki Siyuların (Sioux) katliamı ile ancak 1890’da askerî yönden kırılıp sona erdirilecektir. Aynı sömürgeci ve ırkçı kafayla başkasını reddediş, daha sonra, köle ticaretinin hızla artmasıyla siyahları hedef alır.

Bu hususta da ilk önce Kutsal Kitap referans olarak kullanılır. Massachusetts Yüce Divanında üye (Salem Cadılarını mahkûm eden mahkeme başkanı) hâkim S. Sewall, yine Kitabı Mukaddes’ten ve Aziz Pavlus’tan (Korentlilere 1. Mektup 12/13-26) Allah’ın köle edinmeye izin verdiğinin ve siyahların, (Hz. Nuh’un oğlu) Ham’dan ilâhî gazabı miras aldıklarının delilini çıkarır.***

* Bilhassa bakınız: Elise Marienstras, *Les mythes fondateurs de la nation américaine / Amerikan Milletinin Kurucu Efsaneleri*, Complexe Yayınları, Brüksel, 1992.

** “Thought in Indian treaties / Kızılderili Anlaşmalarındaki Düşünceler”, American Museum, 1791.

*** Samueln Sewall, *The selling of Joseph / Yusuf’un Satılışı*, s. 83-87, alıntıl原因 Marienstras (a.g.e, s. 237)

Daha sonra, “*aydınlanma felsefesi*”nin tesiriyle, kölecilik taraftarları delillerini, tabiat kanunlarına ve Lock felsefesine dayandırdılar.

En nihayet de, dinî kılıfa bürünen şu iktisadî delil ortaya atıldı: “*Buraya yerleşen bu topluluğu ilâhî inayet seçip tayin etmiş ve iklimin sıcaklığına zencilerin beyazlardan daha alışkın olmaları yüzünden de, Avrupalılara tercihan siyahî kölelerin burada çalışmasını istemiştir.*”

Gerçekten de bu köleler o toprakların değerlenmesini sağladılar.

İrkçi bir biyoloji, “*yaratılışları gereği köleliğe elverişli bu insan ırkı*”nın aşağılığını ispat için takviyeye geldi.

“*Bütün insanların eşit haklara sahip*” olduğunu ilân eden (işgalci yerleşimciler tarafından hazırlanmış) Bağımsızlık Bildirisi ile bir asırdan daha fazla süren şimdiki kölelik ve günümüze kadar gelen siyahılara karşı yürütülen ayırım arasındaki çelişki gün gibi ortadadır. İki asır sonrasına, yani bugüne geldiğimizde ise, yine “*insan haklarını savunma*” adına, hava bombardımanlarıyla, açlıkla veya iktisadî alt yapıların tahribiyle çocukların ve sivillerin katliâmı devam etmektedir.

Anayasa ve Anayasanın “*özel kurumu*” ile yurttaşlık faaliyetlerine iştirak etmekten men edilmiş köleler, Aristo’nun yirmi dört asır önce yazdığı gibi, “*konuşan âletler*”dir.

“*İnsan hakları*”ndan kasıt, beyaz adamın haklarıdır ve Amerika Birleşik Devletleri içindeki beyaz adam ise “*Wasp*”tır (*White anglo - saxons protestants / Beyaz Anglo-Sakson Protestanlar*).

Birleşik Devletler'in oy hakkı, mülkiyet, silâh taşıma ile ilgili "*kölelik kanunları*"ndan hiçbirini, Anayasa tarafından yürürlükten kaldırılmadı.

Kızılderililere gelince, aynı ırkçı sebeplerden ötürü, onlar (vergi ödemedikleri için), resmen vatandaş kabul edilmezler.

1892 tarihli bir kanun, "*doğulu ırklar*"ın dışarıdan ülkeye göçünü resmen kısıtlar.

19. yüzyıldan itibaren, (en güçsüzlerin en güçlüler tarafından bertaraf edilmesi demek olan) "Sosyal Darvencilik" in etkisi, ekonomik ve sosyal kriterler üzerine kurulmuş bu ayrımcılıkları alabildiğine genişletecektir.

*
* *

Amerikancılığın yörüngesini çizmek demek, tıpkı Dante'nin Cehennem'inin iç içe "*halkaları*" şeklinde sıralanışı gibi, bu sisteme bağlılığın gitgide genişleyen bölgelerini çizip tespit etmek demektir.*

Birinci halka, Kuzey Amerika halkasıdır. Yani, Kızılderilileri soykırıma tâbi tutan "*zorunlu etnik temizlik*" halkasıdır. Böylece hem mısırı ve buğdayıyla arazilerine, hem de petrolü ve altınıyla yeraltına sahip olunmuştur. Üstelik *ikinci halkaya*, yani Orta Amerika ile Güney Amerika halkasına yaklaşmak için de gerekli olan temel birikim gerçekleştirilmiştir.

Bu ilk safhanın "*meşru*" hareket noktası, sembolik olarak, Amerikan vatandaşlarına (yani menşeleri ne olursa olsun yalnızca "*Beyazlar*"a) özel bir silâh taşıma izni veren ikinci Anayasa değişikliğidir.

* Bu değişik "*halkalar*" arasındaki Amerikan yayılcılığı konusunda, Michel Bugnon-Mordant'ın şu eserine bakılabilir: *L'Amérique totalitaire / Totaliter Amerika*, Favre Yayınları, Lozan, 1997.

Esas itibariyle bu, “zararlılara” (yani Yerlilere) karşı savunmaya ve onların imhasına yönelikti.

Bu düzenleme öylesine mühim ve hatta kutsal bir nitelik kazanmıştı ki bugün Amerika’nın nüfusunu aşan sayıdaki (200 milyondan fazla) bir miktara ulaşan silâhların serbest satışına izin veren o değişikliğe hâlâ el sürülememektedir.

Amerika’ya göç edenler dalgasıyla birlikte “Batı’ya hücum”, artan bir yoğunluk kazandı. Ana vatanlarındaki mahkemelerden kaçan sabıkalılardan tutun da, Avrupa’daki Kutsal İttifak’ın zulmünden veya başka kıt’alardaki zorbalıklardan yakasını kurtaran siyasî göçmenlere kadar uzanan karmakarışık bir yığındı bu. Asıl büyük kitleyi de topraksız ve toprak edinme hırsıyla yanıp tutuşan köylüler, işsiz işçiler, mevkilerini kaybetmiş düşkünler ve umutsuzlar oluşturunuyordu. Bir de müflis spekülâtörler veya her türlü ipini koparmış firarîler...

Herkesin gücüne göre, sayıları az ve pek gülünç bir şekilde silâhlanmış yerli halktan bir parsel koparabildiği devasa genişlikteki bir “Amerikan rüyasıydı” bu. Son katliamda (1890 Wounded Knee katliamında) askerî yönden ezilmelerinin ve en insanlık dışı şartlarda toplu tehcirlerinin ardından, 1776’nın 600 bin Kızılderili’sinden 1910 yılında artık sadece 200 bin kişi kalabilmişti.

Kudurgan şiddet, ileride “topyekûn savaş” adı verilecek olan harekâtı onlara karşı uygulayan Amerikalı general Sherman’ın “İyi bir Kızılderili ölmüş bir Kızılderili’dir” diye tarif ettiği yerlilerin katliamı ile de sınırlı kalmaz.

Kendilerine “tarla açıcılar” adını veren maceracılar aralarında kavga ediyorlar ve ganimeti paylaşmak için fert fert veya rakip çeteler hâlinde çarpışı-

yorlardı. Aslında övünmek için yapılmış olan çok sayıdaki Amerikan filmi, kendileri için tabanca veya tüfeğin tek kanun ve tek adalet olduğu bu çapulcuların o vahşî cangılının ne mene bir şey olduğunu bizlere apaçık göstermektedir.

“*Sınır*” efsanesiyle hâlelenmiş Amerikan kahramanı imajı işte böyle şekilleniyordu. Nitekim, fertler arasında olduğu kadar devletler arasında da her zaman galip gelen bu şiddetin simgesel imajı olan Tarzanlar ve James Bondlar, sinemada o Amerikan kahramanının ete kemiğe bürünen temsilcileridirler.

“*Sınır*” kelimesinden Avrupalıların anladıkları ile Amerikalıların kastettikleri mana bir değildir. Amerikalılara göre bu, bir devletin (savaşların sonuçlarına bağlı olarak değişmeler gösteren) hudutlarının kadastro çizgisi değildir. Onlar için, istilâcılar Pasifik Okyanusu’na varıp dayanıncaya kadar devam eden ve ancak o zaman “*sınırın kapanışı*”nı ilân ettikleri sürekli yer değiştiren bir çizgidir. Üstelik o sınır, insan “*insanın kurdu*” olduğu ve zaferin en güçlüye ait bulunduğu mücadeleye de sıkı sıkıya bağlıdır. Bu mücadele, Kızılderililerin geriye püs-kürtülmesi ve mülklerine el konulması da olabilir, ganimeti sahiplenmek için beyazlar arasındaki mücadeleler de.

Onun için, Kuzey Eyaletleri arasındaki “*Birlikten Ayrılma Savaşları*” çoğunlukla aynı vahşetle ve sembolik bir şekilde aynı şahıslar tarafından yürütülmüştür. Nitekim General Sherman, başkasını aynı şekilde reddetme ve onu iblisleştirerek aynı şekilde yok etme iradesi adına, aynı “*topyekûn savaş*”ı Güneylilere karşı gerçekleştirmiştir.

Kaliforniya’da altın yataklarının bulunması, altın külçelerini ele geçirmek isteyen rakipler arasındaki o mücadeleyi daha da şiddetlendirdi.

Batı topraklarının “satış”ı hakkındaki 1785 ni-zamnamesi de, Pasifik’e kadarki arazinin zaptedil-mesi için Kızılderililere -ve rakiplere- karşı avın başlatılmasının işareti olmuştu.

*
* *

1823’te Başkan Monroe *ikinci halkanın* fethinin başlangıcını belirleyen doktrini açıklar. Monroe, Amerika kıt’asını, ABD’nin koruyuculuğunu yaptığı bir bütün olarak ele alır: “*Eski Kıt’a, Avrupalıların; Yenisi, Amerikalıların.*”

Bu fetih, Meksika’nın istilâsı ve 1845’te Texas’ın ilhakıyla başladı.

Lâtin Amerika’ya el koyuş iki farklı metotla ger-çekleştirildi.

Kâh askerî bir işgale götüren ve düpedüz bir il-hakla neticelenen iktisadî bir istilâ ile yapıldı. Porto Rico’da bu böyle olmuştur.

Kâh Amerika Birleşik Devletleri, ilk aşamada, Güney Amerika’dan İspanyol, Portekiz ve İngilizle-rin kovulmalarına imkân veren bağımsızlık hareket-lerini destekledi, ardından Amerikan yatırımlarına kapı açan kendilerine yürekten bağlı hükûmetlerin iş başına gelmesini sağladı. Ülke üzerindeki ekono-mik hâkimiyetlerini, yerli ikbal avcılarının da suç ortaklığıyla devam ettirmek için, bazen her türlü halk direnişini kırmakla görevli askerî diktatörlük-leri kullandı, bazen de seçilmiş fakat yine emre amade yöneticilerin iktidara gelmesine izin veren suiistimal ve rüşvet yoluyla terörü devreye soktu.*

*
* *

* Lâtin Amerika’nın bu hâkimiyet altına alınışı (ikinci halka) hakkında bkz. Peña Torres’in makalesi.

Üçüncü halkaya geçiş, (1914'ten 1945'e kadar süren) o "30 yıl savaşı"nın ardından Avrupa'nın bağımlı hâle gelmesiyle gerçekleşti. Avrupa'yı bitip tükenmiş bir şekilde ABD'ye teslim eden Avrupa içi hakikî bir "iç savaş"tı bu. Bu iki savaş sayesinde Amerikalılar, 1945'te, dünya zenginliğinin yarısını ellerine geçirdiler. (George Kennan, *Policy Planning Studies* /, 23 Şubat 1948).

Daha 19. yüzyılın sonunda sistemin geleceği ve nihai zaferi, sağlama bağlanmış görünür. Nitekim senatör Beveridge, 1898'de, şu parlıtlı ufku çiziyordu:

"Dünya ticareti bizim olmalıdır ve olacaktır. Biz buna sahip olacağız. Denizlerin üstünü ticaret gemilerimiz kaplayacak. Şanımıza lâyık bir filo kuracağız. Kendi kendilerini yöneten büyük koloniler, bandırılarımızı dalgalandırarak ve bizim için çalışarak, ticaret yollarımız üzerinde gidip gelecekler. Müesseselerimiz ticaretimizin hamleleriyle yükselen bayrağımızı takip edecekler. Ve Amerikan hukuku, Amerikan düzeni, Amerikan medeniyeti ve bayrağı, bugüne kadar kanlı ve sıkıntılı, fakat çok yakında Allah'ın yardımıyla göz kamaştırıcı nitelik kazananak olan topraklara ayak basacaklar."

Doğrusu bu ya, 1914-1918 savaşı, Avrupa üzerinde dalga dalga kan ve Amerika'ya dalga dalga altın akıtarak bu iyimser tahmini haklı çıkarır. Ve Amerika zafer için yardıma ancak 1917'de, yani Alman ordusuna galip gelme şansını tamamen kaybettirmiş olan Verdun ve Somme savaşlarından sonra gelir (Nitekim İkinci Dünya Savaşı —1939-1945— için müdahale yapacağı zaman da 1944 yılını, yani yine Nazi ordularına her türlü zafer ümidini kaybettiren Stalingrad savaşından çok sonrasını bekleyecektir).

"Tarafsızlık", 1917'de, Amerikan ihracatını yüzde 15 artırmıştı. ABD'nin ticaret dengesi, 1914'te 436

milyon dolarlık bir fazlalıktan 1917'de 3 milyar 568 milyon dolara fırlamıştı.

ABD'nin o dönemki başkanı Wilson, İspanya-Amerika savaşını, Filipinlerin zaptedilmesini, Porto Rico ve Küba'nın işgalini tasvip etmesinin ardından, Théodore Roosevelt ve Taft tarafından kararlaştırılmış müdahalelerin toplamından çok daha fazla sayıda müdahalenin "*sorumlusu olmuştur*" diye yazar Franck Schoell, "*Histoire des Etats-Unis / ABD'nin Tarihi*" kitabında (Payot yayınları, Paris, 1965, s. 262). 1916'da, Küba'daki büyükelçisine bütçeyi kontrol etme hakkını verir... Aynı yıl, Wilson'un "Chattanooga" ve "San Diego" kruvazörleri, ABD'ye itaat eden Emiliano Chamorro'yu Nikaragua'ya zorla kabul ettirir ve ordusu Panama'yı işgal eder.

1916'da, Fransa'ya 300 bin cana mal olan Verdun ve Fransızlara 200 bin, İngilizlere ise 400 bin kişi kaybettiren Somme savaşından sonra, 16 Ocak 1917'de Alman Dışişleri Bakanı Zimmerman'ın Amerikalılar tarafından ilhak edilmiş olan Texas, Yeni Meksika ve Arizona topraklarını geri almak için Meksika ile askerî bir ittifakı öngördüğünü öğrenince, zayıf devletlere karşı savaş gemilerini gönderme politikasını çok iyi uygulayan bu "*İdealist*" (Başkan Wilson), eskiden Meksika'yı istilâ etmiş olan aynı general Pershing'i Fransa'ya çıkarma yaptırmaya ("America first" —önce Amerika— diyerek) karar verir.

(Şu hâle bakın, bizler "La Fayette'in *işte biz geldik!*" şeklindeki o pırıl pırıl efsanesinden ne kadar da çok uzağız!)*

* La Fayette, Amerika'nın bağımsızlığı için yardıma koşan, hiçbir karşılık beklemeden İngilizlere karşı savaşan ünlü bir Fransız komutandır. Kendisinin o dönemlerde oldukça maceralı bir hayatı vardı. Yazar, Amerika'nın kurtuluşu ve kuruluşu sırasında Fransa'nın menfaat gözetmeyen katkılarına karşılık, Amerika'nın gerek Birinci ve gerekse İkinci Dünya Savaşı sırasında çıkarıcı politikasını karşılaştırıyor. (Çev.)

Versailles Anlaşması'ndan sonra, ABD'ye karşı borçlanmış olan Müttefikler, bunları Amerikan *"big business / tekelci ve egemen, büyük sermayeli ticaret"*ine ödemeye davet edildiler. Bu durum ise Müttefiklerin Almanya'ya *"tazminat"* dayatmasına sebep oldu. Bu da sonuçta, Hitler'in demagojik propagandasının en iyi delillerini oluşturan iflâs ve işsizliğe yol açtı.

Meşhur iktisatçı Lord Keynes, 1919'da, *Barışın İktisadî Sonuçları* kitabında şunları yazıyordu: *"Eğer bizler Orta Avrupa'yı kasıtlı olarak fakirleştirmeye çalışırsak, peşin peşin ve kesin bir inançla haber vereyim ki bunun intikamı korkunç olur: Yirmi sene içinde, galibi kim olursa olsun, medeniyeti mahvedecek olan bir savaşla karşı karşıya kalırız."*

Bu uyarı, Wilson'un 8 Ocak 1918'de, "demokrasinin müdafaası" hakkındaki o meşhur "14 nokta"yı Kongre'ye sunmasına mâni olmaz. Fakat asıl mesele borç meselesidir ve her şeyden önce de *"İtilâf"* devletlerinin Amerika Birleşik Devletleri'ne ödemeleri gereken borçlarıdır. Ödenmesi gereken ticarî borçlardır bunlar. Hem sonra Fransa ve İngiltere tarafından Almanya'dan istenen, Almanya'nınsa ödeyemediği *"tazminat"* vardır. Derken ABD şu garip dolambaçlı yolu devreye sokar: İflâsı yüzünden borç ödeyemez durumdaki Avrupa ülkelerine yatırım yapmadığından bol sermaye ile dolup taşan ABD, İtilâf devletlerine tazminatını ödemesi için Almanya'ya ödünç para verir, böylece de İtilâf devletleri Amerika'ya borçlarını ödeme imkânına kavuşurlar.

Aşırı güçlü Amerikan ekonomisi, stokların artık eritilemediği bir hızla üretim yapar, bu yüzden de birçok işletme tam bir ödeme sıkıntısı içine düşer.

Yükseklere kanat çırpma hâlindeki sistemin aşırı ısınması felâkete yol açar.

Öyle ki savaş sayesinde Amerika Birleşik Devletleri'ni dünyanın bir numaralı güçlü devleti yapmış olan yeni ve müthiş ilerleme, Amerikan sisteminin ilk büyük başarısızlığıyla sonuçlanır: *1929 iktisadî buhranı, Amerikan kapitalizminin olağanüstü makinesinin arıza yapabildiğini ve Amerika ile birlikte dünyayı da iflâsa sürüklediğini, bütün dünyayı şaşkına çevirecek bir şekilde, gözler önüne serer.*

Ülkenin tanıdığı en büyük tarihî sarsıntı oldu bu. Zira bu kriz, Georges Washington ve Alexandre Hamilton'dan beri yanılmaz, ilâhî bir kuruluş sayılgelmiş olan sistemin bizzat prensiplerini tartışılır duruma sokuyordu: Hâlbuki finans oligarşisine yetki veren mutlak pazar hürriyetinin, ABD'nin zaferini sağlaması gerekiyordu. Bu dogma, tarihen de, yani dünya çapındaki topyekûn zaferin garantisi gibi görünen ilk iki halkanın ele geçirilişinin tarihiyle tasdik edilmiş gibiydi. Hâle bakın ki bir 1929 Ekim akşamı bu telâşsız güven yıkılıverdi. Dev bankalar kapanıyor, binlerce işletme iflâs ediyor, bazı sanayi liderleri intihar ediyor, 9 milyona yakın işsiz (ülkenin çalışan nüfusunun yüzde 17'si) sokaklara dökülüyor ve meydanlar birbiri ardınca çıkan isyanlar ve polisin artan şiddetiyle dolup taşıyordu.

André Maurois o zamanlar şöyle yazıyordu: *"1932-1933 kışının sonuna doğru seyahat yapsaydınız, bütün umudunu yitirmiş bir halkla karşılaşırdınız... Amerika; bir sistemin, bir medeniyetin sonunun çok yakın olduğuna inanmıştı."*

Korkunç kriz ancak sistemin mantığı en uç neticelerine kadar itilmiş olduğu için patlak verdi: Liberal sistemin büyük aktörlerinden her biri, sistemin kanunları gereği, en ihtirashlı olanları da dahil, işletmelerin zaferinden o kadar emindiler ki bu zaferi önceden kestirip üzerine yatırım yapmış ve servetle-

rini bunun için bahse koymuşlardı. Ne var ki şüphenin doğması ve bu âni güvensizliğin Borsa'ya yansması, dolayısıyla da o koca bütünün dizili domino taşları gibi yıkılıp çöküvermesi için birkaç başarısızlık kâfi gelmişti. Artık işletmeler ve bankalar peş peşe borçlarını ödeyemez duruma düşüyor ve eğilimin kötümser gidişi borsayı eskiden en yüksek kâra ve zafere yöneltirken şimdi en düşük seviyeye çekiyordu.

Mart 1933'te başkanlık koltuğuna oturan Franklin Delano Roosevelt ilk önce gidip dua etti. “*Apaçık alın yazısı*”na olan inanç sarsılıyor muydu? Bu ülke Allah tarafından terk mi ediliyordu?

İşin aslına bakarsanız, sistemin temel çelişkisini dışa vuran, Adam Smith'ten ilhamla ortaya atılan Hamilton dogmasıdır: *Fertlerin menfaatlerinin toplamının umurun menfaatini sağlayacağı doğru değildir. Tam aksine bu durum, bir canıl meydana getirir ve bu canılda rekabet hâlindeki özel çıkarlar sonu gelmez bir şekilde birbirleriyle habire çarpışır ve bu yüzden de hakikî bir toplumun oluşmasını engeller.* Onun için, bu durumda şu ürpertici soruyu sormak gerekiyor: *Amerika Birleşik Devletleri bir millet midir? Onun kaderine tekrar inanılabilir mi?*

Roosevelt iktisadî durgunluğa karşı koymanın yeni bir şekli olan “*New Deal / Yeni Sistem*”i ilân ederken bir kurtarıcı gibi göründü. Sistemi esas itibarıyla tartışma konusu yapmaksızın birkaç reformla onun sertliğini törpüledi. Bilhassa da büyük bayındırlık faaliyetlerini başlatarak bunlar aracılığıyla işsizliği ve bundan kaynaklanan gerginlikleri düşürmek için devleti devreye soktu. Bu yapılanlar, “*özel büyük girişimlere destek olmak*”ı ilke edinen Hamilton'dan beri, devlete o zamana kadar atfedilen rolün tersine işlerdi.

İktisadî buhranın en öldürücü etkilerine karşı bu reform, palyatif bir tedbir oldu. Gayya kuyusundan çıkılıyordu, ama meselenin çok kısmî bir çözümüyü le çıkılıyordu. O yüzden de 1937'ye gelindiğinde Amerika yeniden ekonomik durgunluğun içine yuvarlandı: 1937'de, diye yazar Galbraith, "*tekrar 9 milyon işsiz ortaya çıkmıştı.*"

İktisadî kriz, kesin bir şekilde ancak ikinci Avrupa savaşı sayesinde aşıldı.

*
* *

Bu savaşta da ABD, sırf kendi çıkarlarına yarayacak şekilde manevralar yaptı: *Fransa 1940'ta bozguna uğrar uğramaz Vichy'e oynadı ve Vichy hükûmeti** nezdine bir büyükelçi atayarak kendisini resmen tanıdı. Roosevelt, Weygand**'ın yanına, Kuzey Afrika'ya, özel görevlileri Amiral Leahy ile Konsolos Murphy'yi gönderdi.

Bir yandan da Churchil'i, Almanya'daki sivil hedefler üzerine ve Belçika ile Fransa'nın işgal edilmiş bölgelerine yoğun bombardıman yapmaya teşvik etti.

Pearl Harbour'da Amerikan deniz filosunun (keşif olmasına karşılık Amerikan Genel Kurmayı tarafından inanılmaz bir şekilde fark edilmemiş olan) Japon hava kuvvetleri tarafından tahrip edilmesinden ve Almanya ile İtalya'nın 11 Aralık 1941'de ABD'ye savaş ilân etmesinden sonra, General de Gaulle, Roosevelt tarafından "*önemsiz ve devrini ta-*

* Vichy yerel idare merkezine yerleşen (1940-1944) ve mareşal Pétain'in yönetiminde, Alman işgali boyunca Fransa'yı yöneten hükûmet. (Çev.)

** Daha önce Fransa Genel Kurmay Başkanlığı yaptı, 2. Dünya Savaşı sırasında Pétain'in savunma bakanlığını üstlendi ve Vichy hükûmetinin temsilcisi olarak Cezayir'e gönderildi. (Çev.)

mamlamış bir tarihin gülünecek kadar çağ dışı bir kalıntısı” olarak görüldüğü için Vichy ile kurulan sıkı bağlar aynen sürdürüldü.

1942’de senatör Truman (müstakbel Başkan) şunları yazar: *“Eğer Sovyetler Birliği zayıflarsa, kendisine yardım etmek gerekir. Eğer Almanya zayıflarsa, kendisine yardım etmek gerek. Aslolan onların birbirlerini yok etmesidir.”*

Kasım 1942’de Adrien Texier’nin naklettiği ve (De Gaulle’ün sözcüsü) André Philips’in de hazır bulunduğu bir görüşmede Roosevelt kendi pragmatizmi ile iftihar ediyordu: *“Ben bilhassa etkililiğe önem veririm. Çözülecek problemlerim var. Bu konuda bana yardıma koşanlar, hoş geldiler safalar getirdiler. Bugün Darlan bana Cezayir’i veriyor ve ben haykırıyorum: Yaşasın Darlan! ... Eğer Quisling bana Oslo’yu verirse, haykırırım: Yaşasın Quisling! ... Yarın Laval bana Paris’i verirse, ben yine haykıracağım: Yaşasın Laval!”**

Gerçekte Kuzey Afrika’ya yapılan çıkarma, De Gaulle’ü meselenin dışında bırakarak, iktidarı Darlan’a verdi. İtalya’da da iktidar, Pétain’in emrinde çalışan Darlan gibi, Musolini’ye hizmet etmiş olan General Badoglio’ya teslim edildi.

Fransa kıyılarına çıkarma yapmak için en güçlü kontenjanı İngiliz orduları temin ettiler. Tıpkı Provence’a yapılan çıkarma için de mevcudun yüzde 70’ini Mağripli askerlerin sağladığı gibi.

Normandiya çıkarmasının takviminden De Gaulle haberdar edilmedi ve bu yüzden Hür Fransa kuvvetleri emirleri de yalnızca İngiliz komutandan aldı-

* Zikreden: Brugnon-Bordant, *L’Amérique totalitaire / Totaliter Amerika*, (Önsöz: Pierre Salinger) Fauvre Yayınları, Lozan, 1997.

lar. Bir İngiliz-Amerikan askerî idaresini öngören ülkenin ilk kurtarılış plânına ancak De Gaulle'ün bir emri ile engel olundu. Fransız direnişine güvenen De Gaulle, ilân ediyordu ki *"Kurtarılan her toprak parçası Fransız Millî Kurtuluş Komitesi (CFLN) tarafından tayin edilen bir heyet tarafından yönetilecektir. Bu durum, Fransa Cumhuriyeti'nin geçici hükûmetini oluşturmak için Direniş Millî Konseyi tarafından derhâl kabul edilecektir."*

Amerika Birleşik Devletleri, himayesi altına aldığı devletlere *"üçüncü halka"*yı dayatır ve zaferden, her şeyden önce ekonomik kârlar sağlamaya bakar.

1944'ten itibaren Beretton Woods Anlaşmaları, doları altınla eşitleyerek ve günümüze kadar da olduğu gibi devam ettirerek, doların egemenliğini resmîleştirir. 1944'te, dört sene üzerinden iki milyar dolarlık bir yardıma mukabil, pazarını Amerikan ithalâtına kayıtsız şartsız açan Fransa için Blum Byrnes anlaşmaları gibi ABD, iki taraflı plânlar yapar. Böylece Avrupa'nın tamamını yavaş yavaş bir Amerikan protektorası* hâline getirir.

1947'deki Marshall plânı, bu *"üçüncü halka"*nın oldukça anlamlı bir safhasını oluşturur.

İkinci Dünya Savaşı ertesinde çökmüş bir Avrupa karşısında zenginlikle dolup taşan ABD, bütün bilyeleri kazandığı için, oyun oynamaya devam etmek istiyorsa elindeki bilyeleri arkadaşlarına ödünç vermesi gereken bir çocuk gibiydi.

Demek ki mesele, Amerikan mamullerini alıp tüketmesi ve parasını ödemesi için Avrupa'yı borcunu

* Protektora, kuvvetli bir devletin zayıf devletle kurduğu korumaya ilişkin hukukî bir rejimdir. Bu rejimde güçlü devlet, uluslar arası yetkileri kendinde toplar, korunan devlet iç işlerinde hürdür (Çev.).

ödeyebilir hâle getirmektir. O sıradaki Amerikan üretimi, dört yıldan beri savaş araç ve gereçleri ihracatıyla iyiden iyiye kanlanıp canlandığı için tam kapasiteyle çalışıyordu.

1947'den itibaren CIA, savaş sonrasındaki Avrupa'da durumun gösterdiği, şu çifte ekonomik ve siyasî tehlikeyi haber veriyordu:

*“Amerika'nın güvenliği için en büyük tehlike, Batı Avrupa'da ekonominin çökmesi ihtimalidir. Bunun neticesinde **de komünist unsurların iktidara gelmesidir.**”*

Bu çifte tehlikeye çare bulmak için ABD yöneticileri, Avrupa'nın yeniden inşasına matuf dedikleri bir *“Marshall Plânı”* ortaya attılar.

Fakat bu yardımın siyasî şartları katıydı: *Her şeyden önce de Batı hükûmetlerinden komünistlerin bertaraf edilmesi şartı vardı.*

Bu dış müdahale derhâl kendini gösterir:

- 4 Mayıs 1947'de Fransız komünist bakanlar hükûmetten atılır;
- 13 Mayıs 1947'de İtalyan komünist bakanlar hükûmetten atılır;
- Aynı ay Belçika'da komünist bakanlar hükûmetten atılır.

Bu atılmaların hemen ardından 5 Haziran 1947'de *“Marshall teklifi”* resmen ilân edilir.

Elde edilen bu netice sayesinde, politik baskı aracı olmasının yanında, Avrupa'ya Amerikan ihracatı için bir promosyon programı da oluşturan bu plânın tatbikatı mümkün hâle geliyordu.

“Yardım”, “Marshall Plânı”nın en önemsiz hedefiydi. 1947 Nisan tarihini taşıyan bir inceleme, Ame-

rikan yardımının sadece şu hususlara hasredilmesi gerektiğini gözler önüne seriyordu: *“Amerika Birleşik Devletleri’ne çok gösterişli bir insanî yardım sayesinde evrensel bir takdir kazandırma fırsatının doğduğu nadir durumlar hariç... ABD için birinci derecede stratejik önemi haiz ülkelere.”* (Joint Chiefs of Staff / Ortak Personel Başkanları, 1769/1)

Dışişleri Bakanı Dean Acheson ve Amerika’nın nüfuzlu senatörleri, 1950’de, şu konuda mutabakata vardılar: *“Eğer Çin’de kıtlık ve açlık başgösterirse, Amerika oraya biraz yiyecek göndermelidir. Açlığı dindirecek ve giderecek kadar olmayan, fakat psikolojik savaşta puan kazandırmaya yetecek şekilde bir yardım”.* (Stephen Shalom: Z. Magazine, Ekim 1990)

Gerçi Marshall Plânı zamanında “yardımlaşma” ve “cömertlik”ten çok bahsedildi. Fakat daha 1948’de, o zamana kadar Millî Güvenlik Konseyi’nin başında bulunmuş olan Georges Kennan açık açık şunları yazıyordu: *“Bizler dünya servetinin yaklaşık yüzde 50’sine, fakat nüfusunun yüzde 6,3’üne sahibiz ... Bu durumda kıskançlık ve hınç konusu olmamız kaçınılmazdır. Gelecek dönemde hakikî vazifemiz, millî güvenliğimizi tehlikeye atmadan bu eşitsizlik vaziyetini devam ettirmemize imkân verecek ilişkiler sistemini geliştirmektir. Bunu gerçekleştirmek için, her türlü hissî davranıştan kendimizi kurtarmamız ve uyanıkken rüya görmeyi bırakmamız lâzımdır. Dikkatimiz, her yerde doğrudan doğruya millî hedeflerimiz üzerinde toplanmalıdır. Kendi kendimizi aldatmamamız gerekiyor. Başkalarını düşünmek ve dünya çapında hayırsever davranmak lüksünü bugün kendimizden uzak tutmalıyız. Bulanık gayelerden ve Uzakdoğu’yla ilgili olarak da insan hakları, hayat seviyesinin yükseltilmesi ve demokratikleşme gibi gerçekleştirmeyecek hedeflerden bahsetmeyi bırakmalıyız. Açıktan açığa kuvvet kul-*

lanarak harekete geçeceğimiz günler uzakta değildir... O zaman idealist sloganlar yüzünden canımız çok sıkılacak, onun için de böylesi daha iyi olacaktır.” (Policy Planning Studies, 23 Şubat 1948)

Aslında bu açık ifade, halâskâr bir Amerika'nın geleneğinde yoktu. İki asırdan beridir, egemenlik isteğinin ahlâkî ve hatta dinî bir maske taşıması gerekiyordu. Savaş bitmişken aşırı silâhlanma politikasının, “*Şer İmparatorluğu*”na karşı bir mücadele ile haklı gösterilmesi şarttı. Kennan'ın halefi Paul Nitze bu meseleyi çok iyi kavradı: Şeytanla harp etmek gerekiyordu ve bu şeytan “*Bolşeviklik*” oldu (Zaten bunun geniş anlamı açıktı: Kendi pazarlarını büyük Amerikan firmalarına şartsız olarak açmayan bir memleket ya “*komünist*”ti ya da en azından Sovyetler Birliği'nin suç ortağı). O zamanlar bu şeytan Sovyetler Birliği oldu, nitekim onun yıkılışından sonra bu şeytan, İslâm veya Huntington'un işaretiyle, “*İslâm ve Konfüçyüs medeniyetlerinin gizli ittifakı*” yahut bütünüyle Üçüncü Dünya ülkeleri olacaktır. Harp sanayi kompleksinin stratejisinin metafizik, misyoner bir temeli vardı ve bu strateji bir “*Haçlı*” ideali taşıyordu: “*Allah öyle istiyor!*”

Böylece Amerikan ekonomisinin bir uyarıcıya ihtiyaç duyduğu her seferinde, ya aracı teşkilâtların “yumuşak” yollarıyla harekete geçiliyor, ya da iyiliği veya demokrasi, insan hakları, insanî müdahale, gibi iyinin eş değerlerini müdafaa etmek adına dünyanın dört bir bucağına savaş açılabilirdi.

“*Yumuşak*” metoda gelince, bu metot, (sefalet veya açlık da savaş kadar etkili ve onun kadar kitle hâlinde ölümlere sebep olmasına rağmen) Amerikan oligarşisinin meselâ (her ikisi de Bretton Woods'ta şekillendirilmiş olan) Milletlerarası Para Fonu (IMF) veya Dünya Bankası gibi uydu teşkilâtlarının

oluşturulmasıyla gerçekleştirildi. Ve bu örgütler, *“Kalkınmaya veya gelişmeye yardım”* maskesi altında dünya sathına ahtapotun kollarını şu asıl görevle uzattılar: *Ancak Amerika Birleşik Devletleri’nin ekonomik ve politik modeline, yani önemli “yapısal ayarlamalar” yaparak küreselleşmiş bir “iktisadî liberalizm” modeline uymayı kabul eden ülkelere kredi vermek. Bu “yapısal ayarlamalar”ın belli başlıcaları ise şunlardır:*

- 1 - Fiyatların serbest bırakılması,
- 2 - Millî paranın devalüasyonu,
- 3 - Ücretlerin dondurulması, hatta indirilmesi,
- 4 - Dış açığı düşürmek için kamu harcamalarında önemli kesintilere gidilmesi,
- 5 - Büyük kamu kuruluşlarının (bankalar, ulaşım şirketleri, sınaî firmaların) özelleştirilmesi,
- 6 - Sınırların milletler arası rekabete açılması,
- 7 - İhracat mamullerinin sınırlı bir sayısında uzmanlaşma.

Bu istekler her yerde benzer etkilere sahiptir. Serbest bırakılan fiyatlar yukarı fırlar; bu durum, küçük azınlığı daha bir zengin ederken halkın geniş kesimi için zorunlu ihtiyaç maddeleri yanına yaklaşılmaz hâle gelir. İhracatı kamçılایacağı sanılan devalüasyon, çoğunlukla ülke hayatı için zarurî ithal mallarının fiyatlarını artırır ve genele nispetle oranları gülünç derecede kaldığı için ihracat üzerinde sadece çok basit bir tesiri olur. Ücretleri dondurma veya indirme, fiyatların serbest bırakılışının neticesi olan enflasyonu azdırır, sefaletin artmasına ve birçok yerel hükûmetin suiistimali yüzünden zaten istikrarsızlaşmış veya kırılgan hâle gelmiş sosyal tabakaların toplumdan dışlanmasına yol açar.

Avrupa'da "*Üçüncü halka*"nın fethedilmesinin tamamlanması, ideolojik etiketleri ne olursa olsun, siyasî yöneticilerin iktidardan hemen hemen toplu el çekişlerinden ötürü, uzun zaman içinde çatışma olmaksızın gerçekleştirilebilmiştir.

Zengini daha zengin, fakiri daha fakir eden bu sistemi Reagan ABD'ye en dizginsiz bir mantıkla dayatırken, İngiltere'de aynı sistem "*muhafazakâr*" Bayan Thatcher tarafından kopye edildi. Kendisinden sonra "*İşçi partili*" Tony Blair, Bayan Thatcher'ın bir "*clon*"u gibi davranıyor. Fransa'da, sadece üslûp farkıyla hem "*sağcı*" Başkan Chirac, hem de "*sosyalist*" Jospin'in çoban değneği altındaki "*sol*" tarafından da bu sisteme aynı teslimiyet gösterildi.

Demek ki "*Antiamerikanizm*"ın, yani yeni "*işbirlikçiliğe*" karşı yeni "*direniş*"in artık coğrafi anlamı bulunmamaktadır.

Atlantik'in öbür kıyısında olduğu gibi Avrupa'da da pazarlar hükûmetlere gitgide daha fazla yön veriyorlar. Devamlı özelleştirme ve malî düzensizlik politikası sayesinde, yabancı ve özellikle de Amerikalı büyük kuruluşlar ekonomimizden gittikçe daha fazla pay alıyorlar.

Sadece Fransa'dan misaller vermekle yetinelim: Wellington fonu, Rhône-Poulenc'in bir numaralı hissedarıdır. Amerikan Lazard ve Templeton hem Rhône-Poulenc'e, hem de Fidelity ile birlikte çoğunluk hisselerine sahip olduğu Pechiney'e iştirak ediyor. Schneider'de grubun finans direktörü Claude Pessin itiraf ediyor: "*Bundan böyle bizim sermayemizin yüzde 30'dan fazlası yabancı yatırımcıların elinde bulunuyor.*" Aynı şekilde Paribas sermayesinin yüzde 33'ü, Lafarge çimentolarının yüzde 40'ı, Saint-Gobain'in yüzde 33'ü, Lyonnaise des Eaux'nun yüzde 25'i, A.G.F.'nin yüzde 40'ı, vb...

19 Kasım 1996 tarihli *Le Monde*'da, Eric Izraele-
vitz şunu yazıyordu: *"Dikkati çeken husus, Fran-
sa'da millî sanayiın can çektiğidir. Yabancı şirket-
ler bu ülkede bundan böyle hiçbir tepkiyle karşıla-
maksızın bütün değerli işletmeleri satın alabilirler."*

Tek kelimeyle Avrupa sanayii Amerikan kontro-
lüne geçiyor. Dünya Ticaret Örgütü (OMC) üyesi
(Küba'ya yatırım yapmayı yasaklayan Helms Burton
kanunu veya İran ve Libya'ya karşı da Amato yasası
gibi kendi kanunlarına milletler arası zorlayıcı bir
yürürlük vermek de dahil, her şeyi yapmayı kendisi-
ne mübah gören Amerika Birleşik Devletleri hariç)
bir memleket, artık:

*-Ziraî ithalâtını sınırlayamaz, işletmelerini para-
ca destekleyemez;*

*-Millî sanayilerle aynı şartları kabul etmiş çok u-
luslu firmaların gelip yerleşmesine karşı çıkamaz.*

Bu buyrukları çiğneyen ülke, silâhla tehdit kadar
korkunç olan ekonomik yaptırımlara müstahak bir
suçlu hâline gelir. IMF'nin (Milletlerarası Para Fo-
nu'nun) isteklerine boyun eğmiş memleketler, bu-
nun kendilerine (1988'de Cezayir'den yine 1998'de
Endonezya'ya kadar) hangi isyanlara ve nice ölüm-
lere mal olduğunu pekâlâ bilirler.

Maastricht bu kölelikte kesin bir ânın işareti ol-
muştur.

Maastricht Anlaşması'nın kabulünden beri te-
mel siyasî kararların yüzde 70'inden fazlası artık
Parlâmento tarafından değil, 340 milyon Avrupalı-
nın kaderine hükmeden düzenlemeleri tasdik et-
mek için her altı ayda bir birkaç saatliğine toplanan
12 Başbakan dışında kimseye karşı cevap vermek
mecburiyetinde olmayan Brüksel'deki teknokratlar
komisyonları tarafından alınıyor.

Maastricht Avrupa'sı bir Amerikan Avrupa'sıdır.

Nitekim bu gerçeği, metinde üç kere tekrarlanan aynı ifade gözler önüne seriyor:

“(Anlaşma’nın) hedefi, Atlantik İttifakı’nın Avrupa ayağını güçlendirme aracı olması dolayısıyla Batı Avrupa Birliği’ni (BAB) geliştirmektir” (BAB hakkında Bildiri, B. 4).

Amerikan Avrupa’sının bu bağımlılığı konusunda kimse aldanmasın diye 1. Bildiride, muhtemel *ortak savunmanın “Atlantik İttifakı’nınki ile uyumlu”* olacağı (paragraf I) “BAB ve Atlantik İttifakı çerçevesi içinde” olması gerektiği ve “İttifak’ın istişare-nin temel forumu olarak kalacağı” (B, 4) açıkça belirtilmiştir.

Şu hâlde söz konusu olan *gücünü kabul ettirmek* değil, aksine Amerikan dış politikasının sadece bir unsuru olmaktır. *Maastricht* Avrupa’sı, ABD’nin dünya hâkimiyet politikasının genel şartları içinde yer alır.

8 Mart 1992’de *New-York Times*, Pentagone kaynaklı bir belge yayınlıyordu. Bu raporda şunları okuyabiliyorduk: “Savunma Bakanlığı, soğuk savaş sonrası dönemde Amerika Birleşik Devletleri’nin siyasî ve askerî misyonunun Batı Avrupa’da, Asya’da veya Bağımsız Topluluklar arasında hiçbir rakip süper gücün çıkmasına meydan vermemeyi garanti altına almak olacağını beyan etmektedir.”

Bu belge, “dünya düzeninin nihayet ABD tarafından desteklendiği hissi”nin önemi üzerinde durmakta ve egemen bir askerî iktidarın bulunduğu bir dünyayı anlatmaktadır. Bu buyurgan askerî iktidarın şefleri “bölge veya dünya çapında daha önemli bir role soyunmaya kalkışacak muhtemel rakiplerin cesaretini kırarak tertibatı almakla yükümlüdür-

ler". "NATO'yu mayınlayacak, münhasıran Avrupalılar için bir güvenlik sisteminin ortaya çıkmasını engellemeye çalışmalıyız" (International Herald Tribune, 9 Mart 1992).

Maastricht konferansının son perdesinde, Atlantik İttifakı'yla (NATO) münasebetler hakkındaki Bildiri, bu konuda hiçbir şüpheyi mahal bırakmaz: "Avrupa Birliği, NATO içinde benimsenmiş hükümlere uygun olarak hareket edecektir".

Avrupa müesseselerinin "dış siyasetin bütün alanları" için müşterek bir politika yürütmesini öngören anlaşmanın anlamı, Revue de Défense Nationale / Millî Savunma Dergisi genel yayın yönetmeni Paul-Marie de la Gorce'a göre, "harfi harfine, artık hiç millî politika olmayacaktır" demektir. Bu hüküm, V. başlığın J-1 maddesinin başlangıcında ve ayrıca J-4 maddesinde bulunmaktadır.

Demek ki söz konusu olanın bir Amerikan Avrupa'sı olduğu çok açıktır.

Ekonomik ve sosyal politika, kısacası siyaset de aynı durumdadır.

Nasıl Bush 1991'de Kuzey ve Güney Amerika'yı Alaska'dan Ateş Ülkesi'ne kadar bir tek pazar teşebbüsüne girişmişse, nasıl Senegal devlet başkanı Abdou Diouf'a, Afrika'nın hızlı ekonomik birliği konusundaki Amerikan iradesini bildirmişse, aynı şekilde Başkan Reagan da daha 1985'ten itibaren "Avrupa Birliği'nin Lizbon'dan Sovyet topraklarının içlerine kadar uzanıp genişlemesi" çağrısında bulunmuştu. Georges Bush, Maastricht'te alınan tarihî kararlara sevinmiş ve şöyle demişti: "Daha birleşmiş bir Avrupa, ABD'ye, daha büyük sorumlulukları üstlenmeye hazır, daha tesirli bir mesai arkadaşı kazandırır." Clinton ise 1998'de Euro'nun ortaya çıkışını hararetle selâmlamıştı.

Maastricht, sınırsız bir pazar ekonomisine tam ve kesin bir kural olarak bağlanma anlamına gelmektedir.

J. 3 maddesi, kararlardan caymanın yasaklanmasını açık ve net bir hükme bağlar.

CNPF'nin İktisat Servisleri eski genel müdürü ve CEE'nin işverenler adına Ekonomik ve Sosyal Komite azası Robert Pelletier, ileriye dönük olarak şu tahminlerde bulunur (*Le Monde*, 23 Haziran 1992): İspanya'da 1997'ye kadar işsizlik oranı yüzde 16'dan yüzde 19'a çıkacak; İtalya'da "işsizlikte tarihte görülmemiş bir patlama olacak"; Yunanistan ve Portekiz için bu konuda "baş döndüren yüzdelerle karşılaşılacak". Fransızlara gelince, "Onlardan uzun süre gizlenemeyecektir ki, pazar ekonomisine dönüşün liberal renkleri altında **Maastricht** tarafından yürütülen siyaset, gerçekte şu son altmış yılın sahiden en gerici modelidir."

Amerika Birleşik Devletleri'nin hâkim olduğu dünya pazarına bu şekilde dahil olan Avrupa; tarımını, endüstrisini, ticaretini, sinemasını ve kültürünün tamamını serbest mübadelenin kurallarına teslim eder. Maurice Allais kadar tedbirli bir ekonomist ise bu hususta şöyle der: "Şu anki eğilimiyle, dünya çapında bir serbest mübadeleye her türlü yönelişi, en azından tahmin edilebilir bir gelecek için doğru bulmuyorum."

Yakın ve can yakıcı örnekler onun endişelerini haklı çıkarıyor.

Her şeyden önce bu, Amerikan ziraatçilerinin menfaatleri uğruna katledilen Avrupa tarımıyla ilgili hususlarda yaşanmıştır.

Doğrudan doğruya ABD ve onun Amerikan Genel Direktörü Arhthur Dunkel'den esinlenen 18

Mart 1992 anlaşmaları, Avrupalı tarımcılara dünya pazarıyla başedebilme imkânı verecek olan Avrupa Ortak Tarım Politikası'nı (PAC), ABD'nin Avrupa'ya hormonlu ve Brüksel'de yasaklanmış et ithalâtını zorla kabul ettirmek için yaptıklarına benzer misilleme tehditleriyle tartışma konusu hâline getirmektedir.

Avrupa, Amerikan buyruklarına anında boyun eğmektedir: Nitekim ortak tarım politikasını reforma tâbi tutmak için 21 Mayıs 1992'de akdedilen anlaşma, ekilebilir arazinin yüzde 15'inin mecburen nadasa bırakılarak tahıl üretiminin düşürülmesini, üç seneliğine de dana eti üretiminin yüzde 15 ve tereyağının da yüzde 2,5 azaltılmasını zorunlu kılıyor.

Üretimi aşağıya çekmek maksadıyla et ve süt için sağmal ineğe verilen prim kaldırılmış ve süt kotaları yüzde 2 oranında aşağı çekilmiştir.

Avrupa tarımcılığındaki büyük kısıntı (hem de insanlığın beşte birinin açlıktan kıvrandığı bir sırada), *ödenebilir* talebe cevap vermede Amerikan *ziraatçilerine* meydanı boş bırakmaktadır. Bu canavarca tarım politikasının anahtarı: (Kibarca *ödenebilir talep* diye adlandırılan) *pazar*, tek Amerika'nın özel faaliyet ve kazanç alanı olarak kalsın diye, teminatlı fiyatları ve ekim alanlarını azaltarak verimi ve verimliliği düşürmektir... Masrafları Avrupa Topluluğu'na ait olmak üzere 800 bin ton sığır eti, 25 milyon ton tahıl, 700 bin ton tereyağı ve süt tozu stoklanmış dururken, Amerikan tarım sistemiyle uyum sağlamak için, *borcunu ödeyemeyecek* o aç yığınlar listeden silinip çıkarılmaktadır.

*
* *

Avrupa sanayii de bu gidişten az etkilenmedi. Daha önce, Avrupa'da rekabetin kurallarını ayakta

tutmak bahanesiyle, Avrupa rekabet *komiseri* İngiliz Leon Brittan, bir Avrupa grubunun Amerikan şirketlerini rahatsız eder bir boyuta erişmesine meydan vermemek için, Fransız ve İtalyan iki şirkete *Havilland* havacılık firmasını satın almayı yasaklamıştı.

Yolcu uçağı (Airbus) endüstrisine verilen ödenebilir avansların, bu uçakların fiyatlarının yüzde 35'i yerine- ki Avrupalılar bunun altına inemezler- yüzde 25'ini aşmaması için baskı yapıyorlar. *Serbest mübadele* propagandacısı Amerikalılar, misilleme olarak, yolcu uçakları sanayiini bu uçaklara Amerikan pazarını kapatacak vergilerle vurma tehdidinde bulunuyorlar.

Leon Brittan'ın Perrier'nin Nestlé tarafından alınmasına Avrupa pazarında yığılmayı önlemek için diyerek (hâlbuki işin aslı Amerikan şirketleriyle rekabet edebilir bir pazar açmamak için) karşı çıktığı maden sularından elektroniğe varıncaya kadar bütün sektörler için aynı durum söz konusudur. Nitekim Hollanda Phillips grubu ve Fransız İtalyan SGS grubu Thomson'dan sonra, Alman Siemens grubu da büyük umutlardan vazgeçti ve toplu imalâtı Amerikan IBM'e bıraktı. Amerikan teknolojisinin bu vesaleti altına girmekten doğacak istihdam ve işsizlik felâketlerini artık varın siz hesap edin.

En çarpıcı örnek silâh ticaretidir. Georges Bush'un konvansiyonel silâhlar da dahil, silâhların çoğaltılmasına karşı mücadele edeceği şeklindeki vaatlerinin üzerinden henüz bir sene bile geçmeden, Pentagon ile Savunma Bakanı Dick Cheney arasında varılan Mayıs 1991 anlaşması, federal hükûmetin Amerikan ihracatçılara silâh ve mühimmatlarını sergileyip satmalarına yardım etmesine izin verir.

Bunun sonucu 1991'de ABD, Körfez Savaşı'nın görülmedik reklâmını yaptığı silâh ve mühimmat ihracatını hemen hemen ikiye katlar. Bu satışlar 1991'de yüzde 64 oranında artar ve 1990'ın 14 milyarına karşılık 23 milyar dolara fırlar.

Hâsılı Avrupa, bütün alanlarda bir *köle Avrupa*'dır.

Şunu da ilâve edelim: Bu *On ikiler* Avrupa'sı, eski sömürgeciler kulübüdür. Hepsi bir araya gelmiştir. Öncüleri: İspanya, Portekiz; büyük İmparatorluklar: İngiltere, Fransa, Belçika, Hollanda; geç gelenler: Almanya ve İtalya. Hâl böyleyken, Maastricht anlaşmalarında 66 sayfa üzerinde yirmi bir satır Üçüncü Dünya ile münasebetlerin (başlık WII, madde 130-U) tarifine, bunların *gelişmesi ve yoksullukla mücadele* ile ilgili güzel sözlere ayrılmıştır. Ana tez ise, gelişmekte olan ülkeleri dünya ekonomisine, yani onları öldürecek olan ekonomiye, *sokmadır*.

Avrupa'nın eski sömürgeci *güçleri*, önceki rekabetlerinin ötesinde, bugün yeni tip, birleşik ve totaliter bir sömürgeciliği oluşturmak üzere Amerika'ya tâbi olmayı kabullenmişlerdir.

Böylece Avrupa, *sömürgeci*, fakat Körfez ülkelerinde olduğu gibi Amerikan efendilerine bağımlı bir *Avrupa* olarak kalmaktadır.

Pazar tek tanrıcılığı esasına dayanan sistem, şiddeti ve cinayeti, kaçmayı ve uyuşturucuyu ve (130 desibellik *Rocklardan* tutun, bir genci her çeşit tenkit zihniyetinden boşaltıp sersemleştirmeye ve hayvanlaştırmaya kadar götüren) bütün beyin yıkama şekillerini doğurmaktadır. Bu sistem, her türlü kültürün yıkıcısı ve yok edicisidir. Biz bu tahlili bütün teferruatıyla ele almayacak, sadece kültür yönünden sömürgeleştirmenin en göze batan ve en yıkıcı

yönünü hatırlatmakla yetineceğiz ki bu da sinema ve televizyondur.

Dünya Ticaret Örgütü'nün (OMC, eski GATT) atılımına dayanan ve kültürü ticaretin bir şubesi olarak gören Washington ve Hollywood, US Global Audiovisuel Strategy başlıklı bir belgede duyurulan ilkelere bağlı olarak bunu zorla benimsetmek istiyorlar:

Kısıtlayıcı tedbirlerin güçlenmesini (özellikle de Avrupalı ve millî eserlerin dağıtım kotalarını) önlemek ve bu tedbirlerin iletişim hizmetlerine yayılmasına dikkat etmek; Amerikan firmalarını mevcut düzenlemelerden kurtararak onların yatırım şartlarını iyileştirmek;

Görsel-işitsel (odyovizüel) meseleleri ile yeni iletişim ve telekomünikasyon hizmetlerinin gelişmesini katı kuralların ve kısıtlamaların dışına yönlendirmek;

Kültür meseleleriyle alâkalı şimdiki kısıtlamaların milletler arası diğer çerçevelerde açılacak olan tartışmalar için bir emsal teşkil etmemesini güvenmeye almak;

Avrupa'da Amerikan ittifaklarını ve yatırımlarını çoğaltmak;

Avrupalı operatörlerin Amerikan anlayışına katılımını nazik usullerle elde etmeye çalışmak.

Hem zaten istilânın vahametini ölçmek için her hafta televizyon programlarını okuyuvermek yeter. Ya Amerikan filmlerindeki şiddet selini ve şeklî açıdan metnin rolünün ve yorumcularının özel efektler lehine bayağılaşmasını televizyonda seyrederken gördüğümüz zarar! O kadar ki, böylesi seyirlerden farkında olmayarak zehirlenen gençlerimiz bir de

kalkıyor bunlara *aksiyon filmleri* adını veriyorlar. Hâlbuki o filmlerde bütün olup bitenler, dur durak bilmeyen kavgalar ile sürekli tabanca atışları, arkası kesilmeyen otomobil çarpışmaları, patlamalar ve yangınlardan ibarettir.

Avrupa Birliği ülkelerinde 1985'ten 1994'e Amerikan filmlerinin pazar payı yüzde 56'dan 76'ya, bazen de yüzde 90'a kadar fırlamışken, Fransız sinemasının ABD'deki pazar payı yüzde 0,5 civarında çakılıp kalmıştır.

50 Avrupa televizyon kanalında (kablolu ve şifreli kanalları hariç tutup, sadece *açıkça* yayın yapan kanalları esas aldığımızda), Amerikan filmleri 1993'te programların yüzde 53'ünü dolduruyordu.

ABD karşısında Avrupa odyovizüel ticaret bilânçosundaki açık, 1985'te bir milyar dolardan 1995'te dört milyar dolara yükselmiştir. Bu ise on yılda 250 bin istihdam kaybına yol açmıştır.

Bu kültürel sömürgelik, yatırımlar bakımından da aynı düzeyde büyüktür. Nitekim Time Warner-Turner, Disney ABC, Westinghouse CBC gibi dev firmalar Avrupa'da stüdyoları tekellerine alıyorlar, yayın salon şebekesini artırıyor, arslan payını kendileri alarak mahallî işletmelerle çok sayıda anlaşmalar yapmak suretiyle kablolu yayınlara da patronca müdahalelerde bulunuyorlar.

Doğu ülkelerine fâtilhler gibi giren bu firmalar, belli başlı özel televizyon kanallarını ele geçirmek üzereler.

Avrupa'daki 140 kadar millî odyovizüel tekeli, Amerikan yönetimindeki 5 veya 6 milletlerarası kartel tarafından yenilip yutulmuştur. Bu alanda da bütçe açığı uçurumu artmaktadır: 1988'de 2,1 milyar dolarken 1995'te 6,3 milyar dolara yükselmiştir.

11 Ekim 1999 Pazartesi günü, Milletlerarası Televizyon ve Radyo Müzesi Meclisi önünde, **“dünyanın yeni efendileri”**ne (yani Georges Lucas ile onun “Yıldızlar Savaşı”nda ve *“Hayalî Tehdit”* adlı dijital filminin birinci bölümünde, insanlığın geçmişini yeniden oluşturmak ve insanlığa geleceğini göstermek isteyen kimselere) Profesör Pierre Bourdieu* şu can alıcı soruyu soruyordu: **“Acaba sizler ne yaptığınızı biliyor musunuz?”** Azamî kâr kanununuzun **kültürü öldüreceğini** biliyor musunuz?

Lucas'ın filmi aslında bu soruya en açık cevabı vermektedir: Filmini bizzat kendisi üretmiş olan Lucas, bunun 110 milyon dolara mal olduğunu, fakat daha film gösterime girmeden ve bundan dolayı da kalitesi konusunda henüz değerlendirme yapılamadan, harcanan miktarın **“çıkartma ürünler”**in (uzay kahramanlarının maketleri, savaşları canlandıran oyuncaklar, bölümlerdeki olayların çizimlerini taşıyan tişörtler ve benzeri şeylerin) satışıyla **önceden amorti** edilmesi için pazarlamanın gerekeni yapmış olduğunu açıklamaktadır.

Demek ki ticarî düşünce ve özellikle de azamî kâr arayışı, film yapımının önüne geçmekte ve filmin muhtevasını tayin etmektedir.

Tamamıyla pazarlamaya ve reklâma bağlı olan dağıtım, üretime hükmetmektedir.

* Fransa'nın dünya çapında ünlü fikir adamı, sosyolog ve Collège de France profesörü. Neoliberalizme karşı çıktı ve son zamanlarında eğitim, kültür, edebiyat ve sanat konularına ağırlık verdi. Geniş kesimlerin de dikkatini çeken birçok eser kaleme aldı. “Dünyanın Gerçek Efendilerine Sorular” başlıklı seslenişinde “Toplumların pek çoğunda, politik veya ekonomik iktidardan farklı olan bu sembolik iktidar, bugün, büyük iletişim gruplarını, yani kültür ürünlerinin üretim ve dağıtım enstrümanlarının bütününe kontrol eden aynı kişilerin ellerinde toplanmıştır” diyordu. 24.01.2002'de, 71 yaşında vefat etti. (Çev.)

Yayın için de aynı şey söz konusudur. Yayıncılıkta, özellikle büyük yayınevi grupları için, iyi ve kötü kitap yoktur, sadece reklâm ve modalarla desteklenmiş, tüketicileri en fazla kandıran kitaplar ve Stendhal veya resimde Van Gogh gibi öldükten sonra şan ve şöhrete erdirilmiş eserler vardır.

Hepsi de ticaret metaı olduğuna göre, kelimenin gerçek anlamıyla hangi yayıncı, hangi müzisyen, hangi ressam; dünya çapında, Coca Cola, Disneyland veya Mac Do ile rekabet edebilir ki?

“Her değerin ticarî metaı” olduğu bir sistemin neticesi işte budur. Televizyon ile seyircisini, tirajıyla gazete ve reklâmını söylemeye bile hacet yok; film, tablo ve şarkı bu sistemde diğer emtia gibi birer *ticaret malı* olarak görülür. Üstelik de bunlar, Bourdieu’nün yazdığı gibi, ticarî reklâmlarla ve *“para ve medya”* destekli güçle yönlendirilmiş ve *“küreselleşmiş”* bir halkı kendilerine cezbedip köklerinden koparabildikleri ölçüde gelir getiricidirler.

Bütün bunlardan sonra artık geriye, milletlerin bağımsızlıklarından ayakta kalan her şeyi yıkıp yok etmek için atılacak adımlar kalır. Her şeyden önce, asırlardan beri millî egemenliğin temel ölçüsü olagelen *para basma hakkı* elinden alınır. Nitekim 20. yüzyılın kapanıp 21. yüzyılın açılacağı tek para birimi projesi olan Euro bu maksatla hayata geçirilmiştir.

Kala kala büyük *küreselleşme* teşebbüsünün, yani Amerikan imparatorluğunun ve onun *pazar tek tanrıcılığının küreselleşmesi* yararına bütün halkların ekonomilerinin ve kültürlerinin kesin imhasının tamamlanması kalıyordu.

Bu son nokta *Çok Taraflı Yatırım Anlaşması* (Accord Multilatéral sur l’Investissement / AMI) projesi

ile kondu. Bu projeye çok haklı ve isabetli olarak *“Dünyayı tahrip etmek için cehennemî bir makine”* adı yakıştırılmıştır.

Gerçekten de, dünya para sisteminin (IMF ile) ve milletler arası ticaretin de (OMC ile) ABD tarafından despotça düzenlenmesinin ardından, dünyanın nihaî olarak sımsıkı bağlanması *yatırımların serbestliği* üzerinde çok yanlış bir anlaşmayı gerekli kılıyordu.

Vahşî liberalizmin bu son şartının hedefi, yatırımın bütün engellerini yerle bir ederek bütün dünyada pazarın mutlak monarşisini kurmaktır. Yani, her çok uluslu şirket, millî yatırımcıların sahip oldukları bütün hakların aynalarına sahip olmalıdırlar. Açıkçası, hem yatırım yapma, hem de işten atma, üretim ve araştırma merkezlerini yerel olmaktan çıkarma, iş ve çevre kanunlarını çiğneme hakları olmalı ve devletler de *“Milletlerarası Ticaret Odası’nın (CCI) hakemliğine sunmayı şartsız olarak”* kabul etmelidirler.

Hükûmetler üstü bu teşkilâtın *“hakemlikle ilgili her kararı kesin ve zorunludur”*, dolayısıyla da her türlü itiraz hakkını ortadan kaldırır. *“Yatırımcının kendisini kabul eden devlete karşı harekete geçebilmesi için”* şu husus bile öngörülmüştür: *“Çarçabuk sonuçlanacak da olsa, anlaşmazlığın hakemliğe sunulabilmesinden önce, yatırımcının zarara uğratılmaması gerekir.”*

Bu tasarı, nobranca itiraf eder: *“Zorlayıcı niteliğe sahip her milletler arası anlaşma gibi AMI de, belli bir ölçüde, millî otoritenin icrasını frenleyecek güçtedir.”*

Bütün dünya ülkelerine çeki düzen veren bu tasarı, istihdam ve işsizlik, sağlık, kamu hizmetleri, sosyal yardım ve çevre, yani bir bakıma genel olarak *millî bağımsızlıkla ilgili* korkunç neticeler ihtiva et-

tiği hâlde, üç senedir, en zengin ülkeleri bir araya toplayan ve adına *Üçüncü Dünya* demede anlaştıkları diğer bütün memleketleri dışlayan, sadece OECD üyeleri tarafından hep gizli bir şekilde tartışılmalıdır.

Söz konusu proje, *sosyal plân*'da, eşitsizliklerin yararı üzerinde ısrarla duruyor. OECD, "*eşitsizliklerin derinleşmesi*"ni, "*iktisat mantığının tavsiye ettiği şey*" olarak tarif ediyor. Bu mantığın doğru bir mantık olup olmadığını hiç sorgulamıyor, "*yoksulluk dürtüsü*"nü hatırlatıyor ve kamu müdahalelerini fertleri "*bir bağımlılık mantığı*"na hapsedmekle itham ediyor.

Sadece bütün işletmelerin özelleştirilmesini değil, en zayıfları korumak için her türlü devlet müdahalesinin reddini de gerektiren bu program üzerinde (gerek sağ, gerekse sol) Fransız yöneticilerin *kültürel istisna* demekten öte bir itirazda bulunmamaları ise hayli dikkat çekicidir. Aslında bu alan son derecede hassas bir alandır, zira böylesi anlaşmalar Fransız sinemasını iflâsa sevkeder, sinema ve televizyon ekranlarımızı çoktan boğmuş olan Hollywood'un kanlı filmlerinin el koyuşunu daha bir artırır ve Amerikan para babalarının basın ve yayında dizginsiz yatırımlarıyla iletişimi tekellerine almalarını sağlar. Bedenler gibi zihinler de o zaman, pazarlamacı mantığın yönlendirmelerine teslim edilmiş olur.

Ahtapotun kollarından, yani dünyadaki yatırım selinin üçte ikisini, 1995 rakamlarıyla da 340 milyar dolar olan miktarı kontrol eden OECD üyesi 29 ülkenin bütün o çok uluslu şirketlerinin elinden kurtarılması gereken, aslında bizim tüm hayatımız ile hayatımızın anlamıdır.

Basit bir iktisadî nüfuz ve onun tabiî sonucu olan siyasî boyun eğdirme oyunuyla gerçekleştirilen üçüncü halkanın bu fethine paralel olarak, sistem dördüncü halkaya, Asya halkasına yayılıyordu; fakat bir başka metotla: *Askerî saldırganlık metoduyla*.

Fakat sürekli olarak da, bazı “*özel ve önemli görevler*” bahaneleriyle.

Amerikan “*güvenliği*”nin savunması; “*soğuk savaş*”ın “*küreselleşmesi*”nin yolunu açarak, kendi kıyılarından binlerce kilometre uzaklardan, Pasifik ötesinden, ta Kore’den başladı. Bahane; Sovyetler Birliği’ne bağlı Kuzey Kore’nin, Amerikan üssü Güney Kore’ye “*sürpriz bir saldırısı*” idi. Bu mesele 1950’de idi ve tam bu sırada, Marshall plânı ile oluşturulan Amerikan ekonomisinin pazarı, ikinci Avrupa savaşından itibaren doludizgin harekete geçmiş olan Amerikan sanayi makinesinin ihtiyaçlarına artık kâfi gelmiyordu. Onun için de, böyle bir ekonominin doymak bilmez “*gelişme*” sistemini ayakta tutabilmek için yeni savaşlar gerekiyordu.

1950 Kore Savaşı, 1973’e kadar süren Viet-nam Savaşı, 1989’deki Panama Savaşı, 1991’deki Körfez Savaşı, ardından da 1999’daki Kosova Savaşı (şimdilerde de Afganistan’a açılan ve başka yerlere de açılacağı söylenen savaşlar. Çev.), sistemin bu derunî ihtiyacını karşılar. İleri sürülen bahaneler, gerçekte bu kanlı mantığı maskeleyemeye yarar.

Kore’de ve Viet-nam’da, “*Şer İmparatorluğu*”nun ilerleyişini durdurup geri püskürtmek (roll back) söz konusuydu. Panama’da söz konusu olan ise, müdahale zamanına kadar CIA’dan (o sıra bu gizli teşkilâtın başı Bush’tu), sırf uyuşturucu mafyasına sızmak için, bir ABD başkanınıninkine denk maaş almış olan bir uyuşturucu tüccarı General Noriega’yı cezalandırmaktı.

Körfez’de, bir istilâyı cezalandırmak bahis konusuydu. Oysa, meselâ Birleşmiş Milletler tarafından kınanmış olan Batı Şeria, Golan, Güney Lübnan ve hatta Kudüs’ün ilhakı meselesinde böyle bir cezalandırma hiç düşünülmemişti.

Dünya medyasının devasa seferberliği şu hakikati unutturmayı başardı: Kuveyt hiçbir zaman bağımsız olmamıştı, ne Osmanlı Devleti döneminde, ne de Britanya himayesi zamanında... Ne zaman ki 1961 yılında General Kasım, Irak’ın yer altı zenginliklerini (o vakte kadar bu zenginliklerin yüzde 94’ü Irak Petroleum’un Batılı petrol şirketlerinin elinde bulunuyordu) millîleştirmeye karar verdi, işte o zaman İngiliz hükûmeti, askerî müdahale tehdidiyle, Kuveyt’i Irak’tan kopardı (Kuveyt ülke petrolünün yarısını üretiyordu) ve kendi vesayeti altındaki iktidara Ortadoğu’nun en kokuşmuş kabile reislerinden birini getirdi.

Irak’ın, bölgenin diğer topraklarının haksız işgalcileri için de benzeri tedbirler alınması şartıyla Kuveyt topraklarından askerlerini geri çekme ve barış masasına oturma teklifine rağmen, Amerika Birleşik Devletleri bir milyondan fazla Iraklının canına mal olan bir harekâtı, yani 1961 İngiliz sömürgeci harekâtını tekrarladı.

Kamuoyları, reklâm ajanslarının medya tarafından bütün dünyada yankılandırılan uydurma sahneleriyle uyuşturuldu. Bu uydurma sahneler arasında en dikkat çekici olanı, kuvözlerdeki bebekleri öldürüp talan eden Irak askerlerinin canavarlığına şahit olan bir genç kızın anlattıkları sahneydi. Savaştan sonra itiraf edildi ki bu “*şahit*”, Kuveyt’in Washington Büyükelçisi’nin kendi kızıydı ve o “*canavarlıklar*” sırasında Kuveyt’te bulunmuyordu. Ne var ki Irak’ın tahribinin hakikî sebeple-

ri, bu sistemin mekanizmalarını bilenlerin gözle-
rinden kaçamazdı.

Nitekim eski Başkan Nixon, emekliye ayrılması dolayısıyla “susma yükümlülüğü”nden kurtulmuş olarak, 7 Ocak 1991’de *New York Times*’ta şunları yazıyordu:

“Biz oraya demokrasiyi müdafaa etmek için gitmiyoruz, çünkü Kuveyt demokratik bir ülke değildir ve o bölgede demokrasi ile idare edilen bir ülke de yok. Biz oraya bir diktatörlüğü yıkmak için gitmiyoruz, aksi takdirde Suriye’ye gitmezdik. Biz oraya milletler arası meşruiyeti savunmak için de gitmiyoruz. Biz oraya gidiyoruz ve bizim oraya gitmemiz lâzım, zira bizim hayati menfaatlerimize dokunulmasına müsaade etmeyiz.”

Bir diğer uyanık analist, General de Gaulle’ün eski bakanı, Alain Peyrefitte, Saddam Hüseyin’den kurtulmak isteyen Washington’daki İsrail yanlısı baskı gruplarının rolünü hatırlattıktan sonra, 5 Kasım 1990 tarihli *Le Figaro* gazetesinde şu hakikati dile getirir:

“En nihayetinde ‘ticaret lobisi’, savaşın ekonomiyeye yeni bir hamle imkânı verebileceği kanaatine vardı. Nitekim İkinci Dünya Savaşı ve bu savaştan ötürü Amerika’ya verilen olağanüstü siparişler, Amerika’nın gerçekten de kurtulamadığı 1929 krizine son vermemiş miydi? Kore Savaşı da yeni bir sıçrama sağlamamış mıydı?

Amerika’ya refah getirecek hayırlı savaş!”

Jaurès’in şu mesajı hiçbir zaman bundan daha göz kamaştırıcı bir şekilde ispatlanamazdı: *“Kapitalizm, savaş kendisinde, borayı bulutun sinesinde taşıdığı gibi taşır.”*

Amerika’nın Yugoslavya’ya saldırması meselesinde de, asıl sebepler aynı kalmakla birlikte, bun-

lar yer ve zamana uygun yeni haberlerle desteklenmişlerdi, hepsi bu.

ABD, hiçbir başka ülkenin sınırlarını tecavüz etmemiş olan bir ülkeye, Güvenlik Konseyi'nin kararı olmadan saldırdı ve onu bir "*insanî müdahale*" bahanesiyle kanlı bombardımanlara tâbi tuttu. Aynen Yugoslavya gibi davranan, meselâ Filistinlilere zulmeden İsrail gibi ülkelere ise böylesi bir müdahale yapılmadı ve yapılmıyor.

NATO'nun (ki böylesi görevler için kurulmamıştı ve Sovyetler Birliği'nin yıkılmasından ve Varşova Paktı'nın dağılmasından sonra artık varlık sebebi de ortadan kalkmıştı) askerî koalisyonunun harekâtını meşrulaştırmak için, Amerikan ordusunun Avrupa'nın kalbine sokuluşu, "*milletler arası topluluk*" müdahalesi kılıfıyla gizlendi. Hâlbuki bu koalisyon, sanki "*milletler arası topluluk*" Asya, Afrika, Lâtin Amerika, yani insanlığın 4'te 3'ünden habersizmişcesine, sadece yanlarında bir iki figüranın bulunduğu eski sömgürgeciler kulübünden oluşuyordu.

Ne var ki bu sahtekârlık büyük avantajlar kazandırıyordu: *Her şeyden önce de, kendilerini Irak'ta katlettikleri ve meselâ Filistin'de de ezilmeye terk ettikleri **Müslümanların** müdafaacıları olarak göstererek, en zengin Arap ülkelerinden oluşan müşterilerinin gönüllerini etmek gibi...*

Sonra da, Bosna'nın ardından Balkanlar ve onun da ötesinde Orta Şark ve petrolleri istikametinde bir adım daha atmak... Nitekim Dağıstan'ın petrol boru hatlarının ve Hazar Denizi ve petrollerinin civarında yer alan Çeçenistan'a ve Dağıstan'a Amerikan müttefiki "Vahhabiler" in nüfuzunun çizdiği basit bir haritaya bakarsak, memleketini Amerika'ya teslim eden siyasi fahişe Yeltsin'in kaçınılmaz düşüşünü önceden kestirerek plânlanan bu

harekâtın gelecek safhaları konusunda kolayca fikir sahibi oluruz. Kapitalizmin en kirli şekliyle yeniden kurulması, dünyanın ikinci güçlü devletini, birkaç sene içinde, faizle para bulanların da iş birliğiyle milyarder olup çıkan bir madrabaz mafyasının sömürdüğü bir Üçüncü Dünya ülkesi hâline getirmiş ve geniş halk kitlelerinin büyük bir kısmını işsizliğe, dilenciliğe veya uyuşturucu kullanıp suç işlemeye mahkûm etmiştir.

*
* *

Sistemin dünyanın en güçlü askerî-sınai kompleksinden ilham alan doktrini artık bir sır değildir.

Dünya çapındaki Amerikan stratejisinin ana hatları hakkındaki iki esaslı raporun neşrini, jeopolitiğin ve milletler arası ilişkilerin engin bir tahlilcisi, Paul-Marie de la Gorce'a borçluyuz. Bu raporlardan biri Paul D. Wolfowitz'in, diğeri Kurmay Başkanları Komite Başkan Yardımcısı Amiral Jeremias'ındır. Pentagon'un bu belgelerinden işte birkaç alıntı:

“Özetle, milletler arası düzen ABD'nin teminatı altındadır. O yüzden ABD, başka ülkelerle birlikte bir harekâta girişmek mümkün olmadığı veya derhâl müdahale gerektiren bir kriz ortaya çıktığında, bağımsız olarak duruma el koymak mecburiyetindedir.”

“NATO'yu istikrarsızlığa sürükleyebilecek sırf Avrupa'yla ilgili bir güvenlik sisteminin doğmasını engelleme yolunda harekete geçmeliyiz.”

“Almanya ile Japonya, ABD tarafından yönlendirilen ortak bir güvenlik sistemi içine dahil edilmelidir.”

“Muhtemel rakipleri, kendilerinin daha büyük bir rol oynamayı istemelerine gerek olmadığına ik-

na etmek gerekir.” Buna muvaffak olmak için de bu tek süper güç durumunun “yapıcı bir hareketle devam ettirilmesi ve herhangi bir milleti veya milletler grubunu ABD’nin üstünlüğüne meydan okumaktan caydırmak için yeterli bir askerî kuvvetin” bulunması icap etmektedir. Bir yandan da ABD’nin “(Amerikan) liderliğine meydan okuma veya ekonomik düzeni ve oturmuş siyaseti tartışma konusu yapmaya çalışma cür’etlerini kırmak için, ileri sanayi ülkelerinin çıkarlarını yeterince göz önünde bulundurması lâzımdır”. (Paul-Marie de la Gorce, Le Monde Diplomatique, Nisan, 1992)

Bu hedefler zaten, Amerikan Donanması meslek dergisinden alınan şu metinde görüldüğü gibi halka açık yazılarla da tasdik edilmiştir:

“Sanayi ihtiyaçlarımızı desteklemek için bütün dünyanın ekonomik pazarlarına ve gerekli kaynaklara engelsiz giriş”imizi devam ettirmeliyiz. O yüzden de bize, psikolojik savaşa başkaldırıyı önlemekten başlayıp “her türlü güçleri”n seferber edilmesine kadar uzanan geniş bir yelpazede görevler ifa edebilecek “gerçek anlamda savaş kuvvetleri” ile birlikte “inandırıcı bir askerî müdahale kapasitesi” gerekiyor.

“Üçüncü Dünya’nın yeni bölge ülkelerinin ulaşabilecekleri silâhların hızlı teknolojik gelişimi konusunda da dikkatli olmalıyız; o yüzden de elektronik, genetik ve diğer biyoteknik sonuçları kullanabilecek askerî yeteneklerimizi geliştirmek zorundayız... tabi bizim milletimiz gelecek yüzyılda askerî inandırıcılığını sürdürmek istiyorsa.” Gray: Marine Corps Gazette, Mayıs 1990.

3 Ekim 1999’da, Amerika Birleşik Devletleri, hem nükleer denemeleri bütününüyle yasaklayan anlaşma-

yı hem de Moskova'da Amerikalılarla imzalanmış füzeler ve füzesavarlar mutabakatını tek taraflı olarak ihlâl eder, çünkü böylesi silâhlanmaların mantığı dünyada atom silâhlarını fırlatma merkezlerini çoğaltmaktadır. Hem de Reagan'la birlikte bir "yıldızlar savaşı" hayal edenlerin savunmalarını geçersiz kılacak kadar. "10,5 milyar dolarlık bütçesiyle 3 Ekim'de yapılan son Amerikan denemesi, Reagan'ın "stratejik savunma girişimi"ni can sıkacak bir şekilde hatırlatmakta ve aşırı nükleer silâhlanma yarışının yeni bir safhasının işaretini vermektedir.

Amerika Birleşik Devletleri terör dengesizliğini hazırlamaktadır.

Aslında bu meselede söz konusu olan, yakın zamanların bir yeniliğı değil, sistemin stratejisinin değişmeyen bir genel eğilimidir. Meselâ, Amerikan diplomasisinin bir tarihçisinin hatırlattığı üzere, strateji konusunda Başkan Eisenhower'ın kanaati de zaten böyleydi. Nitekim tarihçi Richard Immermann bu hususa dikkat çeker: "Onun düşüncesine göre, Amerikan gücü ve güvenliğı, esas itibarıyla pazarlara ve dünyanın, bilhassa da sıkıca kontrol edilmesi gereken Üçüncü Dünya'nın ham maddelerine ulaşmaya bağılıydı." Immerman, *Diplomatic history / Diplomasi Tarihi*, yaz 1990.

*
* *

Amerikancılığın küresel çapta doğurduğu sonuç, büyük sanayi gruplarının elinde servetin, yığınların da sefaletinin gittikçe artan kutuplaşmasıdır. Sefalet; eski ve yeni sömürgeciliğe bağımlı olmalarından ötürü, bilhassa da, "az gelişmiş" ülkelerde artış göstermektedir. Çünkü gerek eski, gerekse yeni sömürgecilik, bu ülkeleri yiyecek hasadının ve yerli halkın

ihtiyaçlarına cevap veren faaliyetlerin zararına olan tek tip ürün ve tek tip üretime yönlendirip sömürgeci ülkenin ekonomisinin eklentisi yapmıştır.*

1975 ile 1992 arasında önemli uluslar arası ekonomi grupları üçe katlanmıştır: 82 bin şubeyi kontrol eden 11 bin gruptan, 207 bin şubeyi kontrol eden 37.500 gruba çıkmıştır.

Bu gruplar, dünya üretim varlığının yarısını ellerinde tutmakta ve onlardan yüzde 80'inin merkezi ABD, Avrupa veya Japonya'da bulunmaktadır.

Sermayenin belli noktalarda toplanması hareketi durmadan artmaktadır, o kadar ki "*Birleşmiş Milletler Ticaret ve Gelişme Konferansı*" (BMTGK), dünya yatırımlarıyla ilgili 1998 raporunda, yüz ekonomi grubunun "*dünyanın efendileri*" durumuna geldiğini göstermiştir. Günümüzdeki "*küreselleşme*" sisteminde bu durum, pervasızca yürütülen özelleştirmeler oyununun imkân verdiği "*birleşmeler*"ın artan sayısı sayesinde gerçekleşmiştir. "*Birleşmiş Milletler Ticaret ve Gelişme Konferansı*", 1999'un ilk üç ayında bu türden ticaret işlem ve anlaşmalarının 1998'in bütün "*birleşmeleri*" seviyesine çoktan ulaşmış olduğunun altını çizmiştir. Bu yolda zengin ülkeler ile yoksul ülkeler arasındaki uçurum giderek derinleşmektedir.**

Nitekim en nasipsiz kıt'a olan Afrika, geçen yıl yatırımların ancak yüzde 1,3'ünü kapabilmiştir.

1950'den 1980'e kadarki otuz yılda, Kuzey ile Güney arasındaki mesafe, 1'e 30'dan 1'e 150'ye fırla-

* Bkz. Brugnon-Mordant, adı geçen eser.

** Bu mücerret (zengin ülke / yoksul ülke) adlandırmalarının daha feci bir hakikati maskeleyişini de unutmamak lâzım. O hakikat ise şudur: "*Zengin*" ülkeler içlerinde çok sayıda yoksul, "*yoksul*" ülkeler de kendi bünyelerinde mafyacı ve dünya devlerinin "*iş birlikçisi*" bir avuç zengini barındırmaktadır.

mıştır. Politikacıların ve medyanın “*gelişmenin on yılları*” adını verdikleri şey işte budur!

Bu düşüş devam etmekte: 1980’de Üçüncü Dünya nüfusunun yüzde 33’ü yetersiz beslenme içindeydi, bu oran 1988’de yüzde 37’ye çıktı (UNICEF: *Situation mondiale de l’enfance / Dünyada Çocukların Durumu*, 1990).

Sistemin kanunları gereği, “*zengin*” ülkelerde bile ellerinde bir şeyleri olanlar ile olmayanlar arasındaki mesafe büyümektedir. 1991’de Amerikalıların yüzde 5’i, millî servetin yüzde 90’ına sahipti. Fransa’da, halkın yüzde 6’sı millî servetin yüzde 50’sine, yüzde 94’ü ise geriye kalan diğer 50’ye sahiptir.

*
* *

En geliştirilmiş şeklindeki kapitalizmden başka bir şey olmayan bu sistemin, yani Amerikancılığın toplam bilançosu: Açlık veya yetersiz beslenmeden ötürü (UNICEF’in verdiği rakama göre) 13.5 milyonu çocuk olmak üzere, her yıl 45 milyon âdemoğlunun öldüğü –öncelikle de Kuzey ile Güney arasında– “*kırılmış bir dünya*” meydana getirmiş olmasıdır. *En mükemmel örneğini ABD’nin verdiği, geniş ölçüde taklit edilen veya dünyaya dayatılan büyüme modeli, insanlığa her iki günde 1 Hiroşima’ya denk sayıda ölüme mal olmaktadır.**

Bay Bush, “*Alaska’dan Ateş Ülkesi’ne kadar bir serbest pazar bölgesi oluşturmak lâzım*” diye ilân ettiği ve kendisinin Dışişleri Bakanı John Baker da “*Vancouver’dan Vladivostok’a bir serbest pazar bölgesi kurmak gerekir*” ilâvesini yaptığı zaman, yüzyılımızın şu en büyük tartışması gündeme gelmiştir: *İnsanlığın bu altın haç üzerine gerilerek*

* Bkz. Susan George, *Jusqu’à cou / Gırtlığına Kadar*, La Découverte Yayınevi, Paris 1992.

ölüme sürüklenmesine müsaade edecek miyiz, etmeyecek miyiz?

*
* *

Amerikancılığın iç mekanizmasını inceledik. Onun efsanevî, dünya dışı, tarih ötesi kökenini araştırdık. Yeni baştan oluşturmak görevini üstlendiği şu dünyanın hâkimiyetinin kendisine ilâhî bir hak olarak verildiği iddiasını anlamaya ve bütün bunları analiz etmeye çalıştık.

ABD'nin bu idealinde kendisine hem Allah'ın, hem de Adam Smith tarafından tasavvur edilen ilâhî pazarın "*görünmez eli*"nin kılavuzluk ettiğine inandığını gördük.

Demek ki Amerikancılığın hedefi, diğer halklar gibi, tarihin sürekli olarak oluşturulmasına katkıda bulunmak değildir. Tam aksine, kendisinin "*apaçık alın yazısı*"nın hedeflerinin tamamıyla gerçekleştirilmesiyle, Fukuyama'nın tarif ettiği gibi "*pazarın ilâhî kanunları bütün dünyada engelleme olmadan hüküm sürecekları zaman*", "*Tarihin Sonu*"na ermektedir.

Allah'ın bütün mesajları ve mesaj getiren elçileri gibi, bu ilâhî tasarı da bir tarih içinde yerini aldı, fakat Hegel'in Mantığındaki gibi de nihaî sonuç başlangıçtaki tasarıda bilkuvve mevcuttu.

Bir başka türlü ifade edersek, böyle elverişli bir konjonktürde kendisini imparatorluk ihtirasına kaptırmış bir milletle karşı karşıya değiliz. Söz konusu olan tarih üstü bir gelişmedir. Yani bu, ardı arkasına yapılan fetihlerle diğer milletlerin topraklarını sahiplenmiş bir millet veya bir imparatorluğun gelişimi değildir. Burada, Allah'ın vekili (ABD, çev.), iki asır içinde başlı başına bir gezegen olan

kendi topraklarını elde eder. Bu gezegenin yeniden oluşturulmasını Allah kendisine emanet etmiştir. İşte onun için de bu millet (ABD), Kızılderililer ve zenciler gibi bazen barbarlara veya kendi özel kimliklerini, bu yegâne ve lâhutî modernitenin küreselleşmesine direnme iddiasında olmakla beraber kendi farklı kültürlerini müdafaa edemeyecek kadar geri kalmış milletlere tek gerçek “*medeniyeti*” ve gelişmenin “*modernitesini*” getirip armağan edecektir.

En başta bizim Avrupa’mız olmak üzere, dünyanın büyük bir kısmı çoktan “*Amerikanlaşmış*”tır. Öylesine Amerikanlaşmıştır ki antiamerikancılık, millet çapında olduğu kadar fert çapında da artık bir derunî bunalım hâline gelmiştir.

Sırf pazar denetimi sebebiyle, bütün değerleri (hatta estetik veya ahlâkî değerleri) ticarî değerlere indirgeyen ekonominin, siyasetin ve kültürün bu çıkarıcı küreselleşmesine göz mü yumacağız? Yoksa, Lâtin Amerika’dan Asya’ya, zenginleri gitgide daha çok zengin edip sayılarını gittikçe daha azaltan, yoksulları da gitgide daha yoksul ederken sayılarını gittikçe daha çoğaltan rekabet gücünün sırf o kör icapları uğruna, zihinlerin bu düzleştirilmesine karşı direnişin ilk çekirdek gruplarına bizler de katılacak mıyız? Finans, iletişim ve silâh oligarşileri tarafından yığınların Darvinci anlayışla ezilmelerine karşı çıkacak mıyız?

NE YAPMALI?

Amerikancılık, bugün dünya çapında yaygınlaşmış ve o yüzden de hem kendi içimizde, hem de ülkelerimiz içinde mücadele etmemiz gereken *bir hastalıktır*.

En etkili çare kesinlikle şiddet veya terör olamaz, çünkü her şeyden önce şiddet veya terör bu sistemin hayatta kalmasına hizmet edecektir. Nitekim daha önce bu sistemin zaman zaman “*ekonomik konjonktürü devam ettirebilmek*” için bir savaşa ihtiyaç duyduğunu yukarılarda gördük. Ayrıca da bu sistemin imha gücü çok büyüktür. O sistemin ordusu, askerlerinin fert fert korkak olmalarından değil, fakat o askerlerin herhangi bir amaç uğruna harekete geçemedikleri ve geçemedikleri için, dünyanın en değersiz ordularından biri olmasına rağmen imha gücü çok büyüktür. Generalleri onlara imha etmekten başka hedef göstermemektedirler; Yugoslavya’da başkomutanlık yapan Amerikan Generali, askerlere imha dışında bir hedef göstermiyor ve aynen şöyle diyordu: “*Bizler imha etmeye geldik...*”

Pentagon’un diğer temel tezi olan “*sıfır ölümlü*” savaş, yani savunmanın erişemeyeceği yükseklik-

ten bombardıman yaparak *hiçbir tehlikeye maruz kalmadan imha etme gücü* ise oldukça anlamlıdır: Genelkurmay -Viet-nam savaşı-ndan beri- biliyor ki, bir idealin harekete geçirdiği düşmana karşı yapılacak bir kara savaşı, maddî kuvvetlerin oranı saldırganın haydi haydi lehinde olsa bile, ancak felâketle ve bozgunla sonuçlanabilir.

“*Cerrahî vuruşlar*”, “*tam hedefe noktası noktasına vuruşlar*” masalı, ortadaki hakikati gizlemeye matuf yalanlardır. Nitekim Körfez savaşı sırasında Amerikan uçaklarının ancak yüzde 7’si askerî hedefleri hiç şaşmadan vurabileceği iddia edilen mekanizma ile donatılmış idi, geriye kalan bombardıman uçaklarının yüzde 93’ü rastgele bir şeyi imha etmek üzere füzeleri körü körüne bırakmakla yetiniyorlardı. O yüzden de okullar, hastahaneler, ilâç fabrikaları (Sudan’da olduğu gibi) ve sivil yerleşim birimleri isabet alıyordu. Kosova’da bombardıman uçağı, aşağıdaki hedefin bir traktör mü yoksa bir tank mı olduğunu fark edemiyeceği yükseklikten bomba veya füzesini bırakıyordu.

Bu, silâhlı direnişi hiçbir şekilde mahkûm etmez. Filistinlilerin “*intifâda*”sı, insan maliyetine rağmen, bu bakımdan bir örnektir. Silâhsız bir halkın, tepeden tırnağa silâhlı bir işgalciyle vuruşmak için, elinde binlerce yıllık vatanının eski taşlarından başka bir şeyi yoktu. Bire karşı bin şeklindeki bu güç oranına rağmen, bu halkın direnişi, bir “*halksız ülke için ülkesiz bir halk*” efsanesine, hani şu Golda Meir’in bile diline pelesenk edindiği o eski siyonist sloganına, kesinlikle son veriyordu. Bir halk, kahramanca direnişiyle, hem varlığını, hem de imanını ispatlamaktadır.

Ne var ki nihaî zafer ancak, Amerika Birleşik Devletleri’nin askerî-sanayi kompleksinin devasa

imha mekanizması, bütün dünyada ölüm kuvvetlerini artık destekleyemez duruma düştüğü zaman kazanılacaktır -ve bu zafer mutlaka kazanılacaktır-.

İmdi, dışı cıfcaflı içi kof bu devin zayıf bir noktası var: *Borsa'nın sun'î hayatı*. Nitekim uzun zamandır bankalar borsada artık kendi rollerini oynamıyorlar. Yani *tasarrufları oradan toplayıp da mal veya hizmet üreten işletmelere yatırmıyorlar*, aksine bazen Borsada biçilen sanal değerlerden başka gerçeklikleri olmayan “*değerler*” üzerinden, gerçek veya hayalî alım satımlardan “komisyonlar” alarak spekülâtif bir faaliyette bulunuyorlar.

O yüzden de bu tahvillerin ödenmeyecekleri şüphesinin gelip zihinlere takılıvermesi gibi bir hâdise, derhâl ödemelerin zincirleme olarak durması ve gazinolarda olduğu gibi zaman zaman parlayan ve inanılmaz ve anlık kazançlar sağlayan veya reel bir ekonomiye değil de sadece (kelimenin hem malî, hem de felsefî anlamıyla) “*spekülâsyonlar*”a göre ayarlandıkları için en ufak borsa söylentileriyle sönmüveren hisse senetlerine oynamış olan bankaların, tıpkı iskambil kâğıtlarından veya domino taşlarından yapılan bir şato gibi, çöktüklerini görmemiz için yeter.*

* Bkz. Kennet Galbraith, 1929 krizinin mekanizması hakkında.

AMERİKAN EKONOMİSİNİN PERFORMANSI EFSANELERİ

1. *Büyüme*. Amerika Birleşik Devletleri'nde büyüme Avrupa'dakinden daha güçlüdür. Bu da üç temel faktörden ileri gelmektedir:

a- Amerikan işçiler çalışma temposunun artırılmasına ve iş süresinin uzatılmasına, daha az kalifiye eleman gerektiren iş yerlerinde ücretlerin büyük ölçüde düşürülmesine, yani eşitsizliklerin büyütülmesine rıza göstermişlerdir.

b- ABD'de ücretlerin seviyesi üzerine yapılan baskılar o kadar fazla güçlüdür ki, yoksul ülkelerde (*üstelik de sadece Güney Asya'da değil, meselâ ALENA anlaşmalarından sonra Meksika'da da*) dayatılan çok düşük ücretler, Amerikan işçilerini Meksikalıların veya Asyalıların aldıkları ücretlere yaklaşmak eğilimindeki “*rekabetçi*” yaklaşımı kabul etmeye zorlamaktadır.

Demek ki böylesi bir “*büyüme*” şekli, mecburen hem millet, hem de milletler arası çapta “*eşitsizlikler*”e kapı aralıyor.

2. *İşsizlik yüzdesi*, ABD'de Avrupa ülkelerinden daha azdır.

Öncelikle ABD, işsizliğini Avrupa'ya kelimenin tam anlamıyla “ihraç” etmiştir. Bunu da bilhassa *para manipülasyonu* yoluyla yapmıştır: *Doların devallasyonu, ihracat mallarının fiyatlarını düşürerek ihracata büyük “canlılık” kazandırmıştır.*

Sonra da, Luttwak'ın yazdığı gibi: “ABD’de uzun süreli işsiz kalanların hemen hemen bulunmayışının basit bir sebebi vardır: **Devlet işsizlere işsizlik parası ödemekle yükümlü değildir.**”

Bu mantık en saçma acımasızlığına kadar götürülerek, yani *artık hiçbir şekilde işsizlik parası ödenmeyerek*, işsizlik meselesi, akşamdan sabaha, toptan ve bütünüyle halledilebilir elbette. Böylesi bir köklü çözümden sonra, yol kenarlarında insan cesetlerine rastlanacak, ama istatistikler göz kamaştırıcı olacaktır: *Artık işsiz kimse yoktur!* Bu “mantık” ne de olsa şu Yeni Darvinci zayıfların bertaraf edilmesi sisteminin mantığıdır.

3. Amerikalıların çoğunluğunun “*hayat seviyesi*”, Avrupalılarkinden üstündür. Yoksulluk eşliğinde yaşayan 33 milyon Amerikalı ve dünyanın en zengin ülkesi olan o memlekette her 8 çocuktan birinin karnını doyuramayıp aç kaldığı gerçeği hesaba katılmazsa, bu savunma tabi ki doğrudur.

Gerçi bu meselenin asıl izahı daha derinlerdedir. Şöyle ki: **Nasıl Amerikan devleti olağan masraflarını vergilerle değil de borç alarak kapatıyorsa, aileler de gündelik hayatlarını gelirleriyle değil de aldıkları kredilerle sürdürüyorlar.**

O kadar ki devletin açığı 1995’te çoktan 620 milyar dolara ulaşmıştı, 1998’de bu rakam 1 trilyon 550 milyara yükselmişti ve eğer şimdiki hâliyle devam ederse, bu açık 2000 yılında 3 trilyon 450 milyar doları, yani “**gayrisafi millî hâsıla**”nın yüzde 36’sını bulacaktır.

Özel sektörün borçları ise 5 trilyon doları aşmaktadır. Basitçe ifade edecek olursak, Amerika Birleşik Devletleri kazandığından daha fazla harcamakta ve imkânlarının üstünde bir hayat sürmektedir. Böyle bir sapmanın ilânihaye sürüp gidemeyeceğini bilmek için insanın ille de “*seçkin bir iktisatçı*” olması gerekmez.

Profesör Michel Beaud’nun yazdığı üzere, “*İlk bahışta bir borsa krizinin bütün şartları aslında bir araya gelmiş bulunuyor.*”

Öyle ki şu anki durumda “*sekülâtif balon*”un patlaması tehlikesi, “*turbo kapitalizm*”i 1929’unkinden daha korkunç bir krizle tehdit ediyor.

Her şeyden önce Amerikan devleti, kendi borcunun yanında, belediyelerin ve yerel idarelerin borcu da 1970’te 150 milyardan 1989’da 598 milyar dolara yükseldiği için bu çığın önünü kesemeyecektir.

“*Sistemin işleyişinde vahim bir kusur var; bu sistemin direkleri olan ticaret bankalarının uzun vadeli yatırımlar (veya her ne olursa olsun) yapmakta objektif olarak hiçbir menfaatleri yoktur. Onların gelirleri temettülerden, faizlerden ve üretim faaliyetlerine bağlı kârlardan değil de, her işleminden alınan komisyonlardan geliyor. Bankacılar her kredi verdiklerinde komisyon alıyorlar. Birkaç gün veya birkaç saatte kazanılmış milyonlarca dolara tekabül eden yüzlerce, hatta daha fazla milyon dolar komisyonlar kolayca alınıyor ve bu para ücretler ve primler adı altında bizzat ticaret bankacılarına cömertçe aktarılıyor. Reel olarak üretici maksatlarla yatırıma konan para, onların kanaatine, uyuyan paradır ve faydasız paradır. Onların istediği mümkün olduğunca çok sayıda ticarî işlemlerdir.*”

Bütün bunların apaçık sonucu, (inşaatlara, araştırma ekiplerine teçhizat imal edenlere gidebilecek

olan) milyarlarca doların bankacıların şahsî cari hesaplarına aktarılmasıdır.

Dizginsiz tüketimin, tasarruf zaafının ve kamu masraflarının vergiyle değil de sürekli borçlanmalarla finansmanının sonucu Amerika Birleşik Devletleri'nde tam da sermaye kıtlığının ortasında, kullanılabilen **dayanıklı** sermayenin kıtlığı daha da vahimdir. İmdi gerçekten üretici her yatırımın dayanıklı olması gerekir. Zira fabrikalar bir günde inşa edilemezler.”*

“Ferdî borçlanmalar, beş trilyon dolar gibi devasa bir seviyeye yükseliyor. Bu miktar, özel gelirler toplamının onda dokuzuna eşittir.”**

Böylece Amerikan ekonomisi, ipin altına emniyet ağı koydurmadan yürüyen cambaz gibi ilerlemekte ve sanal değerlere dayanan spekülasyonlarla işlemektedir.

Bundan başka, doların ardı ardına devalüasyonuna rağmen ticaret dengesi, orta vadede, büyük ölçüde açık vermektedir. Bu açık, milleti imkânlarının üstünde yaşatan (ferdî borçların yüksekliği de zaten bundan ileri geliyor), frensiz bir tüketim sebebiyle ha bire artmaktadır. Bu artma aynı zamanda da, Üçüncü Dünya'nın giderek artan fakirleşmesinden, en gelişmiş ülkelerde dahi işsizliğin büyümesinden ve nüfusun büyük çoğunluğunun şahsî gelirlerinin devamlı azalmasından da ileri geliyor. Borcunu ödeyebilen müşterilerin sayısı dünyada gitgide kısıtlı hâle gelirken, Amerika Birleşik Devletleri'nde bile büyümenin sınırsız olamayacağı açıktır.

* Edward N. Luttwak, *Le rêve américain en danger / Amerikan rüyası tehlikede*, s.165-166, Odile Jacob Yayınları, 1995.

** Edward N. Luttwak, *Le turbo capitalisme / Turbo Kapitalizm*, (Age, s. 22).

Mücadelenin en etkili (ve en barışçı) yollarını ve aynı zamanda da her bir kişinin şahsî sorumluluklarını belirleyen hususlar da işte burada yatıyor. Ekonomimiz, bağımsızlığımız, kültürümüz, sanatımız ve maneviyatımız için, tek kelimeyle hayatımızın bizzat manası için bu öldürücü Amerikancılığa karşı yana yakıla sızlanmak değildir yapılacak olan.

Amerikan ekonomisi, kısmen de olsa, bir veya iki milyar müşterisini kaybetmeye dayanamayacaktır. Böyle bir durum onu iflâsa sürükler.

Ama ne var ki, halklarımızın ezici çoğunluğu, gündelik hayatının her yanıyla Amerikancılığın istilâsı altındadır. Nitekim kalabalık bir kitle Levi's kotları ve bazı markaların veya hatta bazı Amerikan üniversitelerinin hem ön hem de arkasında reklâmı bulunan tişörtleri giiyorlar; gençlerimizin büyük bir kısmı Coca Cola'yı bütün diğer meşrubata tercih ediyor ve Marlboro içiyorlar; çocuklar ise Mac Do'da yemek yemeyi çoğu zaman bir mükâfatlandırma olarak görüyorlar; şiddet ve korku filmleri (ve video kasetler ve bunlardan kopyalanan disketler, CD'ler) pazarın yüzde 80'ini elinde tutuyor; çocuklarımıza dehşet ve terör zevkini aşıl原因an bilgisayar oyunları, Taî-peh'den Sao-Paulo'ya, Paris'ten Dakar'a kadar her yerde hüküm süren Hollywood yapımlıyla evlerimizin içine taşınıyor.

Ve bilhassa da Pentagon'a yedek askerler ve silâh uçakları temin eden hükûmetler, büyük Amerikan firmalarından milyarlarca dolarlık savaş uçakları ve diğer başka teçhizat satın alıyorlar. Amerikan hükûmetinin büyük işletmelere hediyeleri böylece tamamlanıyor. Nitekim Amerikan hükûmetinin bütçesi, ekonomiye dönem dönem rahat bir sıçrama sağlayan, Alain Peyrefitte'in tabiriyle, "*mutlu savaşlar*"ın aralıklarında araştırma ve gelişme yükümlülüğünü de sırtlanmaktadır.

İmdi bütün bunlar, sadece ve sadece bizlerin korkak kabullerimizle mümkün olmaktadır.

Her parlâmento adayından öncelikle şu hususları neden istemiyoruz ki:

1. Amerika Birleşik Devletleri'nden hiçbir silâh alım sözleşmesini kabul etmemeyi açık ve net bir şekilde taahhüt etmek (çünkü parlâmento ana makedir).

2. Üçüncü Dünya'yı harabeye çevirmiş olan ve kullandıkları "özelleştirme", sosyal yardımları azaltma, şirket birleşmeleri, borsada şirket hisselerini arz, özerkleştirme, yöresizleştirme (mahallîlikten uzaklaştırma) metotlarının, işten çıkarmalara ve "ücret esnekliğine" (yani ücretlerin düşürülmesini boyun eğerek kabul etmeye) sebep olduğu IMF ve Dünya Bankası gibi bütün dünyayı ahtapotun kolları gibi sarmış olan kuruluşlardan hükûmetin çekilmesini açık ve net bir şekilde istemeyi taahhüt etmek.

3. Şahsî sorumluluklar doğrudan doğruya asıl şurada kendisini gösterir: Şayet televizyon ekranlarımız, en kuvvetlinin şan ve şerefine hareket eden "terminator" ve Tarzanlarıyla Hollywood yapımı ucuz ve bayağı filmlerle doldurulmaya hâlâ devam edilirse, dinleyici ve seyirci örgütleri toplumu harekete geçirmeli ve televizyon vergilerini ödememe grevine gidilmelidir. Bize aynı tür atıkları servis yapan sinema salonları için de benzeri tepkinin gösterilmesi gerektiğini elbette söylemeye bile hacet yok.

4. Her Coca Cola içimi ve her Mac Do tüketiminin, işgalcinin ceplerini doldurmak demek olduğunu akıldan çıkarmamamız lâzımdır. Unutmamalıdır ki Disneylandlar sadece ucuz işçi kullanan sömürücüler değil, aynı zamanda bizim folklorumuzun dış

temalarını alıp onlara *gücün, servetin veya hilenin zaferi* gibi, kendi değerlerini parıltılı bir şekilde giydirmek suretiyle kültürümüzü büyük ölçüde kokuşturmaya ve tahrip etmeye çalışan odaklardır.

5. Meselâ unutmamalıyız ki onların sporumuza soktukları kokuşmuşluk yüzünden bizim sporumuz artık sağlıklı ve gülbüz binlerce genci yetiştirme gayesi gütmemekte, tam aksine reklâmla veya birkaç şampiyonu satın almakla ilgilenmekte, para getirici gösterilere yönelmektedir. Bu seyirlik hareketler en azından televizyon kanallarına pazarlanmakta, stad-yumlara konulan reklâmlarla veya medyatikleşmiş birkaç yıldız sporcunun mayolarını satmakla kazanç sağlanmaktadır. Bu arada sponsorların adam-akıllı destek verdikleri kulüpler tarafından satın alınmaktan başka tercihleri kalmayan gençler başarı göstermeye itilerek istismar edilmekte, sırtlarından para kazanılmaktadır. Performansları yeterli olmadığında da işlerinden olmakla yüz yüze bırakılmakta veya kendilerinin takım içinde kalabilmeleri için doping yapmaya veya uyuşturucu almaya zorlanmaktadır.

6. Son olarak şu hususu da belirtelim ki, tabii kaynakların yüzde 74'ü Üçüncü Dünya ülkelerinde bulunuyor. Fakat bu kaynaklar bugün yeryüzünün yüzde 20'lik bir imtiyazlı kesimi tarafından kontrol ediliyor ve tüketiliyor. Üçüncü Dünya ile münasebetlerimizde köklü bir değişiklik yapmamız mümkündür. Bunun için de, bağımlılığı artıran ve halkların ihtiyaçlarına cevap vermeyen “*teknoloji transferleri*” yerine, doları dünya çapında mübadele aracı olmaktan bertaraf etmek için “*mal değişimi*” yoluyla işe başlamalıyız. Böylelikle her millete “*gelişme*” imkânını yeniden vermeliyiz. Bu gelişme, küçük bir azınlığın zenginliğinin, Üçüncü Dünya başta olmak üzere yığınlarca insanın sefaletini kaçınıl-

maz hâle getirdiği ülkelerden ithal edilme ekonomi modellerine göre olmayacaktır. Aksine bu gelişme, o milletin tarihinin, kültürünün orijinal yolu içinde hakikî insanî gelişmesini gerçekleştirecek nitelikte olacaktır ve olmalıdır. Bu gelişme, yeni birleşik sömürgeciliğin hizmetindeki emperyal bir “küreselleşme”ye değil, fakat medeniyetlerin birbirlerini döllemesiyle ortaya çıkacak ahenkli bir evrenselliğe götürecektir ve götürmelidir.

*En zayıfların ortadan kaldırılmalarını ihtiva eden yeni sosyal Darvencilik adına tabiatın bitirilmesi ve kirletilmesi, erkek ve kadınların yoksullaştırılması ve imha edilmesi, insanoğlunun kokuşturulması ve dışlanması yüzünden 21. yüzyılda bizi **yeryüzü çapında** bir intihara sürükleyecek olan geçici dünya efendilerini engellememiz de mümkündür, **diriliş için topluca ve fert fert çalışmamız da mümkündür** ve her iki eylem de yalnız ve yalnız bize bağlıdır (ve elbette bu, şahsî fedakârlıklar gerektirmektedir).*

Antiamerikancılık meselesi ne coğrafidir, ne de ırkî; özü itibarıyla antiamerikancılık dinî bir meseledir. Zira bu mesele, anlamından yoksun bir hayat ile insan oğullarının dirilişi arasında bir tercih yapmak şeklindeki inancını açıkça ortaya koyma meselesidir. Çünkü söz konusu olan insandır.

EKLER

TURBO KAPİTALİZM

Odile Jacob Yayınları, aynı “**sistem**”in (Amerikan sisteminin) **analizine** ayrılmış bir kitap yayımladı. Bu kitap işletmeler kurmuş, kendisinin “**turbo kapitalizm**” adını verdiği meselenin teorisyen, Amerika Birleşik Devletleri’ndeki birçok özel veya kamu iktisadî kuruluşun eksper, Amerikalı bir uzman tarafından yazıldı.

Tıpkı bizim bu sistemi tenkit edip yıkılması için çağrıda bulunduğumuz gibi, o da, bu sistemi övmekte ve bu sistemin evrenselleşmesini teklif etmektedir. Ne var ki bizim bakış açımızın tam karşı bakış açısından hareket etmekle beraber bu sistemi tıpkı bizim tahlil ettiğimiz gibi tahlil etmektedir.

Bu paralellik, aynı hâdisenin tasvirinde iki tahlilde de son derece objektif davranıldığını gözler önüne seriyor. İşte bu yüzden, devrimizin tarihî hareketinin anlamını merak eden bütün insanları Edward N. Luttwak’ın kitabını okumaya davet etmek bize hoş göründü. Çünkü hangi bakış açısından bakılırsa bakılsın (yani ister övülsün, ister yerilsin), aynı gerçek, aynı hareket gözlemlenecektir.

İşte bunun için, Luttwak'ın kitabını takdim etmeyi, hiçbir peşin hükümle eseri çarpıtma yoluna gitmeden bir özetini sunmayı ve bu özeti bizim bu tenkit çalışmamıza ekleyerek yazara söz hakkı vermeyi (hem de son sözü ona söyletmeyi) gerekli görüyoruz. Bu ek, onun kitabının, bizzat kendinden yapılan alıntılarla hazırlanmış bir özetidir. Bunu da, okuru eserin tamamını okumaya ve ortaya attığımız tartışma konusu hakkında hüküm vermeye teşvik etmek için yapıyoruz.

*Biz herkese bu kitap üzerinde dikkatlice düşünmeyi tavsiye ediyoruz. Çünkü bu eser, asrımızın iktisadını inceleyen en ciddi ve en derin eserlerden biridir: Edward N. Luttwak, **Le turbo capitalisme** / Turbo Kapitalizm, Odile Jacob Yayınlarınca tercüme edilmiştir, Paris, 1999.*

KİTAPTAN SEÇMELER

Sayfa 19. Bütün dünya Amerika Birleşik Devletleri'nde icat edilmiş olan yeni ekonomi modelini çok kısa vadede kabul etmeye mahkûmdur.

Sayfa 50. Bu sayfada yazılanlar şöyle özetlenebilir: Özelleştirmeler + özerkleştirme + küreselleşme = turbo kapitalizm = refah.

Sayfa 53. Taraftarları onu bu şekilde adlandırmıyorlar. Onlar "*serbest pazar/serbest piyasa*" ifadesiyle yetiniyorlar, fakat onlar bununla, basit alma ve satma imkânının çok çok ötelerini kastediyorlar. Onlar bir modeli kutsallaştırıyor, uygulatmak istiyor ve sahipleniyorlar: Bu model, yönetimin kontrolünden kurtulmuş, etkili sendikaların karşı iktidarından azade, işçilerin veya mahallî toplulukların kaderiyle alâkalı hissî mülâhazalardan arınmış, gümrük engelleri veya yatırım sınırlamaları nedir bilmeyen ve mümkün olduğunca da vergi ödemekten sıyrılmış özel teşebbüs modelidir. Onların onca ısrarla koparmak istedikleri şey, her alanda özelleştirmeye gidilmesi ve -üniversitelerden botanik bahçelerine, hapisanelerden kütüphanelere, ilkokullardan huzur evlerine kadar- bütün kamu kuruluşla-

rının gelir getiren kıstaslara göre çekilip çevrilen teşebbüsler hâline dönüştürülmesidir.

Sayfa 150. Kamu işletmelerinin özelleştirilmeleri hareketi, çok sayıdaki personeli çıkararak ve mümkün olduğu her seferinde daha etkili işçilerin yerine daha da etkili makineleri yerleştirerek üretimi artırmayı hedefler. Büyük Britanya'da, millî telefon, gaz, elektrik ile demir çelik, İngiliz Havayolları ve İngiliz Demiryolları şirketlerinin özelleştirilmesi, 300 binden fazla ekmek kapısının kapanmasıyla sonuçlandı.

Sayfa 150. Kamu sektörünün ekonominin bütün önemli alanlarını kontrol altında tuttuğu Fransa ve İtalya'da özelleştirmeler dikkate değer üretim kazançlarına imkân vereceklerdir. Neticeler gayrimillî hâsıla için elverişli, iş piyasası içinse yıkıcı olacaktır.

Sayfa 153. İş mevzuatının hafifletilmesi, işten çıkarmaları (önceden yazılı bildirimi bir ayla sınırlandırma ve düşük tazminat şeklinde) kolaylaştırmayı, ücretli izinleri ve fazla mesai saatleri vb. bedelini sınırlandırmayı hedeflemesi gerekir.

Sayfa 93. Personelin yeteneklerini ve dürüstlüğü-nü geliştirmek maksadıyla sürekli formasyonu teşvik ederek işten çıkarmalardan bütün çarelere başvurarak kaçınmak, işletme yöneticileri açısından, bizim yeni Darvinci evrenimizde tamamen yersiz, iflâh etmez kadınsı bir yalancı duyarlılığı düşündürür.

Sayfa 88. Boeing, personelini -takıp yerleştirme zincirinden araştırma bürolarına, idarî hizmetlerden kadro toplamına kadar- bütün seviyelerde azaltarak, 1992 ile 1996 arasında kırk beş bin çalışandan yakasını kurtarmayı başarmıştır. Bu durum, üretim maliyetlerini düşürmenin, tam gelişme ve yaygın-

laşma safhasındaki sivil havacılık pazarında uçak satışlarının artışı gerçekteştirdiğini gören Wall Street'i hayli heyecanlandırmıştır.

Sayfa 89. Wall Street'te o zamana kadar çökmüş durumdaki hisse senedi 1,69 dolarlık bir yükseliş kaydeder ve 50,63 kotasına ulaşır... Ekonomi analistleri ve brokerlar, kitleler hâlinde işten çıkarma hareketini parlak bir yönetim olarak yorumlarlar.*

Sayfa 112. İstihdam imkânı açan bir teşebbüs, kârlılığı düşürebilecek her faktörü mahkûm eden yeni iktisat dininin hükümlerine göre, kötü yönetilen bir teşebbüstür.

* Bu örnek Fransa'da da taklit edilmiş ve aynı sonuçları vermiştir: İşten çıkarmalar o şirketin borsadaki hisse senetlerini yükseltiyordu. Bu konuda Michelin örnek niteliğindedir:

Bununla birlikte bütün kötülükleri Michelin'e yüklememek gerekir. Michelin vak'ası, uç nokta olmakla birlikte -malesef- istisnai bir durum değildir. Medef (Mouvement des entreprises de France / Fransa İşverenleri Hareketi) "*bilimsel toplantısı*" münasebetiyle Jean Boissonnat, kısa zaman önce, patronların alkışları altında, ne istihdamın, ne de sosyal ilerlemenin işletmenin gayesini belirlemediğini açıklıyordu. Hâlbuki patronların patronu Baron Ernest-Antoine Seillière, "*büyük bir işletmenin personelinden senede yüzde 3 indirim yapmasının normal*" olduğunu ilâve ederek daha da fazlasını söylüyordu. Michelin'in sendika karşıtı politikası bile artık bir istisna değildir. Nitekim özel sektördeki sendikalı sayısı ancak yüzde 4 ise, bu, Fransız iş yerlerinden insanların soğuk savaş dönemindekinden daha gözü dönmüşlikle kovulmalarındandır!

Amerika Birleşik Devletleri'nde uzmanlık eğitimi almış olan Edouard Michelin, fabrikanın yönetimini ele aldıktan üç ay sonra, işletmenin kârı senelik yüzde 18'den fazla artmış olmasına rağmen, "*hisse senedi sahiplerini memnun etmek*" ve "*yarının performansını bugünden hazırlamak maksadıyla önce davranmak*" için Avrupa çapındaki -hatta Fransa'daki ve hatta Auvergne'deki- fabrikalarında mevcut personelden 7.500 kişilik bir indirime gittiğini ilân eder. Borsa kendisine, yaptığına karşılığını hemen verir: İlerde yapılacak işten çıkarmaların ilânı ile birlikte, hisse senetlerinin değeri yüzde 12,6 artış gösterir.

Sayfa 114. Bu mukayeseden şu apaçık gerçek ortaya çıkmaktadır: Sermayenin kâr getirdiği yerde istihdam azdır veya bir başka türlü ifade edersek, istihdamın az olduğu yerde sermayenin kârı artar.

Sayfa 112. Öyleyse, mal mübadelelerinin serbest bırakılmasının, yani ticaret, yatırımlar veya lisanslar üzerindeki bütün mânilerin kaldırılmasını görüştürerek dünya ekonomisini birleştirmek için Amerika Birleşik Devletleri tarafından sürdürülen çabaların haklılığını göstermek amacıyla, yeni devlerin egemenlik alanı olan Amerikan yüksek teknolojisinin ihracatındaki, özellikle de bilişimdeki başarıları zikretmeyi asla unutmamalıyız. Buna karşılık, başka sektörlerdeki ithalata bağlı olarak -en karamsar tahminlere göre- iki milyon kadar net istihdam kaybı, düşüş hâlindeki iş dallarında az kalifiye işçiler söz konusu olacağı için, kaale alınmamalıdır.

Sayfa 25. Ayrıcalıkların büyük tahripçisi turbo kapitalizm, sadece sendikalı işçileri etkilemekle kalmaz. Süpermarketlerin veya mağazalar zincirinin çoğalmasıyla, ürünlerinin dağıtımı için mahallî tekellerden istifade eden küçük esnaf da iflâsla karşı karşıya kalır.

Küreselleşme

Sayfa 30. Nihayetinde küreselleşme, belki de esas itibarıyla, üretimi artırmaktan ziyade yöresizleştirmekten ibarettir. Mamafih, milletler arası her transfer; döviz mübadelesini ve çoğunlukla da, elverişsiz kambiyo fiyatını telâfi etmek için, vadeli muameleler üzerinde tavrı almalar gibi, başka malî işlemleri gündeme getirir.

Neticede, turbo kapitalizmin gelişiyle birlikte her yerde "reel ekonomi"nin, yani çiftliklerin, fabrikala-

rın ve dükkânlarınkinin gelişmesiyle kıyaslanamayacak ölçüde maliye ve borsa sektöründe bir şişme görülür.

Sayfa 279. Çok tabii olarak, Amerika Birleşik Devletleri modelinde gelirlerin dağılımı, daha da eşitsiz hâle gelmek üzere, büyük değişme gösterecektir. Meselâ ABD’de en zengin aileler, yani toplumun yüzde 5’i, toplam gelirdeki paylarının 1970’li yıllarda yüzde 15-16’dan, 1980’li yıllarda yüzde 17-18’e çıktığını, ardından 1996’da yüzde 21,4’e yükseldiğini gördüler.

Sayfa 40. Önemli bir kavram, Amerikan turbo kapitalizminin bir numaralı kuralını oluşturur ki o da şudur: Kutsal Yazılar (İnciller), her ne kadar Hazreti İsa’nın bazı sözlerini nakletseler de, servet sahibi olmak faziletli olmaya bir engel teşkil etmez. Tam aksine zenginlik, bu kader doktrinine göre, ilâhî bir lütfun işaretidir.

Sayfa 41. Süper kazananlar, sadece hünerlerinden ötürü değil, sırf bilgilerinden veya en azından öyle görüldüklerinden dolayı da hürmet görürler. Onların uzmanlık sahalarının çok, hem de pek çok uzağında olsa bile, günümüzün önemli meseleleri konusunda fikir beyan etmeleri onlardan sık sık istenir. Meselâ 1997 boyunca bilgisayar programları pazarlama şampiyonu Bill Gates ile döviz spekülasyonu şampiyonu Georges Soros’un, Amerikan medyasının tamamında, okullardaki eğitimin geleceği veya uyuşturucularla ilgili kanunların çıkarılması gibi çok çeşitli konularda, her seferinde de en büyük saygıyla görüşleri aktarıldı. Bu kişileri konuşturanlar, onların iyi niyetli bilgeliklerinin derinliğinin, gelirlerinin çapıyla eşit olduğunu apaçık bir hakikatmış gibi görüyorlardı. İşte bu saygı ve hürmetler, zenginleşmeye atfedilen basit bir ahlâkî meşru-

luğun hayli ötesine uzanan, doğrudan doğruya, o bir numaralı kuraldan kaynaklanmaktadır. Aç gözlülüklerinden dolayı ayıplanmak şöyle dursun, kazanan kimselere büyük saygı duyulmaktadır. Süper kazananlara ise bu saygı, neredeyse onlara azizlik mertebesi verecek kadar ileri gitmektedir.

Sayfa 44. Zenginleşme yeteneğinin azizlikle sınırdaş olması gibi, yoksulluktan kurtulamama yeteksizliğinde de inatçı bir günah kokusu vardır.

Sayfa 130. Zirvede gelirlerin patlaması, temeldeki işten çıkarmalarla birlikte yürür.

Sayfa 131. Fakirlikle deri rengini bir araya getiren bütün Hollywood filmlerini bir yana bırakıp rakamlara bakalım. Amerika Birleşik Devletleri'nde 1996 yılında resmen sayılıp tespit edilmiş toplam 36 milyon 529 bin fakirden 9 milyon 694 bin siyahî'ye karşılık, 16 milyon 267 bini "İspanyol olmayan beyaz" olmak üzere, 24 milyon 650 bini beyaz'dı.

Sayfa 277. Reel dolar üzerinden ücret alan 60 milyon ücretlinin, 1970'li yılların başında, ekonomi henüz yönetmeliklerle düzenlendiği sıralarda, ücretleri çok yüksekti.

Öte yandan, tam gün -haftada 40 saat, yılda 50 hafta- çalışan 17 milyon ücretli, yoksulluk eşiğinin altında bulunuyor.

Sayfa 100. Bu ekonomik berbatlığın bulunuşu, Amerika Birleşik Devletleri'nde fevkalâde yüksek suç oranını ve büyük şehirlerde "yasak bölgeler" in sürüp gitmesinin sebebini açıklar.

Sayfa 21. Bu 60 milyonluk az şanslı Amerikalının arasından pek çoğu, sanayi veya hizmet sektöründeki işini kaybettikten sonra pazarlamacılık, bahçıvanlık, lokantacılık, atölye veya temizlik işleri gibi

geçici ve düşük ücretli işleri kabule mecbur kalmış kimselerdir. Bu aşağıya doğru olan hareketlilik, iş âleminde vasıfsız işçileri uzaklaştırma sonucunu doğurmuştur. Vasıfsız işçileri temsil eden kimseler, en yeni istatistiklere göre hapishaneleri dolduran 1 milyon 800 binlik en kabarık Amerikan taburunu meydana getiriyorlar. Bunlara, şartlı olarak serbest bırakılmış veya yargılanmayı bekleyen 3 milyon 700 bin kişiyi de ilâve etmek lâzım. Böylece, suçlu kişi sayısı 5,5 milyona ulaşır. Bu ise yetişkin nüfusun yüzde 2,8'i demektir ki bu, turbo kapitalizmin ilk emekleme dönemi olan 1980'dekinden iki kat daha fazla bir rakamı ifade eder.

Sayfa 86. 1995'te 4 milyon 900 bin Amerikalı adli kontrol altındaydı: Tecilli cezaya çarptırılmış 2 milyon 800 bin; şartlı serbest 671 bin; devlet hapishanelerinde mahpus 958 bin 704; federal hapishanelerinde 95 bin 34 ve yerel hapishanelerde 446 bin. Ülkenin (erkek, kadın ve çocuk karışık) toplam nüfusuyla orantılandığında bu rakamlar, her 189 kişiden birinin demir parmaklıklar ardında bulunduğu anlamına gelir. Bu ise, aslında çok yüksek bir oran olan 1980'deki 480 kişiye 1 oranıyla kıyaslandığında baş döndürücü bir artışı ifade eder. O günden bu güne eğilim ters bir istikamet izlememiştir. Nitekim 1997'nin ilk altı ayı sonunda, bu rakam 5,5 milyona yükselmiştir.

Yeni rakamlara göre, son olarak küçük hırsızlıklar 8 milyon, ev soymalar 3 milyon, araba hırsızlığı 1 milyon 600 bin, silâhlı saldırı 1 milyon, dolandırıcılık 639 bin, ırza tecavüz 102 bin ve öldürme 23 bin olmak üzere yılda yüzde 6 ilâ 10'luk bir oranla artmış olduğu ve bu durum, eskiden emniyet içinde olan büyük şehirlerin varoşlarını ve küçük şehirleri de uzun zamandır sarmış bulunduğu hâlde, Amerikalılar bu sürekli "isyan"ın devasa

boyutlara ulaşmış olmasına artık hiç şaşırılmış görünmüyorlar.

FBI, her 22 dakikada bir cinayet, her 5 dakikada bir ırza geçme, her 49 dakikada bir hırsızlık, her 30 saniyede bir silâhlı saldırı, her 10 saniyede bir ev soyma vb. olduğunu sayıp, dökümünü veriyordu.

Sayfa 138. Yapılan bir anketin sonucuna göre, yılda 12.500 dolar gelir getiren uyuşturucu ticareti, bunu yapanlara -eğitimden yoksun kimselere- sunulan en kârlı mesleği temsil ediyordu. Bir diğer ifadeyle, elde edilebilen her bilgi, uyuşturucu ticaretine bulaşmış "*personel*"in en akılcı yönü seçmiş olduğunu ve insan kaynaklarında en iyi danışmanın onların karşısına ikna edici delillerle çıkamayacağını gözler önüne seriyordu.

Sayfa 138. Gerçekte, her gelişmiş ülke, kendi kronik ve toplum dışı işsizlerden oluşan "*tehlikeli sınıf*"ı doğurmaya mahkûmdur. Hangi hız ve oranda? Pazarın, yani bizim serbest, bilgisayarlaşmış ve küreselleşmiş pazarımızın işleyişi diğer bütün engeller gibi ticarî mevzuattan tamamen kurtulmasından dolayı, kamu hizmetlerinin özel şahıslara bırakılacağı veya kaynaklarını kaybedecekleri hız oranında...

Sayfa 137. Suç işlemek bile sosyal bir işlevi yerine getirir. Bir sapmanın ifadesi olmaktan çok, rasyonel bir seçim olarak gözükür. Washington'daki uyuşturucu ticaretini ele alan ve adaletin kararlarını bütün teferruatıyla tahlil eden bir anket, yerleşik kanaatleri geçersiz kılmaktadır. Sağlam bir şekilde desteklenmiş sonuçlarına bakıldığında uyuşturucu ticareti, çok miktarda istihdam oluşturmakta ve verimli yatırımlara imkân tanımaktadır. Bu anket aynı zamanda bu faaliyeti yapan girişimcilerin ve çalışanların tercihinin, vaziyetin tutarlı bir tahlilinden kaynaklandığını da ispat ediyor. Söz konusu anket,

bu işi muntazaman yapan 11 binden fazla kişinin ve ara sıra yapan yaklaşık 13 bin kadar kişinin durumları üzerine de eğiliyor. Bu işle uğraşan kesimin, masraflar çıktıktan sonraki net geliri 300 milyon dolara yükseliyor. Hatta bıçakların çekildiği bir rekabet ortamı içinde cinayet sonucu ölümler veya yaralanmalar yahut da tutuklama ve mahkûm olma şeklindeki daha küçük zararlar da, sigorta şirketlerinin usullerine göre, paraca değerlendirilip masraflara dahil edildiğinde bile...

Büyük ikilem

Sayfa 296. Amerikan ve Britanya tarzında, turbo kapitalizmin dizginlerini salıvermek, gelirlerdeki eşitsizliklerin vahim hâle gelmesine yol açar. Buna mukabil ücretlerde açtığı uçurum bir ekonomik büyümeyi gerçekleştirir. Ücretlileri koruyarak ve ticarî mevzuatı ve hatta özel sektörü muhafaza ederek turbo kapitalizme direnmek ise, firmaları ezer, teşebbüs ruhunu zayıflatır, teknik yenilenmeyi frenler; neticede daha az büyümeyi ve çok daha önemli bir yapısal işsizliği doğurur.

Turbo kapitalizmi hiçbir engele takılmaksızın yayılmaya bırakmak, toplumların hep kazanan çok küçük bir azınlık, az çok geçimi iyi veya fakir bir kaybedenler kitlesi ile artık kanunlara riayet etmeyen âsiler arasında bölünüp parçalanmasına sebebiyet verir. Sadece sosyal bağ yırtılmakla kalmaz, aile bağları da aşılır.

Sayfa 297. Bugün bizim karşı karşıya kaldığımız büyük ikilem işte budur. Daha hızlı bir büyümenin bütün müşkülli halledeceği umuduyla, şimdiye kadar hiçbir Batılı hükûmet, turbo kapitalizmin engelsiz olarak yayılmasını serbest bırakmaktan da-

ha iyi bir teklifte bulunmamıştır. Bırakın müşkülleri halletmeyi turbo kapitalizm, para kıran kahramanların Silikon Vadisi ile umudunu yitirmişler topluluğu arasındaki kırılmayı daha da derinleştirecektir. Mantıken her şey bu istikamette yol almakta, fakat egemen siyasî güçler bunu görmek istememekteler.

Turbo kapitalizm, ölmüş komünist ekonomilerdeki kölelikle, moral bozucu bürokratik sosyalizmle ve milliyetçi ekonomilerin gülünç başarısızlıklarıyla kıyaslandığında, madde plânında genel olarak üstündür ve toplum, aile ve kültür üzerindeki yıpratma gücüne rağmen, ahlâk plânında da gerçekten daha aşağı seviyede değildir. Bununla beraber, turbo kapitalizmin hükümranlılığının -ekonomi bir yana, sanattan spora kadar- bütün alanlara yayılması, insan soyundan beklenebileceklerin tümünü gerçekleştiremez.

11 EYLÜL KOMPLOSU

Roger Garaudy

Bu değerlendirme, "Amerikan Efsanesi" ikinci baskısını yaptıktan sonra yazar tarafından bize gönderilmiş ve esere ilâve edilmiştir (Çev.)

Dünya Ticaret Merkezi ve Pentagon'a saldırının hemen ertesi günü Beyaz Saray, olup bitenle ilgili olarak kamuoyuna şu açıklamayı yapıyordu: Söz konusu olan, Afganistan savaşının safhalarından bir safhadır.

Bu resmî iddiaya göre Bin Ladin, hepsi de ABD toprakları üzerinde "cihat" yapmaya azmetmiş Afganlar ile Amerika veya Avrupa'daki göçmenler dahil bütün ülkelerin Müslümanlarından oluşan bir terörist hava korsanları şebekesi kurmuştu. Onlar bu maksatla dört yolcu uçağını ele geçirmiş ve uçakları uçuş istikametlerinden çevirerek onları, New York'taki ikiz kuleleri ve Washington'daki Pentagon'u, hedefleri üzerinde parçalanarak tahrip edebilecek füzeler olarak kullanmışlardı.

Hâdiseleri bu şekilde yorumlamak, Bin Ladin'in bitmez tükenmez bir şekilde kovalanmasını ve Afganistan'a hava bombardımanlarının yoğunlaştırılmasını kamuoyu önünde haklı gösterme imkânı verecekti.

Ayrıca bu yorum, İslâmcılıkla kasten karıştırılmış olduğu için genel olarak İslâm'a ve bütün Müs-

lûmanlara karşı Amerikalıların kinini harekete geçirmeye de imkân verecekti.

Ronald Reagan tarafından “Şer İmparatorluğu” olarak ilân edilen Sovyetler Birliği’nin çöküşünden beri, nihayet Amerikan yöneticileri yeni bir hedef bulmuşlardı: “Şer İmparatorluğu” olma sırası artık İslâm’a gelmişti. (Dünün komünizmi gibi) bütün dünyaya yayılmış olması itibarıyla İslâm, sadece Ortadoğu’da değil, ABD’nin 1965’te Endonezya’da Suharto’ya hükûmet darbesi siparişi verip 800 bin kişiyi öldürttüğünü hatırlarsak, Asya ve Afrika’da da, hâsılı yeryüzünün her noktasında Amerika Birleşik Devletleri’nin müdahalesine müsait durumdaydı.

Ne var ki bu Bin Ladin yorumu kesinlikle tutarsız ve savunulamaz bir yorumdu. Nitekim tutarsızlığı, 200 Amerikan yolcu uçağı pilotu ile askerî pilotun katılımıyla derinleştirilen bir tartışmada, teknik yönden bunun mümkün olmadığı ispatlanmıştır. Bu pilotlar tarafından hazırlanan raporda net bir şekilde şu ifadeler yer almaktadır:

“1 - Bu çapta bir operasyon, 1 Mach’lık (saatte 1.000 kilometrelik) bir hızla ve bu büyük yolcu uçaklarının normal uçuş yüksekliğinde, kurşun kalem büyüklüğünde görünen bir hedefe tam isabetle çarpacak kadar kesin bir hattı böylesine dakiklikle takip edebilmek için, ancak çok yüksek derecede nitelikli profesyonel pilotlarla gerçekleştirilebilirdi!

2 - Bu kadar mükemmel bir tarzda başarılmış bir operasyon, her metre karesi askerî güvenlik ve CIA tarafından gözetlenen bir gökyüzündeki yönetmelikleri, yasakları, gizli kodları bilmeyi gerektirir.

3 - Bu güvenlik servislerinden hiçbiri saldırı boyunca müdahalede bulunmadı. Çünkü, Columbia mıntıkası üzerinde uçan şüpheli her uçağı vurup düşürmek maksadıyla, âni uçuşlar için sürekli

alârm durumundaki avcı uçakları, hiçbir emir almadılar.

4 - Uçak kaçırma veya hava korsanlığıyla mücadele için Amerikalılar tarafından yapılmış olan araştırmalar çerçevesinde, Amerika Birleşik Devletleri uçağın uçuş plânını felç etmeye ve gerek vurmak gerekse mecburî bir güzergâh dayatmak için olsun, hedef alınan uçağı uzaktan yönlendirmeye imkân veren bir sisteme sahiptir.

Demek ki çarpma sırasında bir pilota veya pilotun yerine geçecek bir “korsan” a hiç ihtiyaç yoktu.

Bir Awacs uçağından uzaktan kumanda ile her şey eş zamanlı bir şekilde yürütülmüş, raporun ifadesiyle “koreografisi” yapılmıştı.

Sonuç apaçıktır: Bütün bunlar, hükûmet, ordu ve emniyet teşkilâtının çok yüksek düzeyde suça iştirak ettiğini gösterir. **Biz bir vatana ihanetle, hükûmete karşı kurulmuş bir komplo ile karşı karşıyayız.**”

CIA, yüksek rütbeli askerler ve siyasî yöneticileri, **çok geniş çaplı** bir savaş yapmak gerektiği fikrini halkı kabule mecbur etmek için düzenledikleri böylesi bir provokasyonu ilk defa düzenliyor değil-lerdi ki.

Nitekim Domuzlar Körfezi’ne yapılan başarısız çıkarmanın ardından, Kennedy’nin Fidel Castro’ya karşı politikasını “yumuşak” bulan Ordu komutanları ve CIA yöneticileri, Başkan’a Küba’ya karşı Guantanamo şehrinde provokasyonlar yapmayı teklif etmişlerdi: Sokak gösterileri, sabotajlar, limandaki bir Amerikan savaş gemisini batırmaya kadar varan provokasyonlar... ki 1898’de İspanya’ya karşı savaş ilânında böyle bir gemi batırma hâdisesi bahane olarak gösterilmişti.

Öyleyse bu ilk değildi. Ancak bu sefer yapılan operasyonun bazı yeni unsurları vardı: *Büyük bir darbe* indirmek için, komplocuların “içeriden” harekete geçmeleri, kamuoyunu peşinden sürükleyebilmek için de içerdeki bu komplonun üzerinin iyice örtülmesi ve bunun “İslâmcı teröristler”in üzerine atılması gerekiyordu. İşin bu kısmı kolaydı, zira 80’li yıllardan beri Şer İmparatorluğu’na (Sovyetler Birliği’ne) karşı “cihad”ı organize etmek için CIA, “İslâmcı” denen aşırı hiziplerle sıkı temaslar kuragelmmişti.

O zamanlar ABD, Bin Ladin’i “Allah’ın düşmanı” *Sovyetler Birliği’ne* karşı destekliyordu ve o zamanlar Bin Ladin’in silâhlı adamları ABD’nin müttefikleri idiler. Amerika Birleşik Devletleri, Taliban’la da yakın ilişkiler kurmuştu.

Bu sefer, Bin Ladin’in adamları, aynı dinî bahanelerle, Allah’ın bir diğer düşmanına, yani Amerika Birleşik Devletleri’ne karşı bir başka savaşa girişmeye ikna edildiler. Bu kamikazeler, Allah’ın yeni düşmanı Amerika’ya karşı “*büyük bir darbe indirmek için*” hayatlarını vermeye artık hazırdılar.

Onlar için bu savaş aynı savaştı.

Komplocular böylece korkunç bir tezgâh kurdular. Öyle ki bu tezgâh, Amerika Birleşik Devletleri’nin maruz kaldığı tehlikeyi ve bu tehlikeye karşı da dünya çapında, tıpkı daha önce Sovyetler Birliği’ne karşı yapılmış olduğu gibi, daha saldırgan bir savaş için çok daha kapsamlı bir seferberliğin gerekliliğini herkese ispat edecek çapta göz kamaştırıcı bir gösteri olacaktı.

Bu kamikazelerden “uçakları kaçırmaları” istenmiyordu; buna gerek de yoktu, çünkü uçaklar uzaktan kumanda ile yönetileceklerdi.

Pilotlar tarafından verilen raporda “*Ne zaman ki ‘büyük darbe’nin İslâmcı fedâîleri uçaklara bindiler, oyun da o an sahnelenmeye başlandı*” deniliyor. İslâmcı kamikazeler bir başka operasyonda, yani bu komployu düzenleyenlerin harekâtında figüran rolü oynadıklarından tamamıyla habersiz kendi operasyonlarına başlıyorlar. Gizli plâncılar için önemli olan, kadavraların arasında “*İslâmcılar*”ın kadavralarının da bulunmasıydı. FBI polisleri yıkıntılar arasına “*deliller*” ilâve edeceklerdi: Arapça pilotluk el-kitapları, Kur’anlar ve hatta pasaportlar...

Geri kalanını zaten medya yapardı.

*
* *

ABD’de iktisadî, askerî ve siyasî vaziyet bir hükûmet darbesi için elverişliydi. Amerikan ekonomisi koyu bir krizin kenarındaydı. “*İşaret lâmbaları*” kırmızı ışıktaydı, çünkü senelerden beri borç ve ticarî açık ha bire artıyordu.

Amerikan devletin resmî istatistikleri (*National incomes and product accounts, N.I.P.A.*), bize Amerika Birleşik Devletleri’nin toplam borcunu ve Amerikan ticaret dengesinin açığını net bir şekilde göstermektedir:

ABD’nin borcu

1980 yılında 4 trilyon dolar idi.

1990’da 14 trilyon dolara çıktı.

2000’de 26 trilyon dolara yükseldi.

Ticaret dengesi açığı

1995’te 150 milyar dolardı,

1999’da 250 milyar dolar oldu,

2000’de 450 milyar doları buldu.

Bu resmî rakamlar, ABD'nin devletle ilgili hususlarda (bir taraftan silâhlıanmada, diğcr taraftan da kendi suç ortaklarına, bilhassa da İsrail ve Mısır'a verdiği baştan çıkarıcı yardımlarda) dızgınsız bir harcamanın yapıldığını ve bu arada ailelerin borçlarının ve çılgıncasına kredi kullanmalarının sürekli olarak arttığını gözler önüne sermektedir.

Öte yandan, işten çıkarılanların sayısı giderek fazlalaşmakta ve ekonomik faaliyetin ana göstergeleri 1962'den beri en alt düzeyde bulunmaktadır.

Hem yatırımı teşvik etmek hem de faizlerin inmesiyle tüketimi kolaylaştırmak maksadıyla, Merkez Bankası tarafından kararlaştırılan ve 2000 yılının başından bu yana dokuz defa uygulanan faiz yüzdelerinin indirimleri, ekonomik durgunluğu engellemeyemedi. Bankalardan istenen ivedi krediler 13 yıldan beri en alt seviyeye indi.

Seçim kampanyası sırasında ve ilk aldığı kararlarda bir çeşit *izolâsyonizmi* yani 'Amerika kendi işine bakar, Avrupa'dan ona ne?' politikasını andırır bir tavrıla "*füze kalkanlarından*" ve "*Orta Doğu'dan sıyrılma ihtimalinden*" söz etmiş olan oğul Bush'un politikası açısından bu durumlar büyük sıkıntılar doğuruyordu.

Tabi Bush'un bu politikasına karşı da Amerika Birleşik Devletleri'nin gerçek siyasî güçleri olan büyük sanayi ve finans lobilerinin, bankaların, petrolcülerin, uçak yapımcılarının (Boeing, Lockheed), genel olarak silâh sanayii ile Amerikan politikasına bir başka istikamet vermek isteyen askerî lobinin endişeleri giderek artıyordu.

"*Asker ve sanayi lobisi*", İkinci Dünya Savaşı'nın sağladığı malî rahatlamanın ardından, Kore Savaşı-

nın Amerika Birleşik Devletleri'ni savaş sonrasının ilk krizinden esirgeyen bir “*ekonomik büyüme*”yi nasıl sağlamış olduğunu unutmuyordu.

Ancak o büyüklükteki bir savaş, hâlihazırdaki ekonomik dar boğazları aşma imkânı verebilirdi.

*
* *

Hepsi de Amerika'yı ekonomik durgunluktan yine ancak çok büyük çaplı bir savaşın selâmete erdirebileceğini düşünüyordu.

*
* *

Gelin görün ki Afganistan Savaşı batağa saplandı. Oysa büyük Amerikan petrol şirketleri, Hazar petrollerine ulaşmak ve bu petrollerin Bakü'den Trieste'ye uzanan boru hatlarıyla Avrupa'ya yol almasını kontrol etmek için, (Yugoslavya ve Kosova savaşının ardından) bu savaş çok önemli bir merhale olarak görüyorlardı.

*
* *

Öte yandan, “*küreselleşme*” projeleri gitgide daha fazla direnişle karşılaşılıyor. Daha önce Seattle'da birtakım ülkelerle çeşitli sosyal tabakaların durumları benzeşiyordu. Avrupalı köylülerle Amerikalı çiftçiler, önde gelen yöneticileriyle Amerikan sendikaların üyesi Avrupalı sendikacılar da aynı durumdaydılar.

Nitekim Cenova'da, küreselleşmenin elebaşları, halkın gazabından yakalarını kurtarabilmek için oturumu bir gemide yapmayı öngörmüşlerdi.

Bir kere daha hatırlatalım ki seçim kampanyası sırasında ve ilk aldığı kararlarda bir çeşit *izolâsyonizmi* yani ‘Amerika kendi işine bakar, Avru-

pa'dan ona ne?' politikasını andırır bir tavırla "*füze kalkanlarından*" ve "*Orta Doğu'dan sıyrılma ihtimalinden*" söz etmiş olan oğul Bush'un politikası böylesi zor durumlar karşısında hiçbir hal çaresi getirmiyordu.

ABD ve İsrail'in çok sert bir şekilde itham edildikleri Güney Afrika'daki Durban Konferansı'nda Amerika Birleşik Devletleri'nin bu tecrit hâli, bu yalnızlığı daha da net bir şekilde görülür.

O Konferans, İsrail hakkında, bu devletin ırkçı bir devlet olduğu hatırlatmasını da yaptı. Nitekim daha önce Birleşmiş Milletler Genel Asamblesi'nde İsrail'in ırkçı devlet olduğu oylanmıştı. Bu karar daha sonra Amerika Birleşik Devletleri'nin dayatmaları neticesinde iptal edildi.

O Konferans'ta ayrıca Afrikalı delegeler, Nürnberg'te görülen Nazi yöneticilerinin davasından bu yana, milletler arası hukukun "*insanlığa karşı işlenen suçlar*"ın zaman aşımına uğrayamayacağını karara bağlamış olduğunu da hatırlattılar. Onun içinde, insanlığa karşı suçun en korkuncu olan *köleliğin* kurbanı olan Afrikalıların bunu tatbik etmiş olanlardan, yani Batı Avrupa ve Kuzey Amerika ülkelerinden tazminat alma hakları olacaktı.

Sonuç

Bush (11 Eylül hâdiselerinden sonra) güdeceği politikayı ilkin bir "*Haçlı Seferi*" olarak takdim etti. Bu "*Haçlı Seferi*", Avrupa'nın bütün eski sömürgeci ülkelerinin yöneticilerini Amerika Birleşik Devletleri'nin etrafında toplayacaktı.

Ne var ki bu "*Haçlı Seferi*", Amerika Birleşik Devletleri'nin muhtaç olduğu en önemli petrol rezervle-

rini ellerinde bulunduran Müslüman ülkeleri de kapsamış oluyordu.

O yüzden Bush, yürüteceği siyasetin adını değiştirdi. Bütün hükûmetler kendi muhaliflerine karşı sindirme hareketlerini “*teröre karşı mücadele*” şeklinde yoğunlaştırsın diye de, Amerikan yayılcılığı girişimine “*teröre karşı savaş*” adı verildi.

Hem sonra bu adlandırma, (teröre karşı) koalisyonla katılmayı reddeden bütün devletleri “*terörizmin suç ortağı*” olarak damgalatabilecekti.

İlk “*boyun eğenler*”den Tony Blair, “*anti-terörist*” baskıcı kanunlara yeşil ışık yaktı. “Anti-terörist Bill” buyurur: Bir bakanın basit bir talebi üzerine herhangi bir yabancı gözaltına alınabilecek ve bu yabancı kendi aleyhindeki suçlamaların neler olduğunu ve niçin tutuklandığını bilmeyecektir. Alelacele konan 109’uncu madde artık bütün bakanlara, Meclis’ten geçmesine gerek kalmadan kanunların üstünde olma imtiyazını tanır. “*Habeas corpus*”^{*}un kazanılmasıyla sağlanmış olan keyfi idareye karşı 800 yıllık direnme geleneği, böylece birkaç saat içinde silinip atıldı.

Avrupalı diğer uşaklar bu örneği takip ettiler ve bu şekilde (Avrupa’daki polisin Europolis yapılmasının ardından) adaleti de bir “*Euroadalet*” içinde merkezileştirerek Maëstricht’in egemenlik devir teslimi işlerini tamamladılar.

2002 başlarında, Nürnberg’te yapılan bir “*Avrupalı*” hukukçular konferansı, bu projenin ana hatlarını çizdi. Netice itibarıyla her “*Avrupalı*” vatandaş,

^{*}İhzar emri: Tutuklamanın yasal yollardan yapılıp yapılmadığını tespit için, tutuklunun hâkim önüne çıkarılması emri; kanun dışı tutuklanmayı önlemek için, vatandaşın hâkim huzuruna çıkmayı isteme hakkı.

kendi ülkesine yabancı kanunlara göre tutuklanıp yargılanabilecektir.

İşte bir kere daha görülüyor ki, bizzat Maëstricht Anlaşması'nda kullanılan ifadeye göre “*Avrupa, Atlantik İttifakı'nın (NATO'nun) sadece Avrupa ayağı olabilir.*” Zaten NATO'nun o 5. maddesi bizim askerî bağımsızlığımızı bizden almakta ve bizi Körfez'den Yugoslavya'ya, Somali'ye, Afganistan'a kadar bütün Amerikan saldırılarına ortak etmektedir.

“*Anti-terörist*” denilen ittifakı zorla kabul ettiren Bush'un buyrukları, Amerikan politikasına bizi artan bir bağımlılıkla bağlamış oldu.

Bu dünya hâkimiyeti politikasına boyun eğmeyi reddeden devletlere karşı Bush; Irak, İran ve Kuzey Kore'yi “*terörist*” devletler diye ilân ederek derhâl tehditler savurdu.

Birkaç ay sonra Bush, bu çılgınca şantajında bir adım daha atarak, bu devletlerden birçoğuna karşı atom bombası kullanma tehdidinde bulundu.

Bu yeni barbarlığa karşı mücadele etmek için, öncelikle “*baş düşman*”ın kim olduğunun belirlenmesi ve bunun bilincine varılması gerekir.

Çünkü bugün bizler birçok bakımdan, Alman işgali sırasındaki vaziyete benzer bir durumda bulunuyoruz. 19. ve 20. yüzyılda derin manalar ifade etmiş olan “*sağ*” ile “*sol*” arasındaki bölünmeler, artık *işbirlikçilik* veya *direnış* şeklinde yeni bir bölünmeye kaymıştır.

Bölünmeler, meselâ sınıf, önemini kaybetmiş değildir. Fakat Fransa'nın bir yabancı güce boyun eğmesi, sosyal mücadelelerle millî mücadeleleri birbirinden ayrılmaz hâle getirmiştir. Büyük teşebbüs-

ler, bunlara sermaye yatırmış olan milletler arası büyük tröstlerden bağımsız olamayacaklarından, Fransız ekonomisi bir kere daha yabancı çıkarlara boyun eğmiştir.

Şu hâlde, işsizliğe, eşitsizliklere, imalâtın başka ülkelere kaydırılmasına, iflâslara karşı yeterli ve tutarlı bir mücadele, Amerikan ekonomik kuruluş ve güçlerine karşı da güçlü bir direniş gösterilmeden yürütülemez. Nitekim dün Almanlara karşı yaptığımız kurtuluş savaşımız da, hem ekonomimizin hem de siyasetimizin işgalcinin isteklerine boyun eğmesine karşı verilen mücadeleye sıkı sıkıya bağlıydı.

Şu anda Avrupa, yaşlı kıt'a üzerindeki Amerikan hâkimiyetinin konak yerinden başka bir şey değildir. *Zaten Avrupa bugün bir Amerikan Avrupa'sıdır.*

Öyleyse, Amerikan hâkimiyetinin âletleri olan ve "Fransız" kanunlarının yüzde 70'inin belirlendiği NATO, İMF, Europol (Avrupa Polisi), Eurojust (Avrupa Adaleti) vb. gibi milletler arası kuruluşlarla bütün bağları koparmak lâzımdır.

Elbette bir köşeye çekilelim diye değil, tam aksine *eşit haklara, bütün medeniyetlere ve bütün kültürlerle yer veren "uyumlu"* bir küreselleşme değil de, tek bir metropolün hizmetine sunulmuş yeni bir sömürgecilik şekli olan *"imparatorlukvari"* bir küreselleşmeye kapı açan bir *"globalleşme"*nin bugün, bizim gibi, tehdidi altındaki üçüncü Dünya ülkeleri ile verimli ve bağımsız ilişkiler kurmamızı engelleyen hususlardan yakamızı kurtaralım diye...

11 Eylül'ün gerçek anlamı da işte tam burada ortaya çıkmaktadır: 11 Eylül saldırısı, o komplocula-

rın 21. yüzyılı Huntington'un senaryosuna uygun olarak ortaya koymak ve mizansenleriyle de bunu ayan beyan göstermek istedikleri gibi, ne İslâm ile Hristiyanlık arasındaki, ne de Doğu ile Batı arasındaki bir çatışmanın dışı vuruşudur.

11 Eylül 2001'in derin anlamı, kendisinin hayatta kalabilmesi için elverişli metotlar bulma peşindeki kapitalist ve sömürgeci Batı'nın iç çelişkilerinin patlamasıdır.

GARAUDY ile RÖPORTAJ

Sansür kurbanı dev bir düşünür

Roger Garaudy (*Roje Garodi*) bir zamanlar dünyanın en ünlü liderleri tarafından büyük taltiflerle kabul edilirdi. Stalin'den Mao'suna kadar astığı astık kestiği kestik komünist diktatörler bile onunla görüşmek ve görüşlerini almak için âdeta can atarlardı. De Gaulle'ünden tutun büyük ülkelerin bütün liderleri, siyaset, sanat, güzel sanatlar, kültür, bilim ve fikir dallarında sivrilmiş, dünyaca tanınmış bütün şöhretler... Aragon'undan Maurice Béjart'ına, Gaston Bachelard ve François Mauriac'tan, Paul Claudel'ine değin en kalburüstü ünlüler, kendisine hürmette kusur etmezlerdi.

Yazdığı her eser fırtınalar koparırdı. Piyasaya çıkar çıkmaz kapışılır ve düzinelerce dile çevrilirdi.

Hem felsefeci, hem estetikçi, hem şair, hem yazar, hem üniversite hocası, hem de siyasetçi olan bu büyük zat, yazdıklarıyla pek çok alanı kucakladığı için her kesimden, her akımdan her kişinin dikkatini çekmişti.

Dünyanın sayılı gazeteleri, en güçlü televizyon kanalları ve radyo istasyonları Garaudy'yi ağırlaya-

*bilmek, ağzından birkaç kelimelik de olsa bir de-
meç koparabilmek için kıran kırana yarışırlardı.*

*55 esere imza atmıştı. Her biri, yayınlandığında
bir hâdise olmuş 55 eser... Yazarın fikirlerinden as-
la taviz vermediği, kimsenin hatırı, dünya menfaati,
makam ve mansıp için kalemmini eğip bükmediği on-
ca eser... Dev düşünürün yüz akı eserler bunlar.*

*Ve bir gün geldi. 1982 yılında İsrail Lübnan'ı işgal
edince, Le Monde gazetesinde tam sayfa zehir zem-
berek bir bildiri yayımlayarak bu işgali kınadı. "İki
tane Yahudi öldürüldü diye 20 bin Filistinliyi nasıl
öldürürsünüz?" diye haykırdı.*

*İşte o günden sonra başına gelmedik kalmadı.
Avrupa ve Amerika'nın siyonistleri, Yahudi ırkçıları
toplu saldırıya geçtiler. Medyanın büyük kısmını
elinde tutan bu ırkçı siyonistler, Garaudy'yi sükût
suikastına tâbi tuttular. Hiçbir gazete ve dergide
yazdırmadılar, hiçbir radyoda konuşturmadılar, hiç-
bir televizyona çıkartmadılar. Garaudy'den bahset-
meye niyetlenen medyayı susturdular. Kitaplarını
satmak isteyen kitabevlerinin vitrinlerini indirdiler.
Kendisini de ölümle tehdit ettiler. Hâlâ da ediyorlar.*

*İsrail, Mitler ve Terör kitabı ise tuz biber ekti.
Bütün foyalarının ortaya döküldüğünü, bütün kirli
çamaşırların meydana serildiğini gören siyonistler
çılgına döndüler. İsrail, Mitler ve Terör kitabında
açık bir suç unsuru bulamayınca, sahte bir İsrail,
Mitler ve Terör kitabı yayınladılar ve Fransız adale-
tini yanıltarak kendisini mahkûm ettirdiler. Fakat
Garaudy yılmıyor, 88 yaşındaki fikri, azmi ve idali
genç o delikanlı şimdi Avrupa İnsan Hakları Mah-
kemesi'ne müracaat etti. Hakkını arıyor. Konuşma-
mız sırasında gözlerinin içine baktım, haklı çıka-
cağından ve adaletin geç de olsa yerine geleceğİN-
den emindi.*

Roger Garaudy (Roje Garodi) ile aşağıdaki konuşmayı Paris'te onun evinde yaptık. Yılmamış, yıkılmamış, sinmemiş bir adam gördük. Siyonist ırkçıların saldırılarının, azmini daha da bilediğine gözlerimizle şahit olduk.

Kendisinin İspanya'da olduğunu düşündüğümüz ve görüşebileceğimizi hiç ummadığımız için önceden sorular hazırlamamıştık. Mağdur edilmiş bu büyük insana sadece telefonla hürmetlerimizi arz etmek, kıymet bilir insanların kendisinin yanında olduğunu, Türkiye'de çok sevildiğini söylemek ve milyonların kendisini canugönülden desteklediğini arz etmek istemiştik. Telefonda karşımıza çıkıp daha Paris'e bir gün evvel geldiğini, fakat bizi mümkünse öğleden sonra saat 4'te evinde beklediğini söyleyince elimiz ayağımıza dolaştı. Yolda bir iki soru hazırladık. Mülâkat yapabileceğimizden emin de değildik. İşî oluruna bıraktık. Allah yardım etti ve mükemmel olmasa da güzel bir sohbet oldu.

AMERİKA İSRAİL'İN SÖMÜRGESİDİR

Sayın Garaudy, Paris'te kitapçılarda sizin eserleriniz artık niçin bulunmuyor?

Roger Garaudy: Sebebi çok basit. Siyonist bir örgüt olan LICRA (İrkçılığa ve Yahudi Düşmanlığına Karşı Milletlerarası Birlik), benim kitaplarımı satmak isteyen kitabevlerinin vitrinlerini kırmakla tehdit ediyor.

Dün bir kitapçıya sizin kitaplarınızı sordum. Kitabevinin sahibi kadın, müşterilerin çok aradığını fakat kitaplarınızın bulunmadığını söyledi.

Bir kişi benim kitaplarımın Paris'te dağıtımını yapıyor ve çok iyi satıyordu, fakat kendisine saldırdılar ve alın kemiğini kırdılar. Benim davamın görüldüğü gün de iki gazeteci feci şekilde dövüldü ve hastanelik oldular. O gazeteciler, siyonistlerin silâhlı ordusu olan Beta grubu tarafından dövüldüler.

Ben de sürekli ölüm tehditleri alıyorum. Şikâyeti mi İçişleri Bakanlığına iletmeleri için polis karakoluna gittim. Dönemin İçişleri Bakanı *Pierre Chevènement* bana gönderdiği mektubunda “*Sizin güvenliğinizi ben üzerime alıyorum*” diyordu. Derken bir

de baktım Emniyet Müdürü bana bir silâh taşıma ruhsatı getirmiş! İşte bana sağladıkları yegâne koruma şekli!

Gerçi sizin askerlik hatıralarınızı okumuştum ama yine de sorayım, tabanca ile iyi nişan alabiliyor musunuz bari?

20 metreden hedefi şaşırmam.

Fransız halkı size yeterince arka çıkmıyor, acaba bu, Yahudiler karşısında duydukları suçluluk duygusundan mı kaynaklanıyor?

Hayır, Fransız halkının beni desteklemediğini söyleyemem. Ancak bu destek alenî ifade edilmiyor, edilemiyor. Tomar tomar destek mektubu alıyorum. Bazılarının ölüm ve tehdit mektupları yanında, çok sayıda takdir ve tebrik mektupları geliyor. Ne var ki beni destekleyen bildirileri ve yazıları gazetelerde yayınlamak mümkün olmuyor. Meselâ Roma, Floransa, Torino gibi büyük üniversitelerin profesörleri açık protestolarda bulundular. *La Stampa* gazetesinden öğrendim ben bunları. Fakat Fransa'da kimse böyle bir şey yapmaya cesaret edemedi. Çünkü Fransa'da LICRA'nın çok ağır baskısı var. İtalya'da ise böyle bir baskı yok. LICRA, silâhlı milis gücüyle hükûmet içinde hükûmet, devlet içinde devlettir Fransa'da.

Size ve eserlerinize uygulanan sansür hep böyle sürüp gidecek mi?

A!, bilmem. Bu, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararına bağlı. Benim mahkûm edilmeme sebep olan *İsrail, Mitler ve Terör* kitabının sahte ve çarpıtılmış baskısına ve buna dayanılarak verilen karara ben o mahkeme nezdinde itirazda bulun-

dum. İşte benim itiraznamem (protestom), siz bunu yazınızda kullanabilirsiniz (Elime dört sayfalık bir yazı uzattı. Başlığında *İtham Ediyorum!* ifadesi yer alıyor ve mahkemenin nasıl yanıltıldığını, kendisinin nasıl nahak yere mağdur edildiğini delilleriyle gözler önüne seriyor. Kendisine bu yazılı protestonun beni çok ilgilendirdiğini ve gerekirse tercüme edip yayınlatacağımı söylüyorum.)

Yeni kitaplar yazıyor musunuz?

Şu anda elimde hazır yeni bir kitabım var, fakat yayımlatmakta hayli zorlanıyorum. Aslında bastırmak kolay da, dağıtım... Dağıtım meselesinde mutlak bir muhalefetle karşı karşıyayım... Gerçi bu durumda kitaplarım el altından satılmıyor değil. Mesele *“İsrail, Mitler ve Terör”* kitabım 35 bin adet sattı. Fakat gizli şekilde. Satışı gizli yapmak gerekiyor, işte asıl skandal da bu!

Böylesi güçlükler sizi gerçekten yıldırıyor, cesaretinizi kırmıyor mu?

Ben bugüne kadar 55 kitap kaleme aldım ve yayımlattım. *“Yaşayanlara Çağrı”* kitabım 290 bin adet sattı. O sıralar tabir caizse bir yıldızdım. Derken 1982 yılında, *Le Monde* gazetesinde, İsrail’in Lübnan’a karşı açtığı savaşı ve bu ülkeyi işgal edip pek çok cana kıymasını tenkit eden bir bildiri yayımlattım. İki İsraillinin intikamını almak için Lübnan’daki sadece Sabra ve Şatila kamplarında 20 bin Filistinlinin canına kıyılmasına sebep olan (İsrail’in şimdiki başbakanı) Ariel Şaron’u yerden yere vurdum. Kaleme aldığım bu makalenin altına Peder Le-long ile Papaz Mathieu de imza koymuştu. LICRA hemen dava açtı. Davalarını üç ayrı mahkeme kademesinde de üç defa kaybettiler. Ne var ki işte o gün-

den bugüne kitapçılar benim kitaplarımı satmaya cesaret edemiyorlar.

Hiç değilse yazılarınız internette yayınlanıyor.

İnternetteki İslâm sayfasında gördünüz mü ne diyorlar: “Garaudy, neo Nazi yazar!”

Müslüman ülkelerin yakın ve uzak geleceğini nasıl görüyorsunuz?

Karmaşık bir mesele bu. İstikbal şöyle olacak diye yazılmış bir alın yazısı yok, geleceği bizler kuracağız. İstikbal, biz nasıl oluşturursak öyle olacak. Maalesef İslâm ülkelerinin başında “Amerikalı” yöneticiler var. Tıpkı Fransa’da olduğu gibi... Ben *Chirac* ile *Jospin*’i “Amerikalı” olarak görüyorum. Yöneticiler istedikleri kadar “Amerikalı” olsunlar; halk arasında hareket tam aksi istikamette gelişiyor. Meselâ, ben Kahire’de bir konferans verdim. Bu konferansta kanaatlerimi 5 bin kişi önünde dile getirdim. Halk arasında çok canlı tepkiler oldu.

Ne yazık ki İslâm ülkelerinde ABD’ye bağımlı yöneticiler var. Öte yandan buna direnen insanlar var. Büyük kitle, ezici çoğunluk buna karşı. Fakat onlar da kurtuluş yolunu ancak geçmişe dönmek ve geçmişe saplanıp kalmakta buluyorlar.

Gerçekte İslâm dünyasında taklitten başka bir şey yok: Ya Batı’yı taklit ya da geçmişe taklit. Bunun ikisi de çıkmaz yoldur ve maalesef İslâm âleminin bugün içinde bulunduğu durum da budur. Yapılması gereken ise, tamamıyla İslâm’a has bir moderniteyi ortaya koymaktır.

Cezayir’deki hâdiseleri çok yakından takip ettiğinizi bildiğim için sormak istiyorum: Orada olup biten nedir?

Cezayir’de olup bitenler ayan beyan ortadadır. Oradaki savaş, generallerin menfaat savaşıdır. Cezayir’de generaller petrol gelirlerini aralarında paylaşabilmek için çok kanlı dolaplar çeviriyorlar. Zaten Cezayir gibi ülkelerde askerler her şeye hükmederler. Hükmederken de halkın değil kendi çıkarlarını düşünürler. Cezayir’de olan bundan ibarettir.

Ekonomileri çöktüğü için IMF reçetelerine bel bağlayan Arjantin gibi ülkelerin bir türlü bellerini doğrultamamaları nedendir sizce?

Arap ülkeleri için de aynı şey söz konusu. IMF, Amerika’nın maddî ve siyasî çıkarlarını esas alarak hareket eder. IMF ve Dünya Bankası, Amerikan menfaatlerini korumak, dünya ülkelerinin pazarlarını Amerika’nın büyük firmalarına açmak ve Amerikan çıkarı için yapılması gerekenleri kredi verdikleri ülkelere zorla kabul ettirmekle yükümlü iki korkunç ahtapottur. Bunlar Batı sömürgeciliğinin yeni emperyalist ve sömürgeci silâhlarıdır. IMF’nin dayattığı diktalara boyun eğmeyen ülkeler süründürülür ve o ülkelerde halkın kanı akıtılır. IMF dünya’nın en câni örgütüdür. Cezayir’de, Caracas’ta ve başka yerlerde açlıktan dolayı halkların isyan etmesinin müsebbibi IMF’dir. IMF, *“Ben sana para veriyorum ve sen, ben ne istersem onu yapacaksın”* der. IMF’nin reçetelerini kabul eden ülkelerde olup biten işte budur. Aslında bizler gerçek anlamda sömürgeyiz. Fransa da buna dahildir.

Konuyu değiştirmek için sorayım: Batı nereye gidiyor?

İflâsa. Hem de yakın bir iflâsa. Size tarih veremem, fakat kullandığımız metotlarla, sözüm ona küreselleşme sistemiyle hem tabiatı hem de insanları

mahvediyoruz. Bugün şu bilinen bir hakikattir ki tabii kaynakların yüzde 76'sı Üçüncü Dünya ülkelerinde bulunuyor. Fakat işte bu Üçüncü Dünya ülkelerinde her yıl 30 milyon kişi açlıktan ölüyor. Birleşmiş Milletler'in verdiği rakamdır bu. Bu ölenlerden 15 milyonu çocuktur. Bu da UNICEF'in verdiği rakamdır.

Bunun anlamı şudur: Batı'nın gelişme sistemi, - Batı ile Avrupa, ABD ve nispeten de Japonya'yı kast ediyorum- Üçüncü Dünya ülkelerine her iki günde bir Hiroşima'ya mal olmaktadır.

Şu dünyada, şu yeryüzünde böylesi bir vahşete hiçbir zaman şahit olunmamıştır. Cangıllarda bile vahşi hayvanlar bundan daha az cana kıyarlar! Tabiat tahrip ediliyor... Ozon tabakası deliniyor, atmosfer giderek ısınıyor... Buzullar eriyor. Şayet kutuplardaki o buzullar eriyecek olursa, 40 sene sonra Londra, New York, Bordeaux, Brest gibi büyük liman şehirleri sular altında kalacak...

Ben "*Geceye Karşı / À Contre-Nuit*" adlı bir dergi çıkarıyorum. Sadece abonelere, bir teşkilâtın üyelerine dağıtılıyor. Bu dergide açıkladım: Sadece Amazon ormanlarından hareketle, bu ormanları koruyarak, Körfez petrolünün vereceği enerji kadar enerji üretilir. Rio de Janeiro Teknik Üniversitesi bilim adamlarının araştırmalarının vardıkları sonuçtur bu ve bunu bana doğrudan kendileri söylediler. Ne yazık ki çok uluslu büyük şirketler Amazon ormanlarını yok ediyorlar.

Ne yapmak için?

Bizim ülkenin metotlarıyla büyük elektrik üretim barajları kurmak için. Hâlbuki ormanları yok etmeden, ormanı koruyarak, biyomas yoluyla çok daha büyük enerji elde edilebilir.

Körfez petrolü ilelebet sürececek değil oysa?

Bulunan petrol kaynaklarının ömrü artık 30 yıl. Başka petrol yatakları bulunuyor, fakat onlar da bu yüzyılın sonuna kadar yetmez.

Siz bana Batı nereye gidiyor diye soruyorsunuz? Eğer biz bu yolda devam edersek, bizim torunlarımız -ki ben büyük dedeyim- asla benim yaşına gelemeyecekler. Zira bütün hayat ve enerji imkânları 21. yüzyılın sonundan önce tüketilmiş olacak.

Batı çöküyor. Çöktüğüne dair elimde başka deliller de var. Söz gelişi, hayatlarına bir anlam bulamadıkları için intihar eden yetişkinlerin sayısı ABD ve Avrupa'da, Üçüncü Dünya ülkelerinkinden daha çoktur.

Suç işleme meselesine gelince, polis adedini artırarak meseleyi çözemezsiniz. Aslında suç işleyen gençler, bu dünyada adaletin, kanunun olmadığını görüyorlar. Güçlü olanın kazandığını müşahade ediyorlar. Onun için de onlar şiddete dayalı bu davranışlarıyla dışarıda olan kanunu içlerine almış ve özümsemiş oluyorlar. Nitekim her yerde her şeye kararı Amerika Birleşik Devletleri veriyor... Gençler bir vitrini kırdıkları, bir arabayı tahrip ettikleri, bir arabayı çaldıkları veya yaktıkları zaman, kafalarından ne geçirdiklerini çok iyi biliyorum ben. Kanunsuz bir dünyada gençlere hiçbir gelecek yoktur. O hâlde kendini kabul ettirmek için, güçlü olduğun intibasını uyandırman gerekiyor.

Hem zaten gençlere sunulan oyunlar da aynı şeyi söylüyor. Yakında çıkacak olan kitabımda Pokemon oyunu üzerinde uzun uzun duruyorum. Aslında bu oyun Amerikan ordusunda ve bahriyesinde keskin nişancılar yetiştirmek gayesiyle geliştirilmişti. Subaylara ve askerlere atış talimleri yaptıran Amerikalı bir albayın raporunu okudum. Kendisi aynı zamanda güvenlik görevlisi. İmdi, 9 yaşında Carmil

adlı bir çocuk, içinde sekiz mermi bulunan bir tabancayla sınıf arkadaşlarından sekizini vurup öldürüyor. Çocuğun evine gittiklerinde odasındaki bilgisayarıda sınıftaki bütün öğrencilerin yerleşimini olduğu gibi gösteren bir çizim görüyorlar. Çocuk her ateş ettiğinde tam isabet ettiriyor ve öldürüyor: Beş kere başa, üç kere de göğüse ateş ediyor. O albay, *"Böyle başarılı bir atışı profesyoneller bile yapmakta zorlanıyorlar"* diyor. Düşünebiliyor musunuz, 9 yaşındaki bir çocuk 8 kurşunla 8 kişiyi haklıyor... Üstelik bu cinayetin sonunda küçük Carmil şöyle diyor: *"Fakirleri öldürmek lâzım, çünkü onlar bizim elimizdekileri istiyorlar, ileride onlar elimizdekileri almak için bizleri öldürecekler..."*

Bu klâsik faşist mantığı, çarpıtılmış bir meşru müdafaa hakkı!

Aslında normal bir mantık, zira Amerikalılar etnik temizlikle, Amerika kıt'asının yerli halkını yok etmekle işe başladılar. Herkes bundan hareketle bir mantık yürütür ve eğer o normalse, onun benzerini yapmak niçin normal olmasın diyerek harekete geçebilir.

Batı'da toplumlara rehberlik edebilecek çapta büyük filozoflar var mı?

Hayır, sadece tekçi bir düşünce var, daha doğrusu bir düşünce yokluğu var. Son büyük filozof, benim doktora tezimi de yönetmiş olan *Gaston Bachelard* idi. Hiçbir yeni yanı bulunmayan, aslında felsefe bile olmayan bu tekçi düşünceyi bugünlerde *Bernard-Henri Lévy* temsil ediyor...

Ya edebiyat? Edebiyatı nasıl görüyorsunuz? Gerçek şairler var mı? Günümüz Batı'sında çaplı romancılar bulunuyor mu?

Bizler tam bir çöküş döneminde bulunuyoruz. Bu öyle bir çöküş ki her alanı etkisi altına alıyor: Felsefeyi, edebiyatı, güzel sanatları, gösteri sanatlarını, televizyonu... Şimdilerde Loft story adlı bir televizyon dizisi seyrettik. Bu dizi, manevî alçalışın sıfır derecesiydi. Bol reklâm yapıldı. Müstehcen bir yayın olduğu söylendi. Televizyonlarda, porno yayın olduğunu gösteren ufak bir işaret vardır. O işaret konuldu. Bu işaretin kaldırılması söz konusu olunca, porno film yapımcıları itiraz ettiler ve aman kaldırmayın, çünkü o işaret bizim işimize yarıyor, iyi reklâm oluyor dediler. İmdi, Loft story porno bir film değil, bir ahmak filmi, hepsi bu. Halkı aptallaştırmak, milleti aptala çevirmek, hazırlanmakta olan faşizmin yumuşak şeklidir...

Batılı entelektüeller, halklara yeni çıkış yolları gösterebilecek güçte değiller mi?

Söz konusu olan entelektüeller değil ki. Politikası yok onların. Tekçi düşünce safında yer almayanların kendilerini ifade etme, görüşlerini dile getirme imkânları yok. Siz buraya gelmezden önce *Le Monde* gazetesini okuyordum. Madam Cusset'nin bir romanını okurlarına sunuyorlar. Ve bu roman dört dörtlük bir müstehcen roman. Gerçek bir porno roman. Üstelik *Le Monde* gibi bir gazete yapıyor bunu. Gerçi şimdi *Le Monde* da LICRA'nın eline geçti. Malî sıkıntıya düştü ve durumunu bu yolla düzeltti. Fransa'nın kuruluşu sırasında, *Hubert Beuve-Méry* (*Le Monde* gazetesinin kurucusu) zamanında gerçekten önemli bir gazeteydi. Bence Fransız basınının namusunu kurtaran tek bir gazete var şimdi: *Le Monde Diplomatique*. Diğer *Le Monde*'dan kesinlikle bağımsız bir gazete. Öteki bütün gazeteler tekçi düşünceye göre ayarlanmış bulunuyorlar.

Tekçi düşünce demek, LİCRA'nın, yani Amerika Birleşik Devletleri'nin düşüncesi demek... Aslında Amerika Birleşik Devletleri İsrail'in sömürgesidir. Bunun tersi değil, yani İsrail ABD'nin sömürgesi değil. Clinton'ın son bakanlarına şöyle bir bakmanız kâfi: Savunma, Dışişleri, Maliye... ve CIA'nın önemli üyeleri: 17 üyesinden 11'i İsrail'in dostu.

İsrail'in dostları mı, yoksa dindar Yahudiler mi?

Kayıtsız şartsız siyonistler. Nitekim Fransa Başhahamı Bay *Sitruk*, İzak Şamir (ki *Hitler*'e askerî ittifak teklif eden kişidir) iktidarda iken kendisini görmeye gider ve ona "*Fransa'daki her Yahudi emrinize amade bir askerdir*" der. Bu sözü duyulunca ertesi günü *Le Monde*'a beyanat verdi ve çifte bağlılık söz konusu olamaz dedi. İyi ki bunu söyledi!

Ne acıdır ki siyonist bir örgüt olan LİCRA, Fransa'daki Yahudi cemaatinin ancak beşte birini temsil ediyor. Gelin görün ki gazeteleriyle, otoritesiyle ve sairesiyle Fransız kamuoyunu yönlendiriyor.

Bunların parası nereden geliyor?

Amerika'dan. Amerika'nın desteği olmasa, İsrail 6 ay yaşayamaz. İşte bunun için ben her zaman "*Kudüs meselesi, Kudüs'te değil Washington'da çözülecektir*" dedim. Bence yapılacak iş, Coca Cola'sından uçak ve silâhlarına varıncaya kadar Amerikan kaynaklı her şeyi sistemli bir şekilde boykot etmektir... Bana göre, Amerika'dan silâh alan bir devlet başkanı gaflet içindedir. Eğer o bir kralsa kendisini ülkeden kovmak gerekir; bir seçilmişse yönetimden uzaklaştırmak lâzımdır. Halk bu meseleyi aslında çok iyi biliyor ve anlıyor. Az önce size Kahire'deki bir konferansımdan bahsetmiştim. Ondan sekiz gün

sonra, 500 bin kişi sokaklara döküldü ve Amerikan gemilerinin Süveyş kanalından geçişinin yasaklanmasını istedi. O zaman kendi kendime “*Çok güzel, ben bunu öylesine güçlü düşünmüşüm ki beni işitmişler*” dedim.

Gösterişli şatafatına, sözde refahına, şişirilen ekonomik gelişmesine... rağmen Amerika, dünyanın en borçlu ülkesidir. Unutmayalım ki Amerika'nın borcu bütün Üçüncü Dünya ülkelerinin borcundan daha fazladır. Ticaret dengesi en fazla açık veren ülkedir. Netice itibariyle Amerika, bir milyar veya iki milyar insanın boykotuna dayanamaz. Bir milyar Müslüman var, fakat dahası, küreselleşmenin kurbanı milyarlarca insan var. Boykotu savunurken, elimde bir Coca Cola şişesiyle geziyor, siz bunu içmekle sizi bağlayan zincire bir halka daha ekliyorsunuz diyordum.

Epey zaman önce bir İslâm ülkesindeydim. Sudan'da idim. O zamanlar *Hasan Turabi* Sudan'ın ilham kaynağı idi. Bana soğuk içecekler ikram ediyordu ve arasında Coca Cola da vardı. Kendisine, “*Affedersiniz Turabi, bunun burada bulunması beni çok şaşırttı*” dedim. Turabi bana, “*Ben de sizin gibi düşünüyorum. Fakat Coca Cola'yı yasaklatmak istediğimde -Coca Cola özel bir şirketin ürünü olmasına rağmen-, Amerikan hükümeti bana, ‘Bunun ithalatını yasaklarsanız, araçlarınızın yedek parçaları size verilmeyecektir’ tehdidinde bulundu*” dedi. Görüyor musunuz, özel bir şirket Amerikan hükümeti tarafından nasıl destekleniyor!

Şu hâlde ülkeler ister istemez Amerika'ya bağımlılar?

Amerika da esas itibariyle para babalarına bağlı. Amerikalı 20 milyardardan 17'si Yahudi.

Onlar Amerikalı mı, Yahudi mi?

Ben siyonizme karşı savaş veriyorum. Yahudilikle hiçbir alışverişim yok. Yahudilik hürmet ettiğim bir dindir, siyonizm ise mücadele ettiğim sömürgeci bir politikadır. Ben daha önce Cezayir'de Fransız sömürgeciliğine karşı savaştım, şimdi de Filistin'deki İsrail sömürgeciliğine karşı mücadele ediyorum.

Biraz açıkla mısınız size göre nedir siyonizm?

Siyonizm dinî bir hareket değildir. Onu kuran *Théodore Herzl* (1860-1904) bunu açıkça söyler. Milliyetçi ve sömürgeci bir ideolojidir. Dinle ve bambaşka bir şey olan Yahudilikle hiçbir alâkası yoktur.

İşte tipik bir örnek:

Hitler 1933'te iktidara geldiğinde, Almanya'da örgütlü her 100 Yahudi'den 95'i dinî bir örgütün üyesiydi. Yahudilerin sadece yüzde 5'i siyonist idi. Ne yaptı Hitler? Diğerlerini katletmek için bu yüzde 5 ile ittifak yaptı. Dikkat edin, bu ittifak savaşın başından 1944 yılına kadar ekonomik anlaşmalarla birlikte sürdü gitti. Alman ordusunun tamamıyla bozguna uğradığı sırada Hitler hâlâ, sadece Rus cephesinde kullanılmak şartıyla 10 bin kamyonu karşılık 1 milyon Yahudi esiri vermeyi teklif ediyordu. Bunun anlamı şudur: Hitler, Yahudileri geneli itibariyle katliama tâbi tutmamıştı, bu bir; ikincisi de, Sovyetler Birliği'nden farklı olarak İngiliz ve Amerikalılarla ayrı bir barış yapmak istiyordu. Zaten bu anlaşma da *Golda Meir* ve *Ben Gourion* tarafından önerilmişti.

Nihayetinde bu anlaşmayı imzalayan kişi mahkemeye çıkarıldı. Hâkime, "*Ben bu anlaşmayı kendi isteğimle değil, siyonist yöneticilerin tasvibiyle yaptım*" dedi. İsrail'in bütün bakanları işin içindeydi.

Bu adam, adalet sarayının merdivenlerinde kurşunlanıp öldürüldü.

Velhâsıl, siyonizm Yahudilik'ten farklı siyasî bir harekettir.

Fakat “İsrail, Mitler ve Terör” kitabınızda İsrail politikasının dine dayalı tehlikeli fikirlerinden söz ediyorsunuz?

Doğru! Seçilmiş millet düşüncesi, evet bu düşünce sömürgeciliği haklı göstermiştir. Birinci Dünya Savaşı sırasında Fransızlar seçkin millet olduklarını ve “Allah'ın emrini” yerine getirdiklerini iddia ediyorlardı, karşıdaki Alman askerleri de bellerindeki kuşaklarda “Allah bizimle / Gott mit uns” sloganını taşıyorlardı. Bunlar Avrupa'da oluyordu.

Arjantin'de ise *Eva Peron*, Allah'ın Arjantin'e dünyaya egemen olma görevi verdiğini ileri sürüyordu.

Bu anlayış Amerika Birleşik Devletleri başkanlarının kafasına iyice yerleşmiştir. Onlara göre, Amerika'ya Allah dünyayı yönetme vazifesini vermiştir...

İsrail eski başbakanı İzak Rabin'i öldüren genç, sapık biri değildi. İyi bir genç, mükemmel bir üniversite öğrencisi idi. Kendisini deli göstermek istediklerinde şunları söyledi: “*Ben dinî bir görev yaptım. Bu topraklar Allah tarafından bu millete vadedilmiştir, o yüzden kimsenin buraları herhangi birine verme hakkı yoktur. Rabin bunu yaptı ve Rabin ölümü hak etti.*”

Yani ne deliydi, ne de yoldan çıkmış biri. Dinî vazifesini ifa ediyordu. Zaten hep bunun adına yapılar tarih.

Nitekim Fransa'da da, lâik okulun kurucusu *Jules Ferry* gibi hiç de dinî yönü olmayan bir kimse bile Millet Meclisi kürsüsüne çıkıp alenen “*Açık ve yük-*

sek sesle söylemek gerekir ki aşağı ırklar vardır ve üstün ırklar vardır. Bizler seçkin bir milletiz” diyor-du. Solcu milletvekilleri buna sert bir şekilde itiraz et-tiklerinde onlara *“Eğer sizi dinleseydik, Afrika’ya gi-demezdik. Çünkü Siyahlar bizi davet etmemişlerdi. Ama biz onlara medeniyet götürdük”* cevabını verdi.

Siz bu tuhaf anlayışı, ekonomi-politik araştırma-nızla mı aştınız?

Şili’den yeni döndüm. Siyasî ve dinî eğitim üzeri-ne bir konferans vermem için davet etmişlerdi. Kon-feransta konu olarak *Don Helder Camara’nın* şu sö-zünü esas aldım: *“Bir fakire yiyecek bir şeyler verir-sem, benim ermiş kişi olduğumu söylüyorlar. Onun niçin fakir olduğunu izah edersem, benim komünist olduğumu söylüyorlar.”* *Don Helder Camara ile ben 20 sene çalıştım.*

Üniversitede, küreselleşme hakkında bir başka konferans verdim. Her yıl 30 milyon kişi ölüyor... Bu gerçekten yola çıkmayan her siyasî düşünce sıfır-dır. Dünya piyasasında borcunu ödeyemeyen insan-lar olduğu sürece, bir yanda daima aç insanlar ve di-ğer yanda da işsiz insanlar olacaktır. Dünyanın üçte ikisi borcunu ödeyemez durumda, o zaman nasıl üretim yaparsınız? Ekonomik büyüme yoksulluğu azaltmıyor, aksine artırıyor.

Üretimi belli bir gayeye göre yapmak lâzım... Büt-tün insanları doyurma imkânımız var: Amerika Bir-leşik Devletleri’nin soğuk hava depoları ağzına ka-dar tereyağı ve buğdayla dolu ve Avustralya yeryü-zündeki her insana ekmek verebilir. Bütün mesele ekonominin gayesini bilmede...

Bundan birkaç sene önce “Tek Başına Yüzyıl Tu-rum” adlı kitabınıza eklemeler yapacağınızı söyle-miştiniz?

O kitabım 15 dile çevrildi. İspanyolca baskısı için o dediğinizi yaptım. Onu ben 89'da yazmıştım. Bu arada Sovyetler Birliği yıkıldı, Irak Savaşı oldu, dolayısıyla kitap nâtamam idi... İspanyolcasından ilâve edilenleri aktararak Türkçeye çevirmeniz lâzım.

15 gün oluyor 500 sayfalık yeni bir kitabımı tamamladım. Başlığı şöyle: *"21. Yüzyıl, senin İlâhın kim olacak? Küreselleşme mi yoksa Diriliş mi?"*

Küreselleşme demek, yoksulluğun yaygınlaşması demektir. Her iki günde bir Hiroşima'nın ortaya çıkması demektir. Ben bunu hep tekrarlıyorum, ama ne kadar tekrarlansa azdır...

500 sayfalık kitabı satmak zor, ama bunu başara-
cağım. Çünkü bu kitap benim siyasî vasiyetim olacak, 20. yüzyılı anlatan biyografim olacak.

Ama 21. yüzyıla girdik bile...

Bu kitabım karma bir eser. İçinde hikâyelerim, şiirlerim, ekonomi-politik var. Okur şaşıracak...

Müslüman ülkelerden sık sık davet alıyor ve gidiyor musunuz?

Evet, İran'a ve Irak'a bile. Körfez Savaşı'nın en civcivli zamanında da Bağdat'a Saddam Hüseyin'i görmeye gitmiştim.

Saddam sizin sözünü dinlemedi, değil mi?

Çok fazla bekledi. Ben kendisine açık bir teklifte bulunmuştum: *"Pentagon'un felâket senaryosu işte ortada demiştin. Şimdi siz derhâl birliklerinizi geri çekeceksiniz. Geri çekeceksiniz ama yerine tarafsız Arap ülkeleri askerlerinin geçmesini şart koşacak ve bunu sağlayacaksınız."* O sırada Cezayir ve Tunus bu durumdaydı. *"Bu tarafsız birlikler orada, Kuveyt'te bulunan ve çalışan herkesin katılacağı bir referandumla"*

mun hazırlığı gayesiyle bulunacaklar.” Zaten Kuveyt’te çalışanların çoğu Filistinli idi. “Yapılacak referandumda Kuveytliler bağımsızlığı mı yoksa Irak’a bağlanmayı mı istediklerini belirtecekler.”

Saddam Hüseyin bu fikri çok beğendi. İki saat konuştuk. Yanında üç general ve üç bakan vardı. Ayırılırken zamanını aldığım için kendisinden özür diledim. Karşılık olarak bana, “Hayır, hayır hiç de zamanımı almadınız, ben hapiste yatarken bana umut aşılayan çoğunlukla sizin kitaplarınız olmuştu” dedi.

Enteresan!

Benim eserlerim 31 dile çevrildi. ABD’de iki ayrı yayınevi tarafından tercüme ettirildi, İngiltere’de de. Kitaplarım sadece Almanya’da ve İsviçre’de yasak. İsviçre’de benim kitabımı sattı diye bazı kitapçıları mahkûm bile ettiler.

Hayret doğrusu! İsviçre’de bunu yaptıran LİCRA mı yoksa?

Elbette. LİCRA İsviçre’de Fransa’dakinden daha kuvvetli.

O zaman fikir hürriyeti, demokrasi sözleri birer palavra?

Son kitabımda, okuyunca göreceksiniz, insan hakları konusundaki gülünçlükleri de sergiliyorum. Bizlerin hakları var, var tabi. Ama biz bu hakları yürürlüğe koyamazsak neye yarar ki onlar? İşsizsiniz, fakat bir Rolls-royce alma hakkınız var. Haklar eşit. Herkese olduğu gibi bir milyardere de ekmek çalması yasak. İnsan hakları denilen şeyler işte bunlar! İnsanların elbette yaşama hakkı var. Var mı? Var! Peki öyleyse her sene açlıktan ölen 30 milyon insana ne demeli? Kitap üzerinde haklar

var. İnsan hakları ile ilgili bazı kısımları sanki güveler yemiş... İnsan hakları ilânından önceki durumdan daha da feci bir durum bu. Çünkü bu haklar gülünç hâle getirildi.

Ben bir insan hakları şartı teklif ediyorum. Buna göre, bir kimse herhangi bir siyasî göreve başlamazdan önce yemin etmeli ve şunu açıkça ilân etmeli:

“Millî, dinî, etnik herhangi bir topluluk, ancak insanın evrensel yararına hizmet ettiği ölçüde faaliyet gösterebilir.”

Ben bu yemini, teokratik bir cumhuriyetten söz eden *Jean-Jacques Rousseau*'da buldum. Buna riayet etmeyen kimsenin, *Rousseau*, ölümle cezalandırılmasını istiyordu. Ben o kadarını istemiyorum. O yazara göre, birlik ve beraberliğe hizmet etmek üzere yemin edilmesi gerekiyordu. Birlik, iş dağıtımının da dahil olduğu adaletin birliğidir. *Bill Gates* bir ayda, bir Sri Lankalının bin 200 senede kazanaçağını kazanıyor! Hâlbuki her ikisi de aynı insan haklarına sahipler..

AMERİKAN HEGEMONYASININ ÂMENTÜSÜ*

Johan Galtung

Başkan Taft, 1912'de apaçık meydan okuyordu: *"Meksika hükûmeti İsrail'de bir Tanrı bulunduğunu ve ona itaat etmenin bir vazife olduğunu anlayınca kadar, halkımızı ve onun Meksika'daki mülklerini korumaya mecburum."*

Çoğu zaman ABD için kullanılan *"Tanrı'nın Yeni İsrail'i"* ifadesi ve anlayışı, Mayflower ve Plymouth'ta ilk göçmenlerin yerleştikleri tarihten (1620) beri, Amerikan tarihinde sık sık dile getirilir.

Bu ilk koloninin kuruluşu, aslında güzel ve güçlü bir tarihtir. Çünkü baskıcı yönetimlerden kaçan, güçsüz fakat sürgünde yeni bir hayat kurma ve yeni toplum oluşturma peşindeki bir halktır bu insanlar.

Çok eski çağlarda, Sina Dağı'nda (Hz. Musa'ya) bir Ahit vahyedilmişti. Bu Ahit'te Tanrı Yahova, sürgündeki Yahudilere "en kayırılmış millet" şeklinde özel bir statü vermişti. Buna göre, Yahudiler, "Vadedilmiş Toprak"larıyla, Tanrı'nın seçilmiş halkı ol-

* Johan Galtung *"La politique étrangère des États-Unis sous son aspect théologique / Dinî görünümüyle ABD dış politikası"*, Institut sur les conflits globaux et la coopération / Yeryüzündeki Çatışmalar ve İşbirliği Enstitüsü. Makale numarası, 4, 1987. *

muştı. Böylece onlar, diğer halklara kılavuzluk etmek üzere çok önemli bir rol üstlenmişlerdi.

Tıpkı Yahudiler gibi, yüzyıllardır seçilmiş olan ve tek bir Kitabı, yani Kitab-ı Mukaddes'i okuyan bu halk (yani püritenler, tek kelimeyle Amerika Birleşik Devletleri'nin kurucu Babaları) da, kendilerini Yahova tarafından olmasa bile, en azından onun halefi Hristiyan Tanrı'sı tarafından "seçilmiş bir halk" olarak görüyorlardı.

Öyleyse bu (yeni) toprak niçin "Vadedilmiş Toprak" olmasındı? Kendileri de, Allah'ın *seçilmiş halkı* olduklarına göre, neden diğer halklara ışık ve kılavuz olmasınlardı?

Ne var ki vadedilmiş toprak ıssız değildi!

Onların kafasındaki temel düşünceye göre, Allah seçilmiş halka yardım eder ve bu halkın başarısı, bunun sadece Allah nazarında haklı olduklarını değil, aynı zamanda bu uğurda muzaffer olmak için kullanılacak vasıtaların da haklı olduğunu gösterirdi.

Amerika'ya gidip yerleşen ve orada ilk kolonileri kuran Amerikalılara, yerli halkla ilişkilerinde takip edecekleri yolu nasıl Eski Ahit belirlemişse, Filistinlilere karşı benzeri davranış sergilemelerini de İsraililere işte o kimseler, yani (Kızılderilileri tarihten silip süpüren) bu püritenler öğretmiştir.

Ve İslâm'a karşı kendiliğinden oluşturulan bir cephe bu örnekten hareketle şekillendirilmiştir.

Allah tarafından özellikle "seçilmiş halk" oldukları duygusu, Amerikalıların ruhlarına öylesine sinmiştir ki, Amerika Birleşik Devletleri'nin diğer hiçbir milletin olamayacağı kadar Allah'a en yakın millet olduğu şeklindeki bu inanç, her doların üzerine

basılmış bulunan şu sloganda kendisini apaçık gösterir: “In God we trust” (Biz Allah’a güveniriz).

Allah’a en yakın ülke olan Amerika, Allah’ın yeryüzündeki temsilcisidir de. Bu temsilciliğin ise üç önemli özelliği vardır: *Her şeyi bilme, her şeye gücü yetme ve yardımseverlik*. Tabi böyle bir temsilcilik, kötülük taşıyıcı olmalarından kuşku duyulan kimseleri dünyanın tamamında elektronik bir gözetim ve denetim altında tutmayı gerektirir. Bu kategoriye kimlerin girdiğini bilmeye gelince, bu, sadece Amerika Birleşik Devletleri’nin hakkı ve görevidir. ABD, bu hükmün tekeli elinde bulundurduğuna göre de, ABD’nin üstünde ve Amerika’nın hesap vereceği bir üst mahkeme yoktur. Böylece Pentagon (ABD Milli Savunma Bakanlığı) ve CIA’nın yönetimi altında bir kültürel iktidar, bir ekonomik iktidar ve bir askerî iktidar icraatta bulunur.

O yüzden de “Şer İmparatorluğu”nun yurdu (veya Şer Eksenindeki memleket, Çev.), Taş Devri’ne döndürülünceye kadar bombalanmayı hak eder ve bunu yapmak ABD’nin görevidir.

(Hem zaten Allah’ın “seçkin halkı” ABD’nin man-tığına göre) hangi din, Yahudi-Hristiyan inancından daha üstün olabilir ki?

Hangi ideoloji, kapitalist biçimindeki muhafazakâr liberalizmden daha üstün olabilir ki?

Uluslarüstü hiçbir kurum, Amerika Birleşik Devletleri’nin daha üstünde yer alamaz. Bu durum Birleşmiş Milletler için de geçerlidir, meğer ki bu teşkilât ABD’nin dünyanın bütünü üzerindeki “iyilik-sever” nüfuzunu yürütmesi için bir araç olsun. Milletler sıralamasında ABD zirveyi işgal eder. ABD’nin etrafı ise, dünyanın merkezini oluşturan devletlerle, yani şu üç temel özellikten en az ikisini yerine getiren müttefiklerle çevrilidir:

- * Serbest pazar ekonomisi;
- * Yahudi-Hristiyan Tanrı'sına iman;
- * Hür seçimler.

İyi ve kötü diye ikiye bölünmüş bu dünyanın öteki kutbunda, “serbest pazar ekonomisi, Yahudi-Hristiyan imanı ve Amerikan tipi demokrasisi olmayan” ülkelerden meydana gelen “Şer İmparatorluğu / (veya Şer Ekseni, Çev.)” yer alır.

Amerika Birleşik Devletleri'nin Allah ile bir ahdi vardır, diğer milletlerin ise Amerika Birleşik Devletleri ile, çevreden merkeze, Batılı milletlerden Amerika Birleşik Devletleri'ne ve Amerika Birleşik Devletleri'nden Allah'a itaat ilişkileriyle belirlenmiş bir ahitleri vardır.

Amerika Birleşik Devletleri'nin dünya siyasetinin gizli âmentüsü işte budur.

Hiper güç ile hiper hegemonya arasındaki ABD TERÖR, GÜÇLÜ DEVLETLERİN SİLÂHIDIR

Noam Chomsky*

Biz Amerikalılar hemen hemen iki yüz yıldır yerli halkları, yani milyonlarca insanı ya kovduk ya da imha ettik, Meksika'nın yarısını zaptettik, Karayipler ve Orta Amerika bölgelerini talan ettik, Haiti ve Filipinler'i -100 bin Filipinli'yi öldürerek- istilâ ettik. Sonra, İkinci Dünya Savaşı'nın ardından, dünya üzerindeki bilindiği şekilde egemenliğimizi genişlettik. Bütün bu olup bitenler sırasında, hemen hemen her zaman, öldürenler bizlerdik ve çarpışmalar bizim millî topraklarımızın dışında cereyan ediyordu.

İmdi, meselâ İrlanda Cumhuriyet Ordusu (İRA) ve terörizm konusunda soruşturma yapıldığı zaman bir husus hemen göze çarpıyor: Gazetecilerin soru-

* Birçok eseri dilimize çevrilmiş bir yazar, teorileri olan tanınmış bir dilbilimci, dünya siyaseti araştırmacısı ve Amerika'nın baskı ve zulümlerini kitap ve konferanslarıyla pervasızca kınayan ve ABD sistemine en ağır tenkitleri getiren bir bilim adamıdır. ABD Boston'daki Massachusetts Institute of Technology (MIT)'de profesördür. Bu yazı, kendisinin Ekim ayında (2001) verdiği konferanstan hareketle Le Monde Diplomatique'te Aralık 2001'de yukarıdaki başlık altında yayınlanan metinden alınmıştır. (Çev.)

ları, İrlanda denizinin beri kıyısı veya öteki kıyısı üzerinde bulunuşlarına göre çok büyük farklılıklar arz ediyor. Genellikle dünya, uzun zamandır kırbacı elinde tutan insana başka; asırlardır kırbaçlanan insana göre ise bir başka görünüyor. İşte bu yüzden olacak, 11 Eylül kurbanlarının talihi karşısında, dünyanın geri kalan kısmı da aynı şekilde dehşete kapılmış olmasına rağmen, New York ve Washington saldırılarına aynı tarz tepkiyi göstermemiştir.

11 Eylül hâdiselerini anlamak için, bir yandan bu cinayeti işleyenleri, diğer yandan da bu cinayetin, karşı çıkan kimselerde dahi uyandırdığı ihtiyatlı anlayışı görmek lâzım. Cinayeti işleyenler mi? Bunun, Bin Ladin şebekesi olduğunu kabul ettiğimizde, hiç kimse bu fundamentalist grubun doğuşu hakkında CIA ve ortaklarından daha fazla bilgiye sahip değildir. Bilinen tek şey, CIA ve ortaklarının bu grubun doğuşunu teşvik ettiğidir. Carter yönetiminin millî güvenlik direktörü Zbigniew Brzezinski, 1978'den itibaren Sovyetler'e karşı kurulan ve mücahitlerin Kabil rejimine karşı saldırıları yoluyla, bu Sovyetler'i gelecek yıl sonunda Afgan topraklarına çekmekten ibaret olan "tuzak"tan memnundu.

Ancak 1990'dan ve Amerikan daimî üslerinin İslâm'ın kutsal toprakları olan Suudi Arabistan'a kurulmasından sonradır ki bu mücahitler Amerika Birleşik Devletleri aleyhine döndüler.

Şimdi eğer Bin Ladin örgütünün, Güney ülkelerinin yönetici kesimlerinde bile, sahip olduğu sempatinin sebebi bilinmek ve açıklanmak isteniyorsa, Amerika Birleşik Devletleri'nin her türlü müstebit veya diktatör rejime verdiği desteğin sebep olduğu öfkeden yola çıkmak gerekir; Saddam Hüseyin rejimini sağlamlaştırırken Irak halkını mahveden Amerikan politikasını hatırlamak gerekir; 1967'den beri

Filistin topraklarını İsrail'in işgalinde Washington'un desteğini unutmamak gerekir.

New York Times gazetesinin makale yazarları kapitalizmi, demokrasiyi, insan haklarını ve dinle devlet ayırımını savunduğumuz için "onlar"ın bizden nefret ettiklerini iddia ederken, meseleyi derinlemesine ele alan *Wall Street Journal*, Batılı olmayan bankacılara ve yüksek düzey devlet görevlilerine sorup soruşturduktan sonra, onların "bizden", demokrasiyi ve iktisadî gelişmeyi engellediğimiz.. ayrıca da katı, hatta terörist rejimlere arka çıktığımız için nefret ettiklerini gözler önüne seriyordu.

Batı'nın yönetici çevrelerinde terörizme karşı savaş, "barbarların yaydıkları bir kansere karşı yürütülen mücadele" olarak takdim edildi. Ne var ki bu kelimeler ve bu öncelik bugünün damgasını taşıyor. Bundan yirmi sene önce Başkan Ronald Reagan ve onun Dışişleri Bakanı Alexandre Haig de aynı şeyleri söylüyorlardı. Ve medeniyetin sapık hasımlarına karşı bu savaşı yürütmek için Amerikan hükûmeti, o zamanlar, tarihte benzeri görülmemiş bir terör örgütünü harekete geçirmişti. Bu örgüt, yeryüzünü bir uçtan öbür uca kana buladı, pek çok vahşet sergiledi, ama asıl edip edeceğini Lâtin Amerika'da yaptı.

Bir vak'a var, Nikaragua vak'ası ki tartışma götürmez bir şekilde apaçık ortadadır. Zira La Haye Milletlerarası Adalet Divanı tarafından da, Birleşmiş Milletler tarafından da kesin hükme bağlanmış bir vak'adır bu. Bir terörist eylemin bu tartışma götürmez emsaline karşı bir hukuk devletinin kaç defa hukukî yollarla cevap vermeye çalıştığını ve bunun egemen yorumcular tarafından acaba kaç kere dile getirilmiş olduğunu kendi kendinize bir sorun. Hâlbuki bu, 11 Eylül saldırılarından daha da uç bir ör-

neği oluşturunuyordu. Çünkü Reagan yönetiminin Nikaragua'ya karşı savaşı 29 bini ölü olmak üzere 57 bin kurbana ve ülkenin belki bir daha kolay kolay tamir edilemez şekilde tahribine mal olmuştu.

O dönemde Nikaragua hemen harekete geçti. Washington'da bombalar patlatarak değil, fakat Milletlerarası Adalet Divanı'na başvurarak... Divan, 27 Haziran 1987'de Managua yetkililerini haklı buldu, (Nikaragua köprülerini mayınlayıp havaya uçurmuş olan) ABD'nin *"gayrimeşru kuvvet kullanması"*nı mahkûm etti, Washington'u cinayete son vermeye ve önemli zarar ve ziyanı ödemeye davet etti. Buna karşılık ABD, bu kararı kabul etmediğini ve Divan'ın yargılamasını artık tanımadığını açıkladı.

Nikaragua bunun üzerine Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nden, bütün devletlerin milletler arası hukuka saygı göstermelerini isteyen bir kararın kabulünü istedi. Hiçbir devletin adı verilmemişti, ama herkes kimin kastedildiğini anlamıştı. ABD, bu kararı veto etti. O gün ABD, böylece hem Milletler arası Adalet Divanı, hem de milletler arası hukuka saygıyı... isteyen bir karara karşı çıkmaktan mahkûm edilmiş oldu. Bunun ardından Nikaragua, Birleşmiş Milletler Genel Asamblesi'ne müracaat etti. Sunduğu karara sadece üç karşı oy çıktı: Amerika Birleşik Devletleri, İsrail ve Salvador. Ertesi yıl Nikaragua aynı kararın bir daha oylanmasını istedi. Bu sefer Reagan yönetiminin davasına yalnızca İsrail destek verdi. Bu safhaya gelindiğinde, artık Nikaragua'nın elindeki bütün hukuk yolları tükenmiş oldu. Bütün çabaları, güç ve kuvvetin egemen olduğu bir dünyada başarısızlıkla sonuçlanmıştı. Bu hukuksuzluk, hiç de yabana atılmaması gereken çok önemli bir emsaldir. Peki biz bu emsalden üniversitelerde, gazetelerde hiç bahsedildiğini duyduk mu?

Nedir terörizm? Amerikan askerî el kitaplarında şiddetin, şiddet tehdidinin, korkutmanın, zorlama veya korkunun siyasî veya dinî maksatlarla düşünülüp taşınılmış olarak kullanılması terör olarak tarif edilir. Böyle bir tarifteki asıl problem, bu tarifi Amerika Birleşik Devletleri'nin düşük yoğunluklu savaş adını verdiği ve bu tür bir uygulamayı da üstlendiği şeyle tamı tamına çakışmakta olmasıdır. Nitekim Aralık 1987'de, Birleşmiş Milletler Genel Asamblesi, terörizme karşı bir kararı kabul ettiğinde, bir tek ülke Honduras çekimser kaldı, diğer iki ülke ABD ile İsrail karşı oy kullandı. Bunu niçin yaptılar? Söz konusu kararın, sömürgeci bir rejime veya askerî bir işgale karşı halkların mücadele etme hakkının tartışma konusu olamayacağına işaret eden bir paragrafı yüzünden.

Oysa, o dönemde, Güney Afrika ABD'nin müttefiki idi. Komşularına (Namibya, Angola vb) karşı yüz binlerce kişinin ölümüne sebebiyet veren ve tahminen 60 milyar dolarlık tahribata yol açan saldırılarından başka, Güney Afrika'nın ırk ayrımcılığı yapan rejimi, içerde de terörist olarak yaftalanan African National Congress (ANC) adlı bir güce karşı savaş veriyordu. İsrail'e gelince, bu devlet 1967'den beri bir kısım Filistin topraklarını, 1978'den beri Lübnan'ın bazı topraklarını gayrimeşru olarak işgal ediyor, bu ülkenin güneyinde kendisi ve ABD tarafından "terörist" olarak nitelenen bir güce, yani Hizbullah'a karşı savaşıyordu. Terörizmin alışlagelen tahlillerinde, bu tür haber veya hatırlatmalar gündeme getirilmez. Basındaki analizlerin ve makalelerin saygı görmesi için, gerçekten de iyi tarafta yer almak, kendini daha iyi silâhlanmışların kucağına bırakmak evlâdır.

Terörizme karşı şimdiki koalisyon, seçkin yeni üyelere sahip bulunuyor. Nitekim Milletler arası

gündemi takipte şüphesiz en iyi gazetelerden biri olan *Christian Science Monitor*, Amerika Birleşik Devletleri'ni eskiden pek sevmeyen bazı halkların ABD'ye daha fazla saygı duymaya başladığını, özellikle de terörizme karşı verdiği savaştan dolayı mutlu olduklarını yazıyordu. Haberi yazan gazeteci, Afrika uzmanı olduğu hâlde, bu sevgi ve saygı yönelişinin baş örneği olarak Cezayir'i gösteriyordu. Oysa, Cezayir'in bizzat kendi halkına karşı terörist bir savaşı yürüttüğünü bilmesi gerekirdi. Çeçenistan'da bir terörist savaşı sürdüren Rusya ile Müslüman ayrılıkçılar dediği kimselere karşı vahşet uygulayan Çin de tabi ki Amerikan davası etrafında kenetlendiler ve Amerika'nın safında yer aldılar.

Tamam, kabul, fakat şimdiki durumda ne yapmalı? Papa kadar aşırı bir radikal bile, 11 Eylül cinayetinin suçlularının aranıp bulunmasını ve sonra da yargılanmasını teklif ediyor. Fakat Amerika Birleşik Devletleri, normal hukukî, adlî yollara başvurmak istemiyor, hiçbir delil göstermemeyi tercih ediyor ve milletler arası yargılamaya karşı çıkıyor. Dahası, Haiti, 30 Eylül 1991'de Başkan Jean-Bertrand Aristide'i deviren hükûmet darbesinden sonra binlerce kişinin ölümünden sorumlu tutularak hüküm giymiş Emmanuel Constant'ın iade edilmesini istediği ve suçluluğunun delillerini sunduğu zaman, bu istek Washington'da hiç mi hiç dikkate alınmadı. Hatta bu mesele herhangi bir tartışmanın konusu dahi yapılmadı.

Terörizme karşı mücadele etmek, terörün seviyesini düşürmeyi gerektirir, onu daha da azdırmayı değil. Nitekim İRA Londra'da bir saldırıda bulunduğu zaman, İngilizler, İRA'nın çok fazla destekleyenin bulunduğu ne Boston'u tarumar ederler, ne de Belfast'ı bombalarlar. Suçluları arar bulur, sonra da yargırlar. Terörün ateşini düşürmenin bir yolu,

ona bizzat katkıda bulunmaktan vazgeçmektir. Bir de saldırıyı yaptırtanların sonradan yararlanacağı bir destek yaratan siyasal yönelimler üzerinde kafa yormaktır. Şu son haftalarda, daha önceleri varlığından sadece seçkinler tabakasının kuşkulandığı milletler arası gerçekliklerin her türlü hakkında Amerikan kamuoyunun bilinçlenmesi, belki de bu yolda atılmış bir ilk adımı oluşturacaktır.

GARAUDY BİBLİYOGRAFYASI

Eserleri

I. Marksizmin Tarihi

A. Kaynaklar

- 1 *Les Sources françaises du socialisme scientifique / Bilimsel sosyalizmin Fransız kaynakları*. Éditions Hier et Aujourd'hui, 1949. Lehçe, Almanca ve Japonca'ya tercüme edilmiştir.
- 2 *Dieu est mort / Tanrı öldü* (Hegel üzerine inceleme). P.U.F., 1962. Almanca ve İspanyolca'ya (Arjantin) tercüme edilmiştir.
- 3 *La Pensée de Hegel / Hegel'in düşüncesi*. Éditions Bordas, 1966. İspanyolca, Portekizce, Arnavutça, Yunanca'ya tercüme edilmiştir.

B. Klâsikler

- 4 *Karl Marx*. Éditions Seghers, 1965. Onbir dile tercüme edilmiştir: Çekçe, Rumence, İngilizce (ABD), Macarca, Portekizce (Brezilya), İspanyolca (Meksika), Almanca, Yunanca, İtalyanca, Yugoslavya dili, Arapça (Lübnan). Fransızca tekrar basımı 1972 ve 1977.
- 5 *Lénine*. P.U.F., 1968. İtalyanca, İspanyolca, Portekizce'ye tercüme edilmiştir.

II. Marksizmin problemleri

- 6 *Théorie matérialiste de la connaissance / Materyalist bilgi teorisi*. P.U.F., 1953. Çekçe, Rusça, Japonca, Almanca'ya tercüme edilmiştir.
- 7 *La Liberté / Hürriyet*. Éditions Sociales, 1955. Rumence, Yunanca, Slovakça, Almanca, Bulgarca, İspanyolca (Küba), Vietnamca'ya tercüme edilmiştir.
- 8 *Perspectives de l'homme / İnsanın ufukları* P.U.F., 1961. Sırbo-Hırvatça, İspanyolca (Arjantin), Lehçe, Portekizce'ye (Brezilya) tercüme edilmiştir. Fransızca 4. baskısı 1969.

- 9 *Marxisme du XXe siècle / 20. Yüzyıl Marksizmi*. Plon, 1961. Norveç dili, İngilizce (ABD ve İngiltere), Türkçe ve Çekçe'ye tercüme edilmiştir.
- 10 *Pour un modèle français de socialisme / Sosyalizmin bir Fransız modeli üzerine*. Éditions Gallimard, 1968.
- 11 *Peut-on être communiste aujourd'hui? / Bugün komünist olunabilir mi?* Éditions Grasset, 1968. Almanca, İspanyolca, Portekizce'ye tercüme edilmiştir.
- 12 *Le Grand tournant du socialisme / Sosyalizmin büyük dönemeci*. Éditions Gallimard, 1969. On iki dile tercüme edildi: Almanca, Sırbo-Hırvatça, Portekizce, İngilizce, Slovence, Türkçe, İsveççe, Japonca, İspanyolca, Yunanca, Fince, İtalyanca.
- 13 *Marxisme et Existentialisme / Marksizm ve Varoluşçuluk*. Plon, 1962. Almanca, İspanyolca (Arjantin), Portekizce (Brezilya), Japonca'ya tercüme edilmiştir.
- 14 *Questions à Jean-Paul Sartre / Jean-Paul Sartre'a sorular*. Éditions Clarté, 1960. Macarca ve Rusça'ya tercüme edilmiştir.

- 15 *Prague 68... La liberté en sursis / Prag 68... Tecilli hürriyet.* Éditions Fayard, 1968. İtalyanca ve Portekizce'ye (Brezilya) tercüme edilmiştir.
- 16 *Toute la vérité / Bütün hakikat.* Éditions Grasset, 1970. İtalyanca, Almanca, Slovakça, Portekizce (Brezilya), İspanyolca (Venezuelâ), İngilizce (New-York), Hollândaca, Fince, İsveççe'ye tercüme edilmiştir.
- 17 *Souviens-toi! Courte histoire de l'Union Soviétique / Hatırla! Sovyetler Birliği'nin kısa tarihi.* Éditions Le Tamps des cerises, 1994.

III. Din

- 18 *L'Église, le Communisme et les Chrétiens / Kilise, Komünizm ve Hristiyanlar.* Éditions sociales, 1949. Lehçe, Macarca, Slovakça ve Rusça'ya tercüme edilmiştir.
- 19 *De l'anathème au dialogue / Aforozdan Diyaloga.* Éditions Plon, 1965. On dile tercüme edildi: Almanca, Hollândaca, İngilizce (ABD ve İngiltere), Çekçe, İspanyolca, Portekizce (Brezilya), Lehçe, İtalyanca, Japonca.
- 20 *Défataliser l'Histoire / Tarihi Kadercilikten Kurtarmak.* Centre protestant d'études, Cenevre, 1973.

- 21 *Avons-nous besoin de Dieu? Allah'a ihtiyacımız var mı?* (Préface de l'abbé Pierre). Éditions Desclée de Brouwer, 1984.
- 22 *Vers une guerre de religion? Din savaşına doğru mu?* (Préface de Leonardo Boff). Éditions Desclée de Brouwer, 1995. İspanyolca, Hollândaca, Arapça ve Portekizce'ye tercüme edilmiştir.
- 23 *Grandeur et décadence de l'Islam / İslâm medeniyetinin yükselişi ve çöküşü.* Éditions AFAKAR, 1996. Rusça ve Arapça'ya tercüme edilmiştir.
- 24 *Les Mythes fondateurs de la politique israélienne / İsrail, Mitler ve Terör.* Samizdat Roger Garaudy. İngilizce, İtalyanca, Arapça, Türkçe, Almanca ve Rusça'ya tercüme edilip yayımlanma safhasındadır.

IV. Ahlâk

- 25 *Le Marxisme et la Morale / Marksizm ve Ahlâk.* Éditions Sociales, 1948. Lehçe ve İtalyanca'ya tercüme edilmiştir.
- 26 *Qu'est-ce que la morale marxiste? / Marksist ahlâk nedir?* Éditions Sociales, 1963. İspanyolca'ya (Küba) tercüme edilmiştir.

- 27 *Humanisme marxiste / Marksist hümanizm*. Éditions Sociales, 1957. Rusça, Rumence, Macarca, İspanyolca'ya (Arjantin) tercüme edilmiştir.

V. Estetik

- 28 *L'Itinéraire d'Aragon (du surréalisme au monde réel) / Aragon'un tuttuğu yol (gerçeküstücülükten gerçek dünyaya)*. Éditions Gallimard, 1961. Macarca'ya tercüme edilmiştir.
- 29 *Pour un réalisme du XXe siècle. Étude sur Fernand Léger / 20. yüzyılın bir gerçekçiliği üzerine. Fernand Léger hakkında bir inceleme*. Éditions Grasset, 1968.
- 30 *D'un réalisme sans rivage / Sahilsiz bir gerçekçilik hakkında*. (Préface d'Aragon). Éditions Plon, 1964. On üç dile tercüme edilmiştir: Lehçe, Macarca, Yunanca, İspanyolca (Arjantin ve Küba), Hollândaca, Çekçe, Sırb-Hırvatça, Japonca, Rumence, Türkçe, Portekizce, Rusça, Çince (Pekin).
- 31 *Danser sa vie / Hayatını raksetmek* (Préface de Béjart). Éditions du Seuil, 1973. İtalyanca, Portekizce, Hollândaca, İspanyolca, Farsça, Yunanca'ya tercüme edilmiştir.

- 32 *60 Œuvres qui annonçèrent le futur / Geleceği haber veren 60 eser*. Éditions Skira, Cenevre, 1974.
- 33 *La Poésie vécue. Don Quichotte / Yaşanmış şiir. Don Quichotte*. Éditions Végapress, Paris, 1988. İspanyolca'ya tercüme edilmiştir.

VI. Medeniyetler diyalogu

- 34 *Contribution historique de la civilisation arabo-islamique / Arap-İslâm medeniyetinin tarihî katkısı*. Éditions Liberté (Cezayir, 1946). Arapça'ya tercüme edilmiştir.
- 35 *Le Problème chinois / Çin problemi*. Éditions Seghers, 1967 (ve Plon nezdinde 10/18). Çekçe, İtalyanca, Sırpça, Portekizce (Brezilya), Almanca, Macarca, Japonca'ya tercüme edilmiştir.
- 36 *Pour un dialogue des civilisations / Medeniyetler diyalogu*. Éditions Denoel, 1977. Arapça, Türkçe, İspanyolca, İtalyanca, Portekizce, Almanca'ya tercüme edilmiştir.
- 37 *Comment l'homme devint humain / İnsanlığın medeniyet destanı*. Éditions Jeune Afrique, 1978. Türkçe'ye tercüme edilmiştir.

- 38 *Promesses de l'Islam / İslâm'ın va-
dettikleri*. Éditions du Seuil, 1981.
Arapça, Türkçe, Portekizce (Brezil-
ya), Endonezya dili, İspanyolca'ya
tercüme edilmiştir.
- 39 *Affaire Israel / İsrail sorunu*. Édi-
tions Papyrus, 1983. Türkçe, Arapça,
İngilizce, Almanca, İtalyanca'ya ter-
cüme edilmiştir.
- 40 *Islam d'Occident. Cordue, une capi-
tale de l'esprit / Batı'nın İslâm'ı*.
Kurtuba, ruhun bir başkenti. Édi-
tions L'Harmattan, Paris, 1987. İspan-
yolca'ya tercüme edilmiştir.
- 41 *Mosquées, miroir de l'Islam / Cami-
ler, İslâm'ın aynası*. Éditions Le Ja-
guar, Paris, 1985.

VII. İnsanî yüzlü bir geleceğe yönelik incelemeler

- 42 *Reconquête de l'espoir / Umudun
yeniden fethi*. Éditions Grasset,
1971. Hollândaca, Portekizce, İtal-
yanca, İspanyolca'ya tercüme edil-
miştir.
- 43 *L'Alternative / Alternatif*. Éditions
Robert Laffont, 1972. Almanca, İs-
panyolca (Venezuelâ ve İspanya),
Hollândaca, İngilizce, İtalyanca,

Portekizce, İsveççe'ye tercüme edilmiştir.

- 44 *Le Projet espérance / Umut projesi.* Éditions Robert Laffont, 1976. İtalyanca, Portekizce, Almanca, İspanyolca'ya tercüme edilmiştir.
- 45 *Qui dites-vous que je suis? / Sizce ben kimim?* (roman) Éditions du Seuil, 1978. Portekizce, Arapça, İtalyanca, Hollândaca, Almanca'ya tercüme edilmiştir.
- 46 *Appel aux vivants / Yaşayanlara çağrı.* Éditions du Seuil, 1979. Almanca, Arapça, Türkçe, Danca, Portekizce, İspanyolca, İtalyanca, Kalanca'ya tercüme edilmiştir.
- 47 *Il est encore temps de vivre / Henüz yaşama zamanıdır.* Éditions Stock, 1980. Portekizce'ye (Lizbon ve Brezilya) tercüme edilmiştir.
- 48 *Pour l'Avènement de la femme / Kadının yükselişi.* Éditions Albin Michel, 1981. Portekizce, Arapça, Almanca, İspanyolca'ya tercüme edilmiştir.
- 49 *Biographie du XXe siècle. Le testament philosophique de Roger Garaudy / 20. yüzyılın biyografisi. Gara*

udy'nin felsefi vasiyeti. (Préface du Père Chenu). Éditions Tougui, Paris, 1985. Türkçe ve İspanyolca'ya tercüme edilmiştir.

50 *A Contre-Nuit / Geceye karşı* (şiir). Éditions de l'Aire, Lausanne, 1987.

51 *Mon tour du siècle en solitaire / Yüzyılımızda Yalnız Yolculuğum.* (Hatıralar) Laffont, 1989. İspanyolca, Türkçe, İtalyanca, Portekizce'ye tercüme edilmiştir.

52 *Où allons-nous? Nereye gidiyoruz?* Messidor, Paris 1990.

53 *Integrismes / Entegrizm.* Éd. Belfond, 1990. Türkçe, Arapça ve İspanyolca'ya tercüme edilmiştir.

54 *Les Fossoyeurs, Medeniyet Mezarçıları,* l'Arcipel, 1992.

55 *Les États-unis, avant-garde dela décadence, Çöküşün Öncüsü ABD,* Vent du Large, 1997.

56 *Mes témoins / Şahitlerim,* Paris, 2001.

ESERLERİ ÜZERİNE İNCELEMELER

* FRANSA'DA

R. P. Cottier: *Chrétiens et Marxistes. Dialogue avec Roger Garaudy / Hristiyanlar ve Marksistler. Roger Garaudy ile konuşmalar.* Préface du Père Chenu (O.P.), 1967.

Serge Perottino: *Garaudy.* Éditions Seghers, "Bütün zamanların filozofları" dizisi, Paris, 1969; 2. baskı, 1974. İtalyanca, Portekizce ve İspanyolca'ya tercüme edilmiştir.

Claude Glayman: *Garaudy par Garaudy / Garaudy Garaudy'yi anlatıyor.* Éditions La Table Ronde, Paris, 1970. Japonca'ya (en çok satan kitaplar arasına girmiştir) tercüme edilmiştir. Tokyo, 1970.

André Dupleix: *Le Socialisme de Roger Garaudy et le Problème religieux / Roger Garaudy'nin sosyalizmi ve din meselesi.* Éditions Privat, Toulouse, 1971.

Robert Goulon: *L'Itinéraire spirituel de Roger Garaudy / Roger Garaudy'nin ruhî güzergâhı* (Doktora tezi). Metz Üniversitesi, 1983.

* ALMANYA'DA

Volfgang Geiger: *Garaudy et le Dialogue des civilisations / Garaudy ve medeniyetler diyalogu*. (Doktora tezi). Frankfurt Üniversitesi, 1984.

* BELÇİKA'DA

Salim Bustros: *Socialisme, christianisme et libération de l'homme dans la pensée de R. Garaudy / R. Garaudy'nin düşüncesinde sosyalizm ve insanın hürriyeti*. (İlâhiyat tezi). Louvain Üniversitesi, 1976.

Mark Bijvoet: *Le Marxisme du xxe siècle et le Dialogue avec les chrétiens chez R. Garaudy / R. Garaudy'de 20. yüzyıl Marksizmi ve Hristiyanlarla diyalog*. (tez). Liège Üniversitesi, 1978.

* MISIR'DA

Emine Assawi ve Abdülaziz Şeref: *Roger Garaudy ve İslâm*. Kahire İslâm Araştırmaları Vakfı Müdürü ve Genç Dünya Müslümanları Birliği Başkanı, Ezher Şeyhi Hasan el Bakuri'nin önsözüyle. Yayımlayan: Dâr'misr Littiba'ah, Kahire, 1984. Arapça.

* İSPANYA'DA

R. P. Antonio Matabosch (S.J.): *Roger Garaudy y la construccion del hombre / Roger Garaudy ve insanın inşası*. Éditions Nova Terra, Barcelone, 1971.

José Maria Aguirre Oraa: *La Attitud de Roger Garaudy ante la religion, superaccion de las perspectivas de K. Marx et F. Engels: de la incompatibilidad a la fecundation reciproca / Roger Garaudy'nin din konusunda aldığı tutum, K. Marx ve F. Engels'in görüşlerinin üzerine çıkışı: Uyuşmazlıktan karşılıklı zenginleşmeye*. (tez). Vitoria Üniversitesi, 1975.

Santiago C. Ruete Fernandez: *Dios y la religion en*

la vida y el pensamiento de Roger Garaudy / Roger Garaudy'nin düşünce ve hayatında Allah ve din. (tez). Felsefe Fakültesi, Barcelone, 1980.

Dominos Anton Garcia Fernandez: *L'Évolution de la pensée de Garaudy / Garaudy'nin düşünce evrimi.* (tez). Pontevadra Üniversitesi, 1988.

* ABD'DE

Russel Bradner Norris: *God, Marx and the Future: Dialogue with Roger Garaudy / Tanrı, Marx ve Gelecek: Roger Garaudy ile konuşmalar.* Fortress Press, Filadelfiya, 1974.

* HOLLÂNDA'DA

Bob Van Geffen: *Garaudy et le matérialisme chrétien / Garaudy ve Hristiyan materyalizmi* (tez). 1984.

* İTALYA'DA

Giuliana Marton: *Alienazione religiosa e sue implicazioni morali nel pensiero di Roger Garaudy / Roger Garaudy'nin düşüncesinde dinî yabancılaşıma ve manevî neticeleri.* (Felsefe tezi). Padou Üniversitesi, 1969 - 1970.

Marta Liva: *Il Pensiero politico di Roger Garaudy / Roger Garaudy'nin siyâsî düşüncesi.* (Felsefe tezi). Padou Üniversitesi, 1970 - 1971.

Cosimo Cuppone: *Pluralismo i dialogicità nel pensiero di Roger Garaudy / Roger Garaudy'nin düşünce-sinde çoğulculuk ve diyalogculuk.* (Felsefe tezi). Lecce Üniversitesi, 1972 - 1973.

Dino Manfrin: *Roger Garaudy e il problema della libertà / Roger Garaudy ve hürriyet problemi.* (tez). Trente Sosyoloji Fakültesi, 1974.

Francesca Prinzivalli: *L'Estetica di Garaudy / Garaudy'nin estetiği*. (tez). Padoue Üniversitesi, 1974.

Manuel Pagola: *La Subjectividad y la Trancendencia en el pensamiento de Roger Garaudy / Roger Garaudy'nin düşüncesinde öznellik ve aşkınlık*. (tez). Pontificia Universitas Lateranensis. Roma, 1974.

Italo Lini: *Roger Garaudy: un marxista del XXe secolo / Roger Garaudy: Bir 20. asır marksisti*. (tez). Université de Pise, 1974.

* PORTEKİZ'DE

M. F. Branco: *Dialogos com Roger Garaudy / Roger Garaudy ile konuşmalar*. Edicoes Base, Lizbon, 1979.

* SOVYETLER BİRLİĞİ'NDE

Momdjian: *Marksizm i renegat Garaudy / Marksizm ve Mürted Garaudy*. SSCB Bilimler Akademisi Yayınları (Nauka), Moskova, 1973.

* YUGOSLAVYA'DA

Zdravko Munisic: *Filozofska schzvatania Roger Garaudy / Roger Garaudy'nin felsefî araştırmaları*. Slovo Yayınları, Belgrad, 1972.

* ZAİRE'DE

Lemba-Tiebwa: *Fondements philosophiques du socialisme de Roger Garaudy. Pour une remise en question du socialisme africain / Roger Garaudy'nin sosyalizminin felsefî temelleri*. (tez). Lumumbashi Üniversitesi, 1982.

TÜRKÇE'DE GARAUDY

- 1 *Jean-Paul Sartre ve Marksizme*, Selâhattin Hilâv, İstanbul, Sosyal Yay. 1962.
- 2 *Sosyalizm ve İslâmiyet*, Doğan Avcıoğlu, E. Tüfekçi, İstanbul, Yön Yay. 1965.
- 3 *Gerçekçilik Açısından Kafka*, Mehmet Doğan, İstanbul, Hür Yay. 1965.
- 4 *Gerçekçilik Açısından Picasso*, Mehmet Doğan, İstanbul, Hür Yay. 1966.
- 5 *Gerçekçilik Açısından Saint-John Perse*, Mehmet Doğan-Said Maden, İstanbul, May Yay. 1967.
- 6 *Yirminci Yüzyılda Marksizm*, Galip Aydın, İstanbul, Habora Kitabevi, 1968.
- 7 *Doğmayan Hürriyet*, Aydıll Balta, İstanbul, E Yay. 1969.
- 8 *Karl Marx'ın Fikir Dünyası*, Adnan Cemgil, İstanbul, Altın Kitaplar, 1969.
- 9 *Sosyalizmin Büyük Dönemeci*, İ. Banguoğlu-K.Yargıcı, İstanbul, Milliyet Yay. 1970.